

T. Jigifa D.

MIIRI DE BE NYO

KE DLO YE

(nsirinw)

Siri 1

Bamakò 1973 kalo 6nan

DAN TIGE

A bè fù ko jyèn latigè, ba tigè tè, Ne miiri
 X la, jyèn latigè, èlè a b'i ko ba tigè yèrè de. Nka
 ba tigè min don, ba ncinin tigèli tè. Dan t'a ha
 kènè bonya na. Ni ba tigè kèra maa ma wajibi ye
 sisan, cogoya danma dè b'a la: kelen, kurun ka k'i
 bolo, kelen, i ka ba bili jò, kelen, i k'i fili ba
 kan nùni na. Nk'or-b'a sòrò i bè wùni dòn. An ka
 X cògoya sabanan sen bù a la, bari, o tè sita ye. Tò
 X fla in cogo bè di? Ba in ye ba tigèla ma balan ye
 cogo min, maaya gibigara n'a dan kari ye balan gè-
 lènw ye jyèn latigè la fana. O balanw tè kuru ti-
 gè fo kurun ka k'i bolo, wal'i ka ba bili jò. Wa
 faamuya b'i ko kurun de, n'a bè ba tigè nòggya. Ba
 X tè tigè fweh min kù yèrè. Fa so jama kalanbali,
 faamubali b'i ko ba tigèla kurunntan. Faamuya,
 yeelen don, fèn nafamaba don, jyèn latigè tè nyè
 X min kù. Mao tsetun y'a fò a ka "jèmu se kuta" kù-
 nò, ko:

Jyèn yèlèma faamuya, fa so jama kuluw ka jyèn
 yèlèma marama fèn barikama don. Sani jyèn yè-
 lèma da minè cè, a b'a labèn miiriya sira tè-
 gè la; jyèn yèlèma waati, jyèn yèlèma da kun
 ba kuuru bolo nafama don, a nafalan don, a tè
 nyè min kù.

ya
 Wala/min b'a to fa so jama tintinnen bè to
 sèné ni nyani ni nyè manngù jan o jan na, èlè, an
 k'a fò j'gu sagoya tan, foy t'ò kè jugu kù, fa so
 jama jugu k'ni. Fa so jama jugu, bana tè, kun fi-
 n'ya j'gò t'ò; maaya k'ni t'ulu t'ò. Min sago
 n'a dun tè s'òrò n' faantan sèrè bèbè k'èla ma tin-
 tin b'ògò la, n'olu de bè senebata. Mafo b'èc r'è-
 s'òn, o t'ulu ji b'èla s'èrè t'ò. Min nyàngata:
 bèe sintin ye, sabu, ni jama nyè yèlenna, k'u ka
 h'èrè sira ye, k'u barika j'è kelen ye u ka h'èrè
 kelen in sira t'ègè la, o ye t'ulu ji b'è s'èrè ta
 cyèn sira ye. Tulu ji b'è s'èrè ka h'èrè tè d'ò w'èrè
 ye faantan s'èrè ka b'òné kisè blen k'ò. O tuma, o ja
 tigi faa s'èrè ka miiriya, u ka paniya, n'u ka wa-
 le, nin bèe bè man kan? K'è nyini s'ana ni waati
 bèe, nyè bèe laj'èlen na, fa so jama ka to dibi la;
 ka to k'a hakili sonyè; k'a hakili cyèn; ka to k'a
 tintin hakili fyenya na kuday, cogo min u sago n'u
 dunè bè s'òrò jama kù kan. Nin bèe ye g'èl'è balan
 ye, min kuru tig'èli tè sira s'òrò abada fa so jama
 faamuyali kù. Faamuya daluma, wajibi don, nyè kun
 tlennen j'anj'èna.

Min bèe j'yèn latigè ba bili j'è da la, o ye fa so
 jama lab'èn de ye daluya la, o lab'èn dun tè sira
 s'òrò fana faamuya kù. H'èli b'è h'èli fana bè ten, a
 tè j'è ni kurun tè. W'a tè j'è f'è k'i banba ka woyo

k'èlè.

J'yèn latigè la, kun ko caman k'èn bè k'an k'òn'òna
 fili, k'an dabali ban, k'an ni naban; shu daa ta-
 ralen bè faantan jama kun, ka maaya kun turu b'ògò
 la, k'ò cogo tè ko la, Min na? Ka jama ha'ili ca-
 rinnen to, k'u k'ò donnen to nywan na, faamubaliya
 ni hakili sonyè y'a sababu ye, wajibi ye jama na-
 gasilen ka to. Kelen bè yon, an k'è to an hakili
 la bada: kalan tè sarati ye, hakili de ye sarati
 ye. An ka nin y'òrò in bè kalannaw kun kan d'ònin:
 kalanna s'èrè min ka h'èrè bè faantan s'èrè kù kan,
 n'a b'a k'òn, o tè se k'a ladamu cogo si la, fo k'a
 fili j'anya na k'ò. Hakilima d'ò ka kuma don: ko n'i
 bè f'è ka k'è karan mògò nyuman ye, k'è kalan den
 nyuman ye. Jama ka kalan den nyuman ko don. O dun
 tè nyè fo i ni jama ka doroko, k'i jigi s'èn'ama,
 ka k'a ni hakili jasebba ye; k'a kun ko n'a hamina
 lad'anniya; ka faamuya nyè sin a ma. O y'òrò la, fa
 so k'òn'òbaanti kalannaw ka kan ka taasi, ka fa so
 jama s'èg'èrè, k'u wasa don an fa cyèn na, k'a kunna
 wolo, cogo min u ni fa so jama bè j'è kan kelen na,
 kun tlenna kelen na, paniya kelen na, c'è siri ke-
 len na. Fa so jama ka m'èné b'ò sira, n y'a jigi d'ò
 w'èrè tè o danmantan k'ò o! Nka, ka t'èmé y'èrè kunya
 ni fusabaaliya ni taasi'aliya f'è, ka ban k'i fa
 cyèn faamu san k'òrò ta o ye ka m'èn an y'òrò kan;

o ye mago sa belebele ye; o dun nafa tɛ foy kan fa so jama jugu kù. Bi ma shu kolen to!... Dò kèra, an ka kan ka taasi ka danbe ni hùrònya lajè. N'a fòra danbe ni hùrònya, dabaraya tɛ, naamunaamu kuma tɛ, janiya nyuman don ka ta yèrè wolo jama ma, yèrè dòn dòn, cè siri wale don ka mònè bə fa-say!...

Faamuya na sira bolo ka cɛ: kibaru, maana, baasa* bu, baro, poyi, nsirin, kùtɛba, ... Nsirin ni nsirin tɛ kelen ye. N'a fòra nsirin min min ye nin ye, ko a da bura den misɛnw de kan ma, tɛ. Nsirin in da bə kun ye ka waleya da jira; nyè nyini ka kè daluya la. A bə hakili jaka bə de wale, ani taasi. An ka maaya kùrɔlen, nsirin dòmán ye hakili sùrɔ ye; nk'u bə wale kelen, wali danma dònɔni kan. Awa jyèn ye yèlɛma-yèlɛma ni nyè taà de ye; an bə tle min na bi, an ka kan ka ni kura don an ka maaya mumè na. K'an wasa don an fa cyèn na, ka bə a nun ma, né hakili la, an tɛ se ka dan o ma, fo joli kura ka boli an ka maaya joli siraw fè, o de b'an ni saha; an ka kun kàrɔ ta ni wasa de b'o la.

Nanzara fapa ye jònya sira min d'an ye, bi m'an bl'o kan sai... An ka d'a la, o sira sèbè koronnen don an ka fa so jama ka nyè tra gintan ma. O ye jugu sagoya sira dè de ye, n'a b'an lase jugu bara, k'an tunun an yèrè la. B'an y'an taasi dònɔni,

ka fa so denya dusu ta, an b'a dòn an b'an wuli tuma na k'an fa cyèn npédaba bə fa so jama ye. San'an bə nywan fa denya kònò kan fò ni yèrè dòn-baliya la, a ye tɛ an k'an nyè sin an fa cyèn ma k'a kun mabù nink'a hùrònya. Fa so jama y'an n'o de jigi, jyèn mònè bə jalay'an n'o de jigi tigi-tigi.

Walebaa

BANYÈRÈYE

Cè kelen kèra, ko Banyèrèye; a ka dugu twa ye Jigisèmè. Banyèrèye fa tun ye nafolo tigi ye; mori tñ don; fa yèrè tun tè sènè kè. Taalibow caman tun b'a fè. Olu tun bè baara si bèè l'a ye. I k'a dòn Banyèrèye tuh cyènn'a banbaaw fè ko sèbè. Cènin tun cyènna fo ka t'a cyèn; a tñm tè swa kala, fo tlón kè ni dun ka da. Elè, a kèra fugari da kelen ye. Maa bonya t'a yürü, a hèlèlèn, a jaasilen. A kelen de b'a ba bolo cèmannin ye. A kùrù n'a dūgūnin bèe musoman, a ni minun bè ba la kùni.

Afa y'a don kalan na, a ma kalan nyè, sabu, a fa min y'u karan mògò ye, o tun tè sòn hali ka kùnkòli sig'a kun, den in jyanje ko jugu fè. W'a tè kun maa si kelen n, i tégè ka d'a kan, nùntè, i n'a fa n'a nyèné bù. Tégè tè maga Banyèrèye la, nk'a fa bè kalan den yelekw sèbè kùrù baron. Kalan denw bè baara k'a ye, ko-l'u ka sa; hali nyè susu, ji ta, yürü furan, u bè nin bèe kè karan mògò in musow ye, kuma tè foro baara ni bagan ladon ni so bin kan ma. Awa Banyèrèye lamòna nin cogo in de la, fo a kèra baliku ye. A fa ye furu muso nyini ka d'a ma. Muso cè sirilen timinandi, ko Timina.

Timina fa tun ye sènè kèla panna ye. U ka gwa

X tun ka bon. kùrù no dōgò tun jèlèn bè, ka fara denw kan. U bè sènè min kè kurru, sòrò tun y'u ma wajibi ye. Sènè fèn sugu di tun tè dēs'u la. Timina lamòna sèbè sira kan, ka n'a jo ko sèbè? Wa maa sèbèba; maalandi don; a makedi fana. A fa y'a ta sufiya fè k'a di karan mògò in denkè ma, ka sèrè a tè Banyèrèye yèrè jogo toli don. A t'a dòn fugari da kelen don; n k'a fè nantan kolon, foroko ju shwa. Timina fa yèrè m'a nyini ka Banyèrèye sòn dòn. A kèr'a hakilila, ko ale man'i ban k'a den muso di mprikè ma, o na k'a fè saamè ye. O na kè gasi ye. ko maa tè maa nyuman jè muso la, sango n'i y'i den muso di ala ka maa nyuman ma, kùlòkùlò baraji t'i y'o la!... Timina di kun bèe flè nin ye nantan in ma. Timina yèrè tun t'a cè finya n'a jèya dòn, nk'a furul'a ma.

Banyèrèye tora yoosoyaasa la du nyè fè, foy magwan t'a la, a muso ka musaka foy dion t'a la. A yèrè bè bā muso in nun ma. Timina ko a ma nyè ye nin cè jaashilen in kùn; ko nin tè kq labanta ye. Ale kòni fari ma faa. Foy me bā a ka cè siri n'a ka timinanga n'a ka bèrèya la, ni dū yèrè ma far'a kan. Jùn f to b'a bolo, a yèrè bè to k'o sènè. N'a

burankè ye kalan den dōw b'ka k'a sènè, a b'ia fù a ma jig'u la, a yèrè b'ia bolo nyènè jè, o ka fusa sigi yòrò kelen ye. A ka kuma ye: "suruku b'ia dege sen saba taama na, ko maa tè jyèn laban dòn." Muso in dan t'o ye: nakò b'ia fè, a b'ia ladon cogo, min, kòlòkòlò tè!

Timina lajòra ka wolo denkènin. A twa dara Nyanimanjugu. Ba in de kelen pe jòra ni den ka ko bée ye, k'a hamò, k'a ladamu, k'a k'i ko a ni ba in de jèlen bè sùn kelen na. Maa sèbèba; denké in nana don da la fo maaw y'a don ntalen na ko: "fa bée t'a den nywan bù". K'a k'i ko den t'a m'kè karan m'gò ka mara kùnò, cogo min u ka manya cè ka jan nywan nal Aal Kaba ko, jaa maa b'i to toli la ka saniyal Nin bée de ye ba ka wale ye den in kan. Sapa ni waati bée a b'ia laadi, a b'ia nègèn fo ka na den in kè funankè ye. O furancè kùnò, Timina wòlola den musò la, k'a t'ògò da Nyèba. Timina ni Nyanimanjugu bè to ka nywan baro.

- I m'a ye n den, jyèn y'an fa n'an ba de ye, nka hakilintan t'o dòn.

- N ma sùrò k'o kòrò dòn Ma.

- E yèrè k'a flè kè, maa kelen pe tè foy nyè, n'i ye den tapanin fara ka fili kungo fè, a tè sa yòrònin kelen?

- Siga t'o la.

- Wa n'i ye maanin kelen fara ka b'è maaya la, a dan na, o y'a ta cyènnen ye. Maa tè kè fèn ye, maa yèrè tè kisi hali tle kelen maaw kò. O tuma, an bè fèn o fèn sùrò ka b'è a nun ma, o k'era dahirimè ye o, o k'era nafalan ye o; o k'era hali faamuya ni fèerè ye, an b'o de sùrò maaya lahoròma na.

- O ye cyèn ye; Ma, sabu den nyèenin tè na ni hakili ni barika si ye ko a bè ko kè. A bè nin bée sùrò ka jiidi maaya de lahoròma na.

- I y'a ye! Minun bè kafa ko fèn b'u fè, u y'a bée de sùrò maaya lahoròma na. Jyèn bée de woshi don; d'òw de sèpèna, ka sa yèrè, clu ka daamu. O fèn minun b'u bolo, u ta tè. O tèmènen kò, i k'a kè sisan, u n'o nafolè ka ta ka b'è maaya mumè cè lask'u fili kungo fantan bantan kònò, u bè sùrò k'a dòn u n'u ka sanu ni wari ni fèn bée tè foy ye. Ni k'ògò y'u nkunankuna ci, u bè d'a la hali jiri fura nafa ka bon u kun na wari ye, bati jiri fura kòni bè se dun. Wari in dunnì ko kuma tè.

- Ka b'è a la min!...

- O tuma n den, an ka jyèn batu, an fa n'an ba don, an ka kè jama fè, an ka kè jama fan fè. Jègè tè kisi ji kò. N'i k'era jama d'ò ye, ka k'a fè, kunnà jya tè tèm'o kan. N'i nyèna ka don da la, ka kè jama ma jigi ye, jama bè k'i ma jigi ye; a da tè goya i la abada. N'i y'a mèn dugawu, fèn wèrè

tè nin kò. Wa daga fana tē da kan ye-koy! Nyè min
 b'i kun, naniya min b'i ma kanta jama ma, jyen
 b'i minè o de ma. U t'i jigi tugu, bari, i m'u ji-
 gi tugu, wali u'm'a dūh i y'u jkgi tugu. Maaw tē
 k'i fē n'i na k'u fē o. Daga tē dō wèrè ye nin kò
 o. Wa n'i y'a ye i nywana faantan jama m'i faamu,
 i b'a sàrū de hali bi, i ma faamuya kè.

- Hattè! N y'a mèn, Ma...

Don dō, Timina n'a denkè birilen bē u bē jūn
 foro la k'a kòrò shyè tle blier kòrò; pènyè na. A
 y'i kan to a den m'a:

- N den, i y'i twa in kòrò dòn wa?

Denkè tora, a b'i miiri, k'i miiri. A m'a a b'a
 fē ka bū a ni fan min cè.

- Aa! N ma sàrū ka "Nyanimanjugu" kòrò dòn.

- Tlo bē kuma jya dòn, nka hakili de b'a kòrò
 ye, n den... Sèné man jugu, cè siribaliya de ka
 jugu; kò blier man jugu, jigintanya de ka jugu. E
 ma dēli k'a mèn ko, ma man farin, jigi de ka far-
 rin. Kèlè tigi ka farinya n'a ka dawula n'a ka se-
 wa, kèlè kulu don, nontè n'a kelen y'i kun da kèlè
 kan, a bē basa minè. Ko bana ye jugu ye, ayi! Maa
 konniyabaa de ye jugu ye. Ko leebu de ka jugu, a-
 yi! Jugu min y'i leebu, wali k'a to i leebura, wa-
 li k'i to leebu bolo, o de ka jugu. N den! Sèné
 tne ye galabu ye; bane tne, jigi don; nyani kala

ye dusu gèlèya ye. Hali saya man jugu, jugu sagoya
 de ka jugu, n den! Ni ma nyanina ka da jama kun
 ko kan, ka da naniya nyuma kan, ka da sèbè kan, a
 mèn o mèn i kuma bē wolo, i jigi bē wolo. Hal'o
 yèrònin na ni maaw m'i faamu, n'u bür'i nun ma, o
 y'i kuma wololen ye of Jyèn de y'o ye. An bē ji-
 riw fèn o fèn suna na, dōw de sèpèna k'u turu. An
 b'a la ka kèlèn fèn o fèn ji min, dōw de sèpèna
 k'u sen. An bē dugu sira da kènyènen tulen fèn o
 fèn taama hèerè la, dōw de sen sabara y'a pòninw
 kari, k'a bégò kuruw ci. Dōw de ye wara juguw la-
 taa, nontè a yèrò bē tun falen bē fèn juguw la.
 Nin bē sèpèna ka nyani; dōw yèrè bèsèna u ni na,
 hal'an si t'u tógò dòn. W'a flè nin ye, olu ka ji-
 ri turulen, anw b'o de mō kan tan. E m'a dòn jyèn
 ka di?

- Aa! Ma, jaa jyèn ka di!... Ne tun m'o kòrò
 dòn n'i ka fòlèn in tē. Jyèn y'an fa n'an ba ye
 cyèn na. "Nyanimanjugu", n y'a kòrò dòn sa, wa n
 tē nyinè. I k'a dòn yèrè kunya, fèrinwaleya tē
 tèm'a kan.

- I y'a ye cò!

Banyèr ye fa nana sa. A kèrè ko ye, kòba! Taa-
libew bée tèmèna n'u yèrè ye. Lu nafolo bée fuṣu-
kura yòrùnín kelen. Fa musow bée yèrèkèra; min ma
sigi cè wèrè kun, o b'a fa so sègèrè. E, jàri mana
bin, kònw bè yèrèkè dè! Banyèrèye n'a muso n'u
den fla kelen tora; o y'a sòrò Banyèrèye balama
muso nyènè tigè bée furula.

Nin kelen si ma Banyèrèye sòn hakili la. Foy ma
bò a ka jaasilènya na, ni dù ma far'la kan yèrè.
Dugu maaw y'a laadi, a ka sinin nyè sigi.

- O bée la, Banyèrèye, i bè sira min kan, i nyè
sira tè. I bè laban ka mònè don i yèrè la, mònè
juguba.

- E! Jyèn latigè ma se nin bée la. An nyè tè
kònw na de, u jumèn bè sènè kè, u ma sa kònw ni
minògò fè o. Maaw yèrè ka kuma tè wa: "sin tè kònw
fè, kònw b'a den balo". N'a fòra maa ka nin sèjèba
in kè ka nyè dan, k'o ladon, n'i kèra sa fèn ye
san'a ka se dun, i ka sèjè ma kè fu ye?

- Ayiwa, i denw dun, i ka sira t'u ladonni fè.
N'i kòròla, a f'u tè n'i bolo bò dè?

- Ee, wa! Ne ta ma s'o la. Ka n magwan ka denw
don da la, san'u ka kè fèn ye, a na sòrò laala ne
sara a mènna.

- Ayi! A tè sagon o kan. I jo don wala Banyèrè-
ye, i ta nyè nyuman b'i kòrò...

Don kèra, dugu den misèn dè tun b'a ko dankan
kèrè fè. Dennin porokотора, woyo y'a cè baw. O kè-
nyèna ni Banyèrèye tèmètò ye. Dennin ye kule b'ò
ka to ka ji saba n'a bolo ye. A mana tunun ji ju
kòrò, a b'i soni ka bè san fè, a b'i piri-piri, a
bè kule, Banyèrèye m'a nyini ka dennin tla. A ju-
len tota dankan da la k'a fò a yèrè ma: "Aa! den
misèn, ne tè se ka jigi i nò fè ba in na koy, sa-
bu n tè se nòni na ten. An fla bée mana to sisan,
o tè na kè bònè fla ye. Ayiwa, a flè dè! I yèrè
y'a dùn kun kolo gèlèya man nyi, a' bè fò a ye ka
dèsè a kana ko ba la, a tè mènni kè. I yèrè de ye
nin nyini dè." Dugu maa dów b'òra ^{der?} ten kule kan fè
U na tuma y'a sòrò den jiginna ka taa da b'ògò la
tè. U sinna k'u cun ji la k'a mò-mò. Dè taara
maaw nò fè, u ni jò ka na jona, den dù tora ba-
la. O yòrò bée, dankan fara jama na. U ye jòba
fili, k'a sama. Dennin sar'la ka b'ò. U ye ji bò a
kòrò, k'a fari jòshi, dè y'i da don a da, ka to
ka nyè. U tor'o la fo dennin nyènè tigèra, U y'a
ladon so. Banyèrèye jòlen tora ten yogosa. Maa si
ma sègè fil'a la. Maaw ko Banyèrèye ka banyèrè
yeya tà ye tere juguya ye.

Don wèrè kèra, sanba nana kabi wula tle jan fo
su. Balan min kèn bè ka dugu lamini, o nana kari
ba ji ni san ji barika fè, ka wuruba dugu kòrò,

fo k'o

ka balun bée fa tan. Dugu tlama tun don cigo min, maa na bō kala ma, fo ji doanen duw kōnō. Pati! Min bāra kalā ma, o ye dugu tigi magēn, a, ka nta-
 nan gasi. jama ka bō ka ji bēn. O yūrō hēe, wāyō wulila, maaw bē golobara ka bō ka fērē fa, cē ni muso, bēe. Banyērēye ma, yōgūyōgū ka bō a bara, a muso n'a den kuman'a fē, a kana to kū, o na kē gasi si ye, baasi yērē. A yū jaabi:

- Aw fana ta y'a dan ye sa! Nin jamaba den in man'i kun (da) balan kan, u tē se cogo di ka ji kun bēn? Ji yērē nyē gerenni ma se jama ko la.

- I ko di? O ye Timina kan ye sa. A fū ni bēe y'a bō e ta sira fē, maa na ye kēnē kan?

- Aw ka taa kē. Ne tē bōli nyē sārō, sabu sunaa bē n na, n sēnēnen don.

Dugu jēlen, i kabi da bōra. Nyanimanjugu n'a ba ba tlenna ka ji kabi ka b'u ka du kōnō; fa sigilen tora tētē, foy t'a la, s sen ka kēnē, a bolo ka kēnē. Banyērēye ka ko ye fū ban; a kibaru ye jama, na bēe lamini; maaw yērē tun tē d'a la, u ko nin tē se ka kē cyēn ye, nin ye nsirin ye.

Ba ji donni dugu kōnō, o sanna yēlēma, Timina

gonesse avance

X lajōta, fo k'a kōnō bara kōrōbaya, a ni Nyanimanjugu kelen tora sēnē na, Nyēba bē taa to mantō foro la ka segi ka na baara misēnw kē so. Tuma bēe Nyanimanjugu tun b'a fō a ba ye a k'i lafyēn, foro tē se k'a kēnyē; ba tē sūn, ko a bē se ka dō kē hali bi. Dugu maaw y'a laadi a kan'i ta dusu fē, a k'i lafyēn, nūntē a na kē baasi ye. Muso in dusu ka kēnē cogo min, a dusu falen bē ka tēm'o kan. Maaw ma dan sārō a ka ko la, cogo min a bē se k'a cē ka tere juguya in kun. Ni muso min y'a keguya fō a ye, a b'o jaabi: "Ni sumuni ma kwa, a ma se shwa ye k'a nēn bō".

convenir ?

Nyanimanjugu nana bāna ka da; a ka bana juguyara, o tē dōnin ye. A ba dun kōnōma fa don, a surunyana jigin ye. A bē kē dī? Nyanimanjugu lafura ka sēbē tōrō. Dugu maaw y'a ka bana hani minē ko sēbē. Dō wulil'a yērē ma ka don jamana kōnō. A tun ye fura kēla dō ko mēn, k'o tē dēsē bana in na fyew.

Timina dun tē se k'i yērē bla o jamana yaalā la, a lajōlen bē cogo min. A y'i kan to Banyērēye ma:

- Ayiwa, i tē wuli ka fura nyini Nyanimanjugu kēnyē ko la. A ko gēlēyara sa dē.

- E, n bē fura bō min?

- E, i tē fura kēla ko nyininkali kē, i tē don

jamana kòndà? , y'á dòn... , ta...

O ka gèlèn koy! Jenin bè fura kèla yòrò fù ne ye? Hali ni nè bè fura kèla yòrò dòn, sani ne ka

⊗ -taa. ka segin, n'o y'a sùrò Nyanimanjugu sara dun?

Ni wara taara ne fo shu fè, wali sa mana n cin si-
pa fè dun, o tètè na kè bònè fla ye. Fèn wèrè tètè nin
na, alá minè kù.

- Hant I kè di? N'ya dòn, i ka hasidiya tun ma

✓ kunaya ban, sisan sa, i bè n'a kunaya dòn, tere

✗ ✗ jugu kisè-blèn in! I lafèyèn. Ne dugu bè-fura kè. N
yèrè taatò don; nka, e k'i s'igi, i tètè hali bònè
sùrò k'a dun, ka tigè n na cùrì!...

Muso ye dugu maaw nyininka fura kèla nyènema ko
-la. U ko a ma: alá taa kun tètè, ma taara Bwatu sè-

gèrè: jamana fura kèla nana; a ka kan ka na wula
in na, ni balan wèrè ma kè. Muso ma fèn fò, a y'i
labèn koma b'i dogo shu fe ka Bwatu magèn: A nyèna

o tle bin bée, min y'a kù, a yèrè la ka taama jan
kuru tigè fura nò fè, o sera ten, a twa ko Npè:

- A ni shu! Timina bè yan wa?

- Unse! N bè yan. Npè wa?

- Ohò! Ayiwa, Timina, baasi tètè, ne tun taan bè
fura kèla Bwatu sègèrè, jamana bée y'a dòn fura
kèla nana ye. N ser'a ma k'i den bana ko fò a ye,
N ye fura kèla ye cogo o cogo, n y'a ye ne yèrè tètè
na se k'i den in fura kè; e yèrè dun tètè boli-boli

nyè, i bè cogo min, o kò sùn n wulila k'i kolo ma-
gèn.

⊗ O yòrò bée, muso sinna ka kasi, fo a nyè ji si-
ra bè suuru; a bè to ka sigisigi.

- Ee! Npè, e sara tètè maa bolo. Nyumanya tètè se
ka tèmè e ta in kan. E! Jyèn ka di koy! Jaa jigi-
⊗ ya, balima fèn tètè. I ni ce! I ni magwan, i ni ko-
lo magèn!

- Foli tètè nin na o, Timina, maaya, jigi don.
Dugu maa bée bè hami n'i den ka bana ye; i n'i
den de nyèna... Nin y'a ka jiri turulen suma de
ye. Nyumanya nyè kisè kelen bè falen jiginè fa

✗ ye. Maa man'i magwan ka jiri turu, n'i yèrè m'a
mù dun, a mù tètè to dunbali y'i kò fè. Furaw flè:

nin min ye nin ye, i b'o tiga fara nyè kelen kè
nònò kènè wulilen na ka d'a ma, shyèn fla tle kù-
nò; Nin min flè, i bè t'o nywan bò a jiri la k'o

⊗ balabala jinin na, a k'o galama fa min, galama
nyè kelen dumuni kè waati bée. Nin wèrè bè kè k'a

wusu a da tuma. O, nin sa, i b'o ni tulu don
nywan na, a ka mun ja digi n'o ye shu o shu. Basi

✗ minta fla in, a b'o ta ka tle sgin kè, a kana tètè
m'o kan. Muta ni wusuta, a bè se ka dwa kun fla

✗ kè o tali la. A ko/y'a jigi dimi bè ban. N'a ma
ban, n ka s'a ma dwa kun fla kòndò.

- O fura kèla sara dun y joli ye sa?

- Kana jār'ò la, n balima muso. Ne m'a fà e ye, nyumanya nyò kisè kelen bè falen jiginè fa ye? Fura kèla Bwatu ye ne yèrè de karan mògò ye. A tun y'an ko mèn kabí tuma jan. A y'i cè ka tere juguya fana ko mèn. N y'i den ka bana nyè fà a ye ko sèbè, k'i n'a yèrè ka bèrèya lakali a ye. O y'a nimisi wasa, dōonin tè. A ko sara bō si tè nin na. A ye ntalen kelen da, ko: "An dahirimè n'an nafalan sugu bēe bō jiriw la, nk'an ma tanga kelen si bl'u kūrò sara ye".

⊗ - Hattè! A ni cè! A ni wale.

Fura tali tle tan, Nyanimanjugu wulila k'i jà. A nana kènèya dwa kun flenan da fa, a kèra gejegeje, i ko i ye nègè de k'a kolow nù na. I ko maa min tun b'a tugu.

O dwa kun yèrè kùdò, Timina wolola dankè la. A y'a nyini dugu maaw fè, u ka den twa da dugu la, dugu nyumanya lahèroma na. A y'a paniya a den ka tōgò da Jigisèmè, ka dugu jansa. Jama ko taarè! Dankè tōgò kèra Jigisèmè.

Nyanimanjugu ni Timina y'u sara jama na k'u ye Banyèrèye haramu, k'a dona. U t'a dòn fa ye, u t'a

⊗ dòn furakè ye blen. U tè jèn n'a ye maa si ka nyè tere jugu in ma. Dugu maaw ma fèn wèrè fà, ko: kò-lòn-jugu jiri bè kar'a yèrè kùdò. Bèe banna Banyèrèye la; hali n ko, hali naamu, maa si t'o sar'a la. Hali k'i nyè jò a la. A wulila fagofagofago, ka yaala maaw da la garibuya la. Hali dumuni tō-lilen, maa m'a d'a ma. A labanna ka dugu bl'a yèrè ma pew. A taar'a kun fè.

A ko a bè sira minè ka se dugu dū la. Sira y'i kan to a ma:

- Hey! N'i y'i sen da n kan, a tè jya i la. E de y'i magwan ka n da yan? Fugari tere jugu sen tè maga ne na.

⊗ A ye panya kùdòna minè, a bè taa; tle blen kò-rò, kùdò b'i ko a k'a faa. Banyèrèye ko a yèrè ma:

- Ee, manui! Ne satò flè kùdò ni minògò ni sè-nè fè koy!... Na n ka se ba la ka n ko, ka n min, n ka lahinè dōonin.

A sara dankan na ko a bè don ji la, o pèrènn'a kun na:

⊗ Hey! Dan ye tere jugu o! N'i y'i sen shu n na, n'i y'i sen shu n na, n bè fa tigè ka bō i nyè ana. E de y'i magwan ka n da yòrò sen, ka n lase yan wa? I ka tere juguya tè kè ka n lanòdò. Tèmè ka bō yen!

- Ee! Ne ta cyènná bil

A yé panya miné ka taa. A nana surunya Timina ni Nyaniwanjugu ka foro la, ko a bè don ka suman dù nòorò, k'a yèrè lahiné. O y'a sòrò nyùw tigè tana don. Hali ntala in ma sòrò ka gèrè foro la, a sinna k'o pèrèn kan mèn, i ko san pèrèn:

- Hey! N'i y'i sen ta ka don n na, san kala b'i wulu ci sisan! Don jumèn e nana k'i magwan ka ne da? I ku ta ka bù yen! Ta cyènnen in!

Banyèrèye ko a yèrè kònd: "Na n ká se foro wè-rè la." A y'i nyè sin min ma, o pèrènn'a kun na baw, k'a ja pan fo k'a telon ka bin. A ma don yò-rù si sòrò foro si la. A tor'a kun fè panya kònd, niginaga la. A y'i nyè sin jiri denma dù ma ko a b'o den bù k'o dun. O jiri pèrènn'a kun na:

- Hey! N'i gèrèla n na, ko i bè yèlèn n kan ka don bù, n bè bònè da i kan. E de y'i magwan ka n turu, ka n ladon? Tèmè ka bù yen tere maninèn in!

Banyèrèye sèpèna titù! Hawulè tle b'a kan, i ko a ka yèelen. Kònd bè k'a kònd tara, a pasalen k'a lafu, fo k'a gege bù, kuma t'a galaká kolow ma. A y'i nagasa ko a t'i da ntomi sumá dù la, k'i ni nakili. O ntomi jamann'a kun na:

- Hey! Kana gèrè n na, shi bantù in. E de y'i magwan ka ne turu yan, sango ka n ladon. banyèrè ye si tè bù ne sumá nun ma. I ku ta ka bù yen, fèn

kunntan in!

A ma taa yòrò dùn a yèrè la; a tora palonpalon na. Sèpè ni nyè manògò fè, a taatù tora ka kuluku-luma ka bin bora tle blèn kòrò; dugu ma kolo go-ninman bulubulu kan. Dugu kolo fana pèrènn'a kun na:

- Wuli! I ma wuli wa? Fugari wokolen in! Jyèn bèè banna piripara min na, ne tè k'o fè dlan ye. I ku ta, halakilen in! Sani n ka bònè da i kan.

A y'i nagasa ka wuli, a niginagalen i ko shè nugu. A b'o nigitinagata la, funun-fununba nana ten k'a yalon ka tèmè n'a ye. Fo i b'a ye, a mi-himinitò funun-funun legelege la ka taa. O ko a ma:

- Pay! N tun bè fèn nagasilen shi bannen min yèrè de nyihi, o ye de ye. Tèmè k'i ku bla n nyè, i ka bònè kisè blèn ka bù jyèn da la. N na taa e fili fo Halakila, jyèn kù fè. I n'o yòrò de bèn-nen bè. An taa! naganagatù o!

Miiri de bè nyè kè dlò ye!...

FABALI

Nin tun ye cè kelen ye ke Fabali, a ka jamana
 × tógò ko Murutilla. Jamana in fura danma, kògò ni
 × minògò ma ban yen yèrè cè. Fabali k'i ko a ka sa
 kògò ni minògò fè. Hali n'la ye dumuni sùrò k'a sè-
 bè kùrò dun, ka ji fyèn kelen jí min, o tè foy
 nyè kògò ni minaa in na; i b'a fò o b'a juguya,
 sango n'la ma fèn sùrò k'o dun. W'a ka jamana maaw
 b'a cogo la. Maaw k'u ma nin nywan bana jugu shi
 × dónbali ye. Dòw yèrè ko da kan don; ko fura shi tè
 nfn na; ko kabi lawale, nin kògò ni minògò bè ja-
 mana kògò; maa si ma se k'a fura kè. Nka min y'a
 × la dabali ban ye, a bana jugu tè bèe minè, a tè
 dòw n'u kabila si minè. U falenba, kògò t'u la, ni
 × minògò t'u la, u tlòlenba yabi! I k'u ka pèrèn.
 Fabali y'olu dù nyinink:

- È! Ne ko aw de bè mun kè min b'a kisi kògò
 × ni minògò in ma dè? An tòw, an ye duuni kè o, an
 ma dumuni kè o, an b'i ko an ka sa kògò fè. N y'a
 dùn aw kèn bè ka fura nyuman ta ka bana in kun bèn.

- È! Aw kògòtòw, a tè faamuya kè fyew. N'i ko i
 × ka fa, k'i nawulé fa, i b'è sèbè de kè dè. I bè baa-
 ra sèbè kùrò kè, ka fèn sùrò, ka to ka nafolo ma-
 ra, ka saniya. Jèlenya ye bana in tñè ye; nùgò de b'
 b'a jidi.

- Aa! O dun bè kè di sa? Ni fèn bè maa min bo-
 lo, i bè se ka nafolo mara cogo di? A fù maa bè se
 k'a to kògò k'i faa ka fèn maralen to i fé? N'i
 y'a mèn i jèlen toba, n k'o y'i falen kù ye. (X)

- Ayiwa! O don dè. N'a ma baara sèbè kùrò kè, a
 tè fa.

Ne - Ka baara kè ka tèmè nin kan? An bè baara la,
 shu t'o la, tle t'o la, fo an ca kètò bè gingò; o
 bèe la, an nugu b'i ko a bè mana kògò ni minògò
 fè.

- Hey cè! Ne t'i ka kuma caman nyè, taa ka b'u n
 da la. I kan'i ka bana suuru n kan. Cè o tèmè, ne
 t'i ka bana fura kèbaa ye.

- Baasi tè, nyè na sùrò a la...

Mògòw labanna ka sòmi, ko nyangata bana in min
 b'u kan, walankantalenw de nù don tigi-tigi; nk'u
 m'a dùn cogo min u b'è bana bla mògòw la. Timinandi
 kati gèlèn cè sirilen tè tèmè Fabali kan; a banba- (X)
 len don shu ni tle ka ko nyè nyini. A ko nyè nyè
 sèbè birisalen don; a nyè dùn man di.

Fabali y'i sar'a dónbaa jónjòn dù la:

- N ka cè, ne bè na taa jyèn yaala an ka nyan-
 gata in fura kè ko la.

- I dun pè taa ni mun ye, wari t'i bolo foy-
 foy?

- Wari wa? A tè nin ye. N tè na baara kè.

A y'a tègè fla jir'a la.

- Aa! N t'i nègèn Fabali, ne tè se ka taa n kun fè nin cogo in na.

Fabali y'i dèn ka don kùrun kùnd, a bè baara nùgùlèn sugu bée kè; hali ca min ka girin a barika ma; a timina ka di cogo min, o tè fò. A sera jama-na dè la ko: Natala. A y'a kùlùsi jaa kùnd ni mia-nùgù bè nyini ka yenkaw fana faa. Nka dów falan don i k'u ka fara walankanta fè. A ko a yèrè ma: "Aa! Kaba ko. K'a fò kùnd fana bè yan yan. Nk'i k'a dòn yan natalakaw dów ka fasa an bara taw ye koy."

Foy ma bù Fabali ka kùnd ni minògò la. A/baara si bée dù ladege, ko laala o bè na kè a dahirimè nùgùya sira ye: baara nyiniya, gwa daya, kòli, minan nùgù ko, ja ta, nyèrèn kè, nsirin da, kunn feni nyini, sèbèn kè, sèbèn bà, ... Min bée de kè-r'a fè. A ye fèn kè ka tèmè nin bée kan. A y'o kè, a jigi ka tugu, naniya min b'a ma, a y'o k'o kà sòn. K'a fò a ko b'a sèbè là, a ka girin o fòlèn ye. Fabali bè tle ka girin, ni baara tè n'a halaki; kuma tè kùnd ni minaa ma; nk'ò bée ma shu fè, shi ban nèné b'a kan: a shi so sumalen (nkùbè!) Sò-gùma, n'a wulila, a bè tufa den de k'a ja tigikè ka ta la, o mana goninya, a b'o shòor'a ka dlan kan finiw ni nywan cè, a ka se ka b'o goninya nun

ma a da tuma shu fè. Bada, a bè tle ni nbuuru jalan ni sogo ni ji dūròn de ye; o bè mun nyè kùnd na, sango kùnd bana bè maa min na kùròlèn? Fabali ni Natala kùndòtòw sèbè dorokora. Don dò, a tèmètò "lagasa" dè la, a y'i j'o ma:

- I ni tle n balimakè!

- Unba n'i tle!

- I tè Janamunanamula búlòn fan dòn wa? N b'o de nyini tan.

- I bè taa i kùn tlenna kelen in fè, ka so kùrun-naani tèmè, a duurunan, i bè far'i: nunan fè, k'i tlen ka taa, i mana bəlòn fla cè tigè, i bè taa bla sabanan min na, sodon.

- I ni ce n fa!

- Ni t'i ni ce bò. N y'a dòn e na tana don yan.

- Ohù!

- Ka bò min? A kana k'i ma baasi ye.

- Ka bò fo Kùndbugu.

- O! Kùndbugu! E, n'ko tan yan ye kùnd bugu de ye; n k'a fò yan ye halaki bugu yèrè de ye. I ma ne halakilen sigilèn ye yan. Kabi kunun tle gwan, n' ma dumuni foy sòrò k'a don n da, An flè bi tle gwan na, n m'a dòn n bè min kè. N ye nyaman bòn minanw bée woloma suman tù nù fè, hali ka n nyè d'a kan. N fa, n'i bè se ka nyè n ma n ka dònin bla n da, o na jya n ye ko sèbè.

- N'fa, hakè to i'ka nin dōrōmè tan in minè, i k'o don fèrma.

- I ni cè karan mōgokè! I ni baraji!

- Aa! Fini min b'èkan na, rënë in dun ka bono ma kōni!

- Huni N berikè, a bè kè di? Anw yèrè tē finin-kolon ye wa? Fugariya ni lagasaya dun tē o. Dēsè ko jugu don. Ne flè sisan, ne tun ye daman senna de ye. (fin-fin bula kōni). N tun ka kēmè, n bè ca kè i kō fu. I k'fa dūn daman filila ne ni n jè nyè-gūn cè bi saba da la, ka tle fla jalen kasakasa kè, an dōw ka se ka bā a la. Maa tan de tor'an na. Būgū kunūba dō nana saba ne kō la, ka n da firi, ka n kō wurukutu. A kō dimi ma ban n na bi bēa. Ne bla kun ka bō baara la kō dimi fè, a fl'i kūrò. O kō, n ye baara nyini fan bōe kalo saba ka dēsè ko-
 lokoto! Baarantanya b'i ko a ta jamana ci. A flè bani n teri, ne b'o de nyè mantōla. Hali ka lō-gūma kelen sūrò k'a don i da, shè kili saba siri don.

- E, n teri, den baya t'i fè?

- Den baya? Huni!... Den baya ma da bō anw kan ma. Muso ni den muso kelen tun bè n fè. Kabinè tle bin, n'an bōra ka t'an danma fan, an nyè tē da nywan kan ni shu fèla tē. O ye den baya ye wa?

- Aa! O tē den baya ye, o ye sigi nywana de

ye.

- Hali baganw ka den baya ka fus'o ye. Shubaaw ni nya gwanw bè den baya mankutu dūn, u bè b'o nafa nun ma. Anw kōni tē: ne denmuso, kab'a fupula, a ma n fan dūn. An bè bi min na, yali n sara wali n balolen bè, a t'a dūn. N fana t'a kala ma. N muso sara, nin y'a san segin ye; a banana ka da ka mèn, n ye se ko hēa kè, ka bolo dēsè, ka kēnyè ko-lokoto. A ma nyè min kō, a kēra ten... Ne ka den baya laban ko flè, n'a bè se ka fū den baya kōni. E dun, n teri, e ka den baya bè di?

- Muso tē ne fè sango den.

- Cè, i lafiyara. E y'i jya!...

- Cyèn na, ja tigikè, i n'i nywannaw, a sēgēna.

- Kuma dōw, foy negè tē n minè saya kō, ka bō nin janēmè in na. Anw minun bè magwan ka fèn bēe dabali, anw minun ye jyèn jigi ye, shubaaw ni nya-gwanw ka hēerè ni daamu, anw don, o bēe la o tē dūn. N'an kēra fininkolon ye, an bè fili nyaman sunun kun kan, ko an ye lagasa ye. O tē shi ban mōnè ye?

- O don koy. Nk'a ma se yèrè faa la.

- Ko aljinè ni janēmè bè saya kō, nkaion fin tē tēm'a kan. Aljinè ni janēmè de bè jyèn na: shubaaw ni nya gwanw ta ye aljinè ye, anw nin yū-rà ye janēmè ye.

- Siga si t'o la, nk'a t'è na to sen na, o j'jèn bè tur'a kun kan.

- Cogo di?

- Fa muya, cè siri-ni bèn, kùpòtò ni minògòtòw fè.

- Hun!... Baasi t'è. I ka fò la, don bièn janya, a sebali t'è. N teri, ne y'i sanna sumaya dè, i bè yafa n ma.

- Ayi, ja tigikè, ne t'è suruku ye, ni n sen' bè gwan taba daa min ma.

- O ka nyi! I ni cè! K'an bèn.

- K'an bèn.

Fa Fabali t'è ban hakilimaw sen na, shu t'u fara, t'è t'u fara. A bè nyininkali nin k'è kuru!...

- E ne ko, kabin'aw ka kùpò bana wuli fura dan ma, aw ye mun fura sòrò a là de? O ye Fabali kan ye d'è ma.

- An ma fura sòrò a là ban. An b'a da fè. An kòni ye bana sababu dòn.

- Aw ye nyè jumèn y'a la?

- I m'a ye wa? Bana in ye shubaaw ni nya gwanw de ka bana dilen ye. Shuy' bana don j'ati. U bè

maaw de ka dumuni dun shuya la. I ye dumuni sòrò cogo o cogo k'a dun, a t'i fa, sabu, shubaa ninun b'i ka dumuni kun cè ka s'u kùnò, wa min fèn fana bè ten.

- Han! I k'a dòn nin y'a dan ye. Nin y'a nyè de ye mènè. O, shubaa ni nya gwan ninun de bè kèlè cogo di sa?

- A t'è nyè fyew-fyew fo kùpòtòw ka j'è k'u ka shu daa ci b'ògòb'ò.

- O dun bè sòrò ka ci cogo di?

- Fo an k'u ka shuya nyè dòn ni faamuya j'èlèn daluma ye. N'o nyè dònna, kùpòtò jama fana ka la-dònnya o la. Fo jama ka faamuya u ka shuya nyè na.

- Ayiwa, a fò ni kùpòtòw ni minògòtòw ladònnya y'ò shuya la, u t'è laban ka k'è shubaa ye?

- Ayi! N'i ye fèn o fèn k'èlèn ye shubaa ye, wali nya gwan, o b'a sòrò o n'u bè nywan fè shuya gundo la a mènna. Kùpòtò bè se ka fa cogo di k'o bè segin ka shu daa ni shuya minanw san?

- O tuma, olu dun sera ka k'è shubaa ni nya gwan ye cogo di? Ka nyangata bin jama kan.

- Shu daa ni shuya minan, nin b'èe musaka de bè sony'u fè nyèbaya la.

- Mun de ko sòn, d'è t'è b'ò shuya bana ma kùpòtòw kan?

- Ka shubaaw ni nya gwanw to an da la, nyangata bè se ka ban cogo di? E yèrè t'a lajè: kòpò bè se ka sigi n'a kùndò lankolon ye cogo di? Kan nakolon, kòlibaawò bè se ka sigi cogo di ka shi ban nènè munyu?

- Ayi! U tè se sigi fyew. Wajibi f'u ka magwan, f'u ka don baara la shubaaw ni nya gwanw fè?

- W'u tè nyè olu fè baara min kò dè, o de bè kè sababu ye ni shubaaw ni nya gwanw b'u dahirimè n'u wòshi shuya dun.

- Anhan!... N y'o faamu ko sèbè. Awa mun na kù-pòtòw tè sin k'o faamu?

• A faamuya man di hali dònin: bari, shubaaw b'a nyini ka kòpòtòw ni minagòtòw hakili fana dun shuya la. U bè tle kuuru ni shu kuuru kè shu dōng-li min na dè, o bè kòpòtòw hakili de nòn. A bè dōw hakili n'u taasi bèe nòn la w. E yèrè tè shu dōngli mèn dongo don, i tè shuya kuma sèbènnen ye fan bèe?

- Ko sèbè!

- Wa o don dè. N'i ko i b'u ka shuya gundò bārò-tò kòpòtòw ni minagòtòw ye, shubaaw b'i cè shu fè k'i don u ka bonton kùndò fo i ka mò borà; u bè sārò k'i kè kwè! Nka dōw sogo ka kunan, u tè se k'olu dun. Dōw yèrè kolo bè balan u nkòndò na. I yèrè k'a lajè, shuya tè kèlè ni fèerè tè. Shubaaw hakili,

nyè dòn daluma de b'a la. N'i timina jyara cogo o cogo, fo i k'a kè o daluya da la; w'a tè nyè kaa-ri kà.

- Kaari kùni, o fo kun tè n ye; n'i ye n bālen ye an ka jamana na ka se yan, ka nin nyani ni nin bōnè in bèe kun, ni kaari tè, ni fa 'so denya tè, n b'o kè wa?

- O ye cyèn ye. Fabali, i bè fo mènè.

Fabali nana Natala, a ma mèn, shubaaw ni nya gwanw ye shi ban kèlè da bō, jaadi kèlèba. Min y'a makari ko ye, a kèlè nyangata t'olu yèrè kan fo kòpòtòw dōròn. A ka jugu wulu kèlè ye. Fabali y'i kun da Natala kan fo ale ka t'i nyè da wulu kèlèba in kan k'a lasaa.

Fabali bè ca suguya lèe la, maa hakilimaba don, a faamu ka teli. A b'i sòn cogo min o ye dāntan ye. Fabaliw nyè bè ka yèlèn.

Fabali y'i kun da jamana wèrèw kan. A taara bō Fasojónna. O kòpòtòw bè shi ban kòpò min na, o tè se ka fò; fo k'u fin kirikiti. U bèlèna dankan min yèrè la, o yèrè kòpòtò maa naani tora dankan ada yèrè la, shubaaw ka tulu blen daa kùndò. U ye

kòpòtò ninun de sugusuguna k'u labin shu daa kùnò, t'alu wulilenba la. U tolen minke, fo shubaaw b'u tigè yèlè kolon kan, k'u nèn saba, cogo min kòpòtò ninun binni jyar'u ye daa kùnò. Kabi Fabali y'o ye, a kasira ka kasi ka kasi. Ko jaa shubaaw ka danna juguya, dan t'a la. Fabali ye bònè ni nyan-gata bée dū ye Fasojūna. A ni yenkaw fana doroko-ra:

- Aa! Ne menna ka yaala, n m'a ka kòpòtò in nywan ye ban, fo maaw bē sa-sa nyangata fè! I n'a fū ma yèrè tē nin jamanaba in kùnò.

- E, karan mōgōkē, jama in kēra tomon ye de, nōntē a tun fan bē tetew jama na.

- Mun de y'a kē tomon ye tan?

- E shubaaw m'an ban dun na, f'u bē shu sèlè uguba kolo nò fè.

- Han!!... A tē sagon nin kan. Subahana!...

- A ka jugu masigeti ye! U ka shuya, shu fè ko t'a la, tle gwan panyananya fè, haki kòpòtò foy-foy t'u la, u bē shu jū bòn i kan yòrònin kelen, i balimaw cè la ka t'i dun piya! Ka segin ka n'i bòn-sòn tōw nò fè, ko foy man timi ka fin kirikiriw sogo hò, ko a t'alen cogo min! Ni tle bōra dōnin fo i b'u tulu ji shoolòtò ye. Shubaa kisè blen ninun bē to k'u da turu dugu kolo jalan na k'a nyi-min, an tulu ji toninen nò fè dugu ma. U t'ān

foy tō, hali an kan ma fini, nin bēe bē nyinin te-re. E! I yèrè nyè t'an kulukutu la wa?

- Hattè!... I kò di?!...

- Kòpòtò gwan ko jugu, fo an bē bin nywan kan tū-ma dūw ka nywan dun.

- Eet! Maanu! Hun!... Subahana dèrēsii!...

- W'o dūròn tē: u man'an dun, u b'an kolo jama lanw cè ka k'u fa sō masiri ye. U bē dūw ton ka don u musow kan na. I ma Dakari ni Bamada tē nēgè sira ko mèn?

- N y'a ko mèn.

- W'an kolo de kèn b'a banbale ye, ka nēgè sira d'a kan ka taa. I nyè bē siraba blen f'ān o fèn na, foy m'a blen, an joli min bē toni kò.

- E! Kaba ko! N kō tan shubaaw ka danna jugu kisè blen tē fū. Anw fana bara, a bē tan koy.

- Agye dè!...

- E, ne ko, aw kèn bē ka mun dabali siri ka nin nyangata bana in si latunū de?

- Ayiwa, anw kōni ma nyangata in kē foy nò ye shubaa kisè blen ninun kò. An ma fura shi kelen sūrū bana in na. An m'a sira ye yèrè. Nka, an bē to ka ta mana k'o lamini shu fè, ka dòn kē, ka mankanba kē. An bē shi o la kòtè! O b'an kisi shubaa kisè blen ninun ma dōnin; hal'o yèrè la, e! Nk'o ka fusa gwansan ye. Sabu, san'an faw k'o fèe-

rè sùrè, shubaa kisè blen ninun tun bè nyini ka ban u la.

- Ayiwa, ja tigikè, n m'ì sòsò, nk'a tè maa ta-
nya gwanw ma koy. San'a b'a kè ta mana kooli
ye, k'a kè dòn kè ye, a tè sin ka ta tug'u la. A
ye taba tugu, k'u funfun. Ne ma nyè si y'a la o
kù.

- O tuma, aw y'o dabali siri a ka jamana na dè?

- Ayil An m'o latigè ban, an b'o sira de kan.

Nka jamana dò y'o kè, o y'u ban pew. Nyangatala
b'o ba kelen in de kan; a fusayar'u ma haali. Shu-
baaw ni nya gwanw kùni ma ban fòlò; nka n tigèr'a
kan, u bè halaki pelopelapele!

- An tètè nas nyè n'an yèrè m'o fèerè in lajè koy.
Bari, an ye bònè jugu kisè blen bée ye, ni bònè tè
fla ye kùni.

- An k'an ji ja ka jè. A tè nyè kaari ni cè si-
ri kù dè!

- Baasi tè, n y'a mèn.

Fabali bora yen ka se Fusabaantila; a taara ma-
shiba bana in sòrù yen fana. Maaw bè sa kùni ni
minaa fè, i ko Fasojunna ni Murutila. Nin bée ye

dò far'a ka cè siri kan, an'a ka faamuya. A segin-
na ka na Natala. A y'i sen don jè sugu bée la,
shubaaw ni nya gwanw kan ma, Shubaa kèlè tònba dò
tun bè Natala, a kèr'o sintinbaa nyènema ye. Shu-
baaw ni nya gwanw wulila fan bée a nù fè, kò n'u
m'a dun. Fo shubaaw bè na pan a nyè kùrò, tle yèrè
fè, kuma tè shu fèla ma. U bè n'a lamini yèrè de.
Iko Fabali ka faamuya n'a ka fèerè ka bon kùlùkùlò
tè; a y'u ka shu jò fèngè tuma saman. Don si da
kelen, a jigi ma tigè, a ma siran, a ma yilanyi-
lan, a ma saliya, a ma nyinè. Fabali y'i dèn ka
don Jènywanna: a ye min ye, a ma dan sùr'o la.
Yen, shuya ni nya gwanya tè yen, o y'a sòrù u ka
shu daa cira bùgùbùgò. Kùni tè yen, minùgò tè yen.
O kelen y'a jigi fa tew, k'a ni saha. A kùpara ko
sèbè n'a yèrè wolo nywanw ye. Fabali nana shuya
nyè bée dòn fèrètètè; a ye shuya lakari nyè dòn i
ko maa t'a b'o la.

Fabali man'i kun da jùrò min, shubaaw ni nya
gwanw b'a kù. U bè dibi mòmò a nù fè, u b'a dódò.
A sera Nyangatala, o ma mèn, shubaaw y'a minè,
k'a da tugu shu sansara kòni, dibi ni funteni ni
nyani bée lajèlen na. A porokotolen, a taara bin
shu jan wèrè la. Fabali ni tòorùla fo k'a danma
tèmè. Shubaaw y'a yaala bontonw ni nywan cè. U y'a
kè, u man'a bù nin bonton in na, a bè tle kuuru

taama a sen na, shu jiri ni shu jëlòkò b'a kan na. A bè taama, ka taama, ka taama, kòpò ni minògò b'i ko a k'a halaki; n'a shira nin bonton kòpò, a bè soli poy ka taama da bù fo shu. Fabali tor'o taama na ka tle bi segin kè. Ka nyani kisè blen in bée to a kan; a jigi ma kari, a dusu ma keleku don ke- len. Fabali minèna ka go, k'a dusu kwa. A poroko- tora ka bù Nyangagatala shubaa kun tigi bolo. A farala Nyangatala shubaa kèlè jama kan. Kòpò ni mi- minògò juguya ko jugu, kòpòtò ri minògòtòw tun mu- rutira, ka fèlè bù shubaaw ni nya gwahw kan ma. Gintamba de tun bè sen na yen.

Fabali timina ka di ccgo min, a jè nywan kulu caya ye wajibi ye; u bè kòpòtò ni minògòtò nywan kan. Fabali seginna ka na fa so la. U y'a kè jama ladamuni o ladamuni, a labèni o labènni ye, Fabali tun tè ban k'a dèngili da a jè nywanw ye:

Yan'an ka sama kèlè fafa fè, min labènnen don ni marama fènw ye, fo an ka faamuyali ni sugubali jè kulu de sùrò; fo an ka nyè sira kèlè fafa de sigi sen kan nanka sùrò k'o jiidi; o de ye baara kun fòlò ye. O dun tè latigè fo ka nyè fò kè; ka nyè fò kè hali bi; ka nyè fò bada. O tèmènen kù, a mana fò an bè dogo la, an ma dogo kòpòtò jama kulu ma dè, olu de bè kè sababu ye k'an dogo, ka kunna foni d'an ma.

Jè nywan kuraw dusu n'u galabu ka kènè, nka faamuya ni nyè dùn b'u jè; miiriya kòni ma dèb'u la? Cè siri min b'u ma, kòlòkòlò tè. Fabali y'a sar'o dè la, a tógò ye Haminao:

- Ayiwa! I taa kun kèra si? I dan tigè.

- Ka! Jè nywan!... A ko ka gèlèn dònin tè. Maa nintin faamuya man di, u faamuya man di, u faamuya ka go yèrè de. Dòw tè foy la tle kuuru ni shu kuuru dlaba min kù, kaha foy fò den misènw ye dòn kè ni batara ko kò, wa musow ta bè ye papapo ye. Dòw ni bée ye ka taa shuya wajuli lamèn. Maa bè se ka shuya lagosi f'o maa sugu ye cogbi di? Ne bè ci wèrè fusaya nin ye.

- E nyinèna i ka faamuya kalannen bée kù; shuya lakari daluya b'a gira ko an ka kè jama na i ko jèrè bè ji la; k'u faamuya, k'u ladamu. A fò ni jama ladamunen tun don, k'a lafaamuya, ko foy t'a ma jigiya ni bèn ni nyè taa kù; ka fa so makara daluya la, ni jama tun bè nin bée faamu a yèrè ma ka sin k'a latigè ten, bla kun wèrè jumèn tun na y'an na? Ka dan kan nyè kelen dèròn ma, u ka sin k'o latigè kè! I ye ka minun ko fò nin ye, maa wè- rèw tè, i nywana kòpòtò jigi waarilenw don.

- O ye cyèn ye.

- O tuma, hali bi i banba. N'i b'a fè ka jama ladamu, a fòlò, i bè kòlòsili kè, ka sègèsègèli

jànjùn kè; ka dan fara kè. A jè nyè fò ka se ka shubaa ni shubaa-ladego ni kùpòtò bè nywan na, o kù i na sùrò ka dannaya ni jigiya sinsin i ni nyò-gonna kùpòtòw cè, min b'a to i bè se ka faamuya ni ladamu nyè sin u ma, u ka sùrò ka labèn jè kèrèn-kèrènnen na. To k'i majigin ka se hakè bée lajèlen na; i ma gwan u ye. Fo i ka kaari de ka fèn bée kun. S'i yèrè la. Kana porokoto; kana don si kelen gasi la. Jama batù, k'a makara nyè bée lajèlen na.

- Baasi tè, n'y'a mèn. N bè segin yen bi bée.

- Ayil I dusu da, i sègè nabù, sira ka jan o yòrònin kelen taa ka segin ma.

O don shu bée, Haminako y'i dèn ka dugu sira minè, a bè taa, a bè tar. Kùpò ni minògò b'a la, ko-ko a nugu ka jeni. A taasi kèn bè b'a nyè yee-len ye. A bè to k'i miini Fabali ka kuma kelen-ke-len bée la, a b'a nyi nyimin; kamelen kòrò mènè na... A n'a dusu bè kuma. A da denon. Yòrònin kelen, a nan'i nùn foori a bò yòrò la? A y'i cè siri wale fò. A kèlèn ka waati kè, a ye Fabali sègèrè.

O y'a nyininka:

- A cogo?

- A ka fusa: jama bè k'i ka dalu sèbèn fo, ko-k'u ka kèlè a nù fè. U y'u wasa don an na. An jigi wolola yen. U dankaniyar'a la, anw bè sa yòrò o yòrò, o lu bè sa yen.

- I ye gwan kè.

- E! Dèmè nywan nyuman bè maa se ko la?...
* * *

Ni nyè siramye tè, o ko gèlèn si tè yen min tè kulu tigè! Fèn bée de bè kalan, hali cèya. Nka ni maa dusu saien don, hali n'i blala taasi tasuma na, i tè sisi sango ka mana!... E, sogo ka pasa, muru da ka go. Ja tigiw a ni baro! Maa samán bè baro dè la, shu kolen don i là!... Ko kwa ka jan kwa ye, nka kwa man timi kwa ye!...

Fabali n'a ka jè kulu labanna ka so bla, ka don wala kòrò. Shubaaaw ka dógù, w'u barika ka fègèn yen ko sèbè. Fabali bè magwan min kè, fo k'a pasa nyògòlòw, k'a minè k'a bùshi. Ni bana y'i kar'a kan, a tè sòn k'i da n'a ye, k'o bè bana nyè don maa na, a bè to k'i fari bè nywan na. A ko a tè foy fè jè nywanw tè min nywan dun, a kènè tè cogo o cogo.

- Jè nywan Fabali, i m'a ye, kan'a kè ten; e bananenba don, e ka kan ka dumuni nyuman kè.

-Ayil! Fusabaantiya kun tè, aw yèrè y'a dòn, hali ni n ye kini ni sogo tlò ni jègè tlò ni dumuni duman si bè daa fa dun, o tè foy bè n ka kòpò in

na; a f'o bè fèn nyè a yèrè ka kùpò na dè? - O tuma,
a kana sùn cyènni ma.

- Min ka gwèlèn o y'i ka bana in de ye.

- A kana jùr'o la, a bè tèmè n kan.

A ma sùn fyew fo jè nywanw ye yamaruya ta k'a
karaba ka balo nyuman dun.

Fèlèbà bè sen na ka labèn Shubaaw ni nya gwanw
kan ma. Fabali n'a ka jè kulu ye taba tugu ka gi-
rin shubaaw ni nya gwanw kan, a kèra funfunni o
funfunni ye. Shubaaw tla; kan bèe la, f'u bolitò
kili bè sunan ka b'un'u kò. Shubaaw ni nya gwanw
hawujara. U bè girin yan fè, u bè girin yen fè; u
bè^e jenina. Fari bunakilenw kèra kunna jyalenw ye.
A gwanna, ka gwab, ka gwan. Shubaaw ni nya gwanw
bèe halakira tay! Kòpòtò jama ko; taarè! Taarè! Fa
don sera. Hal'u ma dumuni sèbè sùrò k'o dun, u bèe
minèna ka fa tew. U hawulé f'ra ka tèm'o kan. Fa-
bali y'i kan to jama ma:

- Yèrè wolo jama, kabi lawale, shi ban kùpò ni
shi ban minògò b'an ka jama kan. A kèra nyani kisè
blen bèe ye; nka bi, a ka cè siri barika la, a ka
kaari barika la; o nyangata bana fura kèra ka ban
bi pew. Kòpò tle banna bi. Nka ni shuya kùpò n'a
minògò banna, o tè cè siri ni kaari bannen ye koy,
sabu, fusabaantiya ni taasibaliya ni gasintanya
kòpò fana bè se ka bin an kan. O dun bè laban k'an

labla shubaa ni nya gwan kelen ninun de ye ko ku-
ra. A y'a hakili t'o la bada. Foy tun na kè sè
siri la ban, sisan de cè siri ni taasi tle jòra.
Foy tè fa ni hawulé fa bù. An kana to abada fa so
jama ka kòpò ka minògò!...

Jama kulu ye tègèrè san ji kisè suuru; u y'u
kali hùrònya na:

- Abada, fa so jama tè kòpò! Abada, a tè minò-
gò! Hali n'an joli bèe de bè t'a da fè!...

Miiri de bè nyò kè dlò ye!...

NYANGARA

Nin tun ye kònò tere jugu dò ye; maa mayèlèma kònò don, ko Nyangara. A tun bè maa bagabaga ko sèbè, sango shu fè. A tun bè maaw ja ta yèrè. A bè se k'i fari faa, k'i nyè fyén. Bana jugu si bée dò, a b'a las'i ma, hali nyangata jugu bée, a nò ye nin bée ye; w'ale de kèra maa caman satè ye.

Kònò tere jugu in ye da kabanna fèn dan ye: kun kolo fla de b'a fè, ani kaman naani. Da bulu b'a fè, nyinw b'a da ka far'o kan. A bè balo gelen kan, ji la, ani san fè fana. N'i y'a kun kolo kelen tigè, a tè sa, fo i k'a fla bée de caron nywan fè; o kò min tigèra o bè segin ka falen a nò na. W'a kamanw fana bè ten. Fo i k'a kaman naani bée de tigè nyè kelen ye. Tle ni shu bée canma ka kan a ye yeli la. Yürò kelen t'a bolo sigi yürò ye. A bè kungo ni so fan bée; wa fèn siri tigèlenba; a tè malo hali dònin, w'a tè siran. Fèn min bè to k'i pan ka n'i concoli maa taamatò kun cè la, k'i sògin-sògin. Nyangara in kalankalannen don; shi fin ni shi jè ni shi blen, shi bée dò b'a la. Kasa gèlèn dò b'a fè, kasa duman tè, kasa goman tè. Kònò in bè to ka foolo bà, ka shi jugu bòn, ka kura falen. Nòorù dò bè nyangara in na, o b'a to a bè yeli kè hali san dibi la.

⊗ Nyangara dèngili dò bè kònò in da , o ye tere jugu dèngili dan ye. Nka minun kun mayèlèmanen don kònò in fè, olu tè dèngili in kòrò dòn, u tè sama foy nà fè a jya kù. Fèn mayèlèma kònò in ka dèngili ye nin ye:

Shwè-shwè! Ne n'a nina lataa shwè!
Pew-pew! Ne n'a kun mayèlèma pew!
Kaw-kaw! Ne n'a galabu bée kari kaw!
Yò-yò! Ne n'a dusu bée yeelen yò!
Baw-baw! A ka maaya na wuruba habababaw!

⊗ Nyangara bè to k'i yèlèma ka na maaw ma. Dugu maaw b'a maalama wele: Nyangarazan. Don dò, a y'i kè walijuba dò ye ka don dugu kònò, a bè lahilailala da la:

N'a ma n dòn, a na n dòn!

N'a ma n dòn, a na n dòn!

N'a ma n dòn, a na n dòn!

N'a ma n dòn, a na n dòn!

Don kèra, a y'i yèrè kè kamalen nyumanba ye. A bè munun-munun na musow da fè, gindan na k'a nyini ka musow kunna cyèn.

- Aa! N balima muso, i k'a dòn i bè se dòn na,

kaba ko don. I b'a la bi kùlòkùlò tè. Masiri
b'i minè. Sara b'i la: i nan kala janya wa, i kan
kùnù janya wa, i cè kisè pènèpènènenè wa, i yèlè
nyin cè nyè wa, an-an; maa tè nin si ta ka si to.

W'i fènyènyè bè yugubètè!

- Ayiwa, n balimakè, e yèrè ka kamalenya da fa
cogo, a fù maa ka sungunya b'o kan dè!

- Eè! Kana nin fù sa, n balima muso... I tugu-
nin yèrè ko di?

- Saran.

- A flè dè, e m'a dùn nin tuginin bèn b'i ma

cew!

- E yèrè tugu ye di?

- Sinè.

- E fana m'a dùn o tè tugu jugu y'i la?

- Hani! Wa hakili min b'a la! Nankaraba musonin!

- A na sùrù ne ka nankarabaya bè bla e ta kùnù.
N ye mun fù? A tè nin ye.

Ntala ye yèlè misèn tigè k'i tègè jan muso ye.

Muso y'i tègè c'a tègè. I ye muso sama ka gèr'a
la. Kabi muso nun donna a ka kun mayèlèma fènw ka-
sa la, bi m'a to jarabi tèmèna muso kan. Muso in
jarabira Nyangarazan na baw!

- O bèe'la, Saran, n'i tun bè se ka taa ne ba-
ro, o tun bè jya n ye ko sèbè; i ka ko yèrè de ka
di n ye. Maa si t'e ye k'i joli tè jy'a ye.

- N balimakè, ne tè se ka taa baro k'i fè...

- Eè! E fana sa, kana sòn nin ma; e nywanna
muso dawulama!

- Ayi! N tè se wala.

- Mun na? I cè ko la wa?

Muso y'i kun suuli.

- I cè ye jùn ye?

- Zantigi.

- Hèn! Zantigi nùgùlèn kòrù in wa? Aa! N bali-
ma muso, i ka fusa nin ma. E nywanna muso cè nyi-
nba sarama dawulama, e ka kè nin lagasa in muso
ye!... N'i y'a kanu, ne bè fèn bèe d'i ma. N'i ko
balò ko nyuman, n'i ko lafiya, dum ka da, narè
barà, sanu ni wari, masiri, nin si tè dè's'i la.

Nyangarazan ye muso nègèn nin cogo in na ka
taa n'a ye a bara. A ye manfèn dòw ké ji la ka di
muso ma, a k'i min, Kabi muso in da turula ji la,
a b'èr'a hakili kan. Muso hawujara, a y'a ka fini
bèe bù k'a fili, zo a b'i fofo dugu ma. Nyangara-
zan ko pay! N sago sùrùla. O y'a sùrù muso wèrèw
nègènnen don a fè o cogo la k'u bèe bla du kònd.

A b'èr'a tun ka t'i nyè nakala muso nyuman wèrèw nò
fè, k'olu kan saal'o cogo la, ka n'u bèe ton ni-
nun kan, ka du fa musow la nyiginyaga! Nyangara-
zan sùrùla ka bù kamalenbaw nò fè, cè gwanan ko-
goyo, ani muso tigi fagonenw, kelen tigi ni naani

tigi bée b'á la; a falame bē minun kù, k'olu gèrè
 a yèrè la. A donna muso ko baro la panamunanamu. A
 bē muso ko sèbè yèrèk'u ye ka jula jūguya si dō
 bēe jir'u la. U baro kètò, a bē to ka ji d'u ma u
 k'u min; ji min bē maa hakili cyèn. Kabin'a y'a
 dòn cè ninun t'u yèrè ma, a y'u ladon muso sèrè
 kan du kòndò. A y'u labò, k'i sara u kelen-kelen
 bēe la, bēe ka nin wari hakè bù u ka sùrù ka fèrè
 tlon kè ma. A yè wariba dèn cè u kù kan o cogo la.
 Kabin'a ye kun mayèlèma fèn kè musow kòndò k'u kun
 wusu ni sisi dō ye, u labanna ka tugu yen na, f'u
 nana ban furu ma pew ka bl'a sago sira fè. Muso cè
 tigi dūròⁿ wà? An-an! A ye muso lankolon ealan dèn-
 dè ka gèrè a yèrè la. Nyangarazan donna jama na,
 cyènni da la.

Nyangarazan y'i yèrè kè muso ye don dō tun ka
 don kònyò gintan cè la; a masirilenba ni da kaban-
 na fini danma-danma ye; a kèn bē ka nanzara kun
 sigi dō coror a kun, k'o npolololen bla ka jigin
 fo a fènyè kan, ka "n cè bē se ko la" meleke o
 da fè a kun na. Musùrò saba wa? O ka dāgòn a kun
 kùrò. Elè; a ye saji saba de jùsò nywan kan ka k'a
 ye. A tentegemanen don sàbàra sen jan dō kan, fo i

k'a ye muso kulu cè la, a bē nyanyanya na u cè la,
 i ko wulu dlòtò bē saga kulu cè la!... N'i y'a ka
 yèrè jira fò, i ma fèn y'a ka panamunanamu na de.
 A b'i sòn sarakinyaraki, talakomalakol... N'a nèn
 tè na nègè tigè de sa. A y'i kan to yigisònin dū
 ma:

- È! Muso o, e ma se ka jama don fini si sùrò
 k'o don nin kù, e m'a dòn bi ye babiriba don ye.
 E m'a dèn musùrò saba sapa binna, n ko saji saba
 de bē sapa na sisan. E-ee! An ye "n cè ye se ko
 la" sapa hla, a mènna. Anw bē "n cè ye fagobaatò
 ye" sapa de la.

- E! Musò o a bē kè di? Fèn tè ne cè bolo o,
 hali alama ta jama don fini kelen nyuman, a t'a
 kè n ye, kuma tè don bēe sapa wuli ma.

- Hun! Muso, e mèn b'i yèrè kan; bi cè! E ma pi
 cè dòn. N'i hinèn'a na ko fèn t'a fè, a b'i yèrè
 feere ka don kònyò muso kura la, kuma tè i bolo la
 fènw ma. N'i ye cè ye, a b'a la nin se tè n ye,
 nin se tè n ye, a tè foy la muso kura nyini kò.

- N m'a fò kaari o la, bari n cè ka yèrè la taa
 ka ea sisan ko jugu.

- O! N a'a fò i ye! A bē min kunmaniya e ma dè,
 a bē t'o don muso wèrè de la. Kana sòn mènè ka don
 i la. I bē daga de sig'a da la shu ni tle, daga
 kisè blen kùni.

- N y'a dùn n laban p'c kè ten koy, e ka maa yèrè ye i fa denw cè la, i ko gwa da nùgòlè.

O y'a muso hakilintan kun cyènnen ye. A bè taa gwan tugu a cè kan ma, f'o k'a wolo de bù ka kè sana wili ye; nòntè a n'a labù leebu kènè kan.

Nyangara b'i dèn muso wèrè kèrè fè, k'i sar'o la:

- E Jènèba, a kèra di? Mun cè b'i la da fla in na?

- Foy tè n na.

- N'an dùn t'i ye. I ka b'ali ka suma gintan yòròw la ko jugu.

- E! Baara ka ca n ma ko jugu, ani fana gintan ko man di n cè ye ten.

- Eè muso, e dùn mèn b'i yèrè kan! Ne fana cè tun bè tan (cù), nka n y'a tug'a kù minkè, n sùrùla ka n n'la. I bè daga de sig'i cè da la, a ka baara den muso nyini ka d'i ma, n'i m'i sèbè jir'a la, i tè fèrè, b'ali ma.

- O! ne cè bè mun fù? Ko ne tè baara wèrè la, n tè kálan na, ko mun bè ne bali ka so kùnò baaraw kè? Ko ale tè jèn n'a ye a muso ka kè dun ka da ni jyèn denya ye.

- E yèrè ka nin lajè dè! Baara bè k'ali? Hali ni man ma kálan i tè k'ali jò yòrò nyuman na. Muso dù flè bí muso nyè maaya la, kálan foy t'a la. Wa ke len tè fla tè. U dun bè sara ta i ko fu. Ne yèrè

de ma bù i cè ka ko nywan ma; k'i nùgò fínnen di-gilen to so kùnò, k'i tè jyèn jya bò. E, n'i y'a mèn jyèn ka di, n ko i yèrè se, b'a la. Nka sa, a y'a ta e yèrè de nyè kan.

- O kòni ye cyèn ye. Nka n tigèr'a kan; a bè na n sèbè don nin sen in na. N tè na to jyèn jya ka ban n na blen.

Nyangara bè don mògòw kan ka bù n'u ye. A bè furu nywanw bla nywan na, k'u kù don nywan na, k'u fago; k'u hakili dun.

Don dè, a y'i kè batu ta mori ye ka jigin dè ka so. A y'a sùrò a ja tigikè ni muso kelen d'òrò de don. U ka di, nka tuma dòw u bè to ka jigin nywan na. Cè b'ulen, a y'i kan to muso ma:

- E! Nyèba, i dùn mògò fínnen bè nin waati in na, i dun bè hami mun na?

- E! Karan mògòkè, ne yèrè de ma n cè tuma dòw lama faamu.

- I cè in, min b'a ma, ne b'a dùn. Fínan ko de b'a kùnò. Nka fura b'o la.

- Eè, karan mògòkè! N'e dun sera k'o fura sùrò ne ye, o na jya n ye k'ni!

- Ayiwa, a ko ka gèlèn dūonin; a tē nyè dabali kò, fo i k'a bon si de sùrù ka n'o di yan, n k'o dabali, n'o kèra, a ni tē muso si kanu n'e tē. A ^{bè} jarab'i la i ko a ka sa? A sùgùbaatù, i b'i gèlèya k'a bon si di k'a lase n ma.

- Baasi tē.

Nyangarazan ni ja tigikè kelen kelen; a y'i bl'o da kòrò:

- Aa! ja tigikè, i ka hami ka ca nin da fla in na, a dun kèn bè di?

- Ee! Karan mògokè, musow yèrè de hakili ka dūgùn; ne ye n muso in kanu cogo min, i tē se ka d'a la; a kelen pe de bè n bolo, n ye fèn bèe k'a ye. A tē n ka kuma mèn. I b'a fù a kèn bè k'a tògò kura de mèn.

- Ja tigikè, nin y'e de nù ye. Foy yaadalen tē muso kelen ye. N'i danna muso kelen ma, a bè jaw man, a bè k'a kùnò i tē se ka ny'a kù; a b'a sago n'a dupò k'i la. I m'a ye i muso ka bōli ka ca sisan, a ni cè dū bè nywan fè. I ka ko de nege t'a la, a ni tē foy kan sisan o cè kù. Ni muso tō tora o ko sugu dāròn ye, awa, a k'a nyini k'i faa, o t'a nyè na foy ye. E k'i yèrè kè sunaabaatù ye bani, ni n ka kuma ye nkalon ye, wali cyèn don, i n'o ye.

Cè y'i kè sunaabaatù ye. Muso y'i cèelè ka gèrè

a la ni sirife ye ko a b'a bon si dò tigè, cè sinna k'a bolo jaso ni sirife ye.

- Anhan! I tun hè min nyini o de ye nin ye. Ka ne shènin kan tigè ka fèrè i ka jyen denya ma. E ta cyènna, shi bantù in!

- Woyi! Ne bai Ne bè mun fà afa ye?!...

O y'a sùrù Nyangarazan y'i ka minan cè ka tēmè sùgùsùgò. Cè n'a muso ma kè nywan ka ma ye blen. Muso banana nimisa ko jugu fè, a y'a ka jyen lati-gè tō bèe kè, a bè morikè in daga.

Muso wèrè ye Nyangarazan sègèrè, a kelen k'i yèlèma ka kè mori ye. Muso y'i kun ko lakali a ye, a n'a cè cèla ye min ye. Nyangarazan k'o tē ko gèlèn ye. A donna kaliwa la; a ye nasi ji ni piripara ji dabali ka di muso ma ko a k'a dèn k'a kè cè kelen ka dumuni na. Ko n'o kèra, muso b'a sago sùrù cè la. Muso y'a ta kè naamu ye. A selen so, fo a bè kòròtò k'a cè baara. A ye panamunanamu ji ni piripara ji ninun kè suman na ka di cè ma. Kabi cè ye lùgòma bl'a da, a ni jyen farala. Muso y'i bolo bl'a kun ka kule bō.

- Ee! Maanu, ne ka kun finya kèra n kala ye koy?!...

Maaw wulila ka morikè nù bō. Batu ta mori kasa ma mèn fan si sango a ka ye.

Nyngarazan seginna k'i yèrè kè jìnè mori ye,
ko a tógò ko Bilisanyaami. A wulila ka jamana ku-
ruba ka gintanba wuli, ka waw kan saalo; ko a bè
se ka sèbèn fura yèlèma ka kè wari ye. Ko bè se
ka nègè fin yèlèma ka kè saau ye? Cè dù y'a sègè-
rè ko Nataba.

- Bilisanyaami, n nan'i sègèrè, n g'a mèn ko i
bè se ko bée la; ko i bè se ka fura yèlèma wari
ye.

- Tanbaki t'ò la n ka cè, n'i ma d'a la i bè
na d'a la sisan. Na ni tasa da tugulama mankan ye.

An ka cè wulila ka t'a muso ka tasa mankan dò ta
ta ka n'ò d'a ma. A wulila ka don so kòndò ka sàna
kè, ka sòrò ka bà.

- I yèrè nyè bè tasa da yèlènnen n, mun b'a
kòndò?

- Foy-foy t'a kòndò ji kù.

- Foy-foy t'a kòndò ni ji, tè dè?! Baasi tè.

Bilisanyaami binna kilisi tu la tasa kòndò ji
la, nanamunanamu kuma bè fù a fè, a bè to k'a bo-
lo pòni taama seere yankan san fè, a bè tógò dùw
wele; n'a y'i nyè jan k'i kun munun-munun, a b'i
kun suuli ji in kun na ka kilisi cam n'it ji la.

Nataba kèn bè k'i kè sew, a b'i ko a nyùn ka jù, a
bè ntala in lajè cogo min. A ye tasa da tugu. A
y'i kan to Nataba ma:

- Baasi tè, n bè ba kè mè fla biye bà tasa in
kòndò i yèrè nyè na sisan.

Nataba sigilen tora ka nanbaratù in lajè fefew.
Bilisanyaami y'i bolo logoba ji la, tasa da tugu
ju kùrò. A b'i bolo logoba o, k'a logoba ji la,
k'a nyè yaala-yaala san fè; da bè lamaa-mamaa, ko-
lobokalaba kuma dòw bè fù. A sinna ka kè mè fla bi-
ye jima sama ka jira Nataba la ten. Gaba in da yè-
lènnen tora, i ko a da gèlègè ka bù ka bin.

- Ayiwa, n bè na waa kelen biye bà sisan.

Bilisanyaami y'i bolo don tasa kòndò tun, ka bin
a ka kirikara kow la. Sòni, a ye waa kelen biye
fana sama ka jira cè la.

- Hani! Papapa! A tè sagon nán kan. E ta y'i dùn
ka ye!...

- O! I yèrè ye nin ye dè, wa n bè de ka wari
caya. E ka na ni waa mugan ye bani, n b'a yèlèma
ka kè waa kè mè fla ye ka c'i ma. Nka, n ka baara
kè sara ye waa mugan ye dè.

- Ayiwa, n bè n gèlèya ka na ni waa bi naani
ye. I m'ò de fù?

- Jaati!

- A tlankè, i b'ò yèlèma ka kè waa kè mè fla ye

ka di yan. E lankè tū o y'i ka baara sara ye.

Nataba taar 'a kun wari bée kafo, o ma fūlen
 ⊗ bē, a taara juru tā-tā, a y'a kē juru ta ye o ju-
 ru ta. Nk'a taar'i sar'a terikē Siga la, o n'a ka
 jē ka se jinē mori kwalen in ma. O Siga tūgò in tē
 tē da foy la ten gwansan; hali n'i ko i nyè bē a-
 la la, a b'i fū i k'a jir'a la. N'i ko i ni ala
 kumona, a b'i nyininka: "kan jumèn na?" Nataba
 ⊗ denn'a ka yeta nyè na k'a lakali Siga ye:

- Ayl! Ne ma sùn! Ka wari bē tasa lankolon kò-
 rò. Cogo di?

- Cyèn na, n yèrè nyè na kènè kan!

- A y'a bē tasa min kàrà, a bē yen wa? Na n'a
 ye.

- A flè i kòrà.

Siga ye tasa kòròna bée lajè gòrètètè, ka tasa
 da tugu fana bée lajè, k'i kan to a terikè ma:

- Nin ye muñ ye tasa da tugu kòrò? Biye fla
 nòrò nò tē nin ye?

- I I ko di?!...

- Ntala in y'i nyènè mini dóròn de. A donnen
 so kòrò, a ye biye fla in de nòrò tasa da tugu
 kòròna na, ka sòrò ka tasa da yèlèn ka jir'i la;
 Nk'a ma tasa da tugu yèrè kòròla jir'i la o. I y'a
 ka nanbara ye sa?

Nataba ye fle fiyè, ka to k'i kun kòmi.

- Jaa a'e tē, ne ta tun cyènna! Ne ye nin wari-
 ba in dònò n ko bē t'ò ci den jugu in tégè. A tun
 b'a k'a kun ka taa shwè!

- Aw ka ko bē tan dē, a b'a ton fèn bée kan; a
 bē da kuntan ko bée la. Ko mayèlèma si tē cyèn ye,
 a bée nanbara. Ni cyèn tun don, mun na kò mayèlè-
 manaw t'a k'u yèrè ye?

- E n k'u b'a fū ko jinē nafolo don, k'u yèrè
 tē se k'a dun, nka maa wèrè bē se ka bō a nun ma?

⊗ - Mòrrò! O nywan naganaga kuma bē? O bée y'a
 nyènè mini kan de ye, ani kilisi ni piripara ku-
 maw.

- N'teri i ni cè! I kèra n ma fura ye.

- Ayl! An man kan k'a ko to ten. An k'a kòrò
 bō. An ka taa nywan fè, i b'a fū i terikè fana b'a
 fè ka bō a ka dònnya nun ma. A k'i ka wari yèlèma
 an yèrè nyè na fòlò.

- O ye cyèn.

U selen ntala ma, u y'u dan tigè a ye.

- Karan mógukè, n fana y'i ko mèn n terikè fè,
 ko i bē fèn bée kē, i bē se ka wari saya. Ne fana
 b'a fè i ka dō yèlèma n ye.

E! Foy man nùgòn o ye. I bē kē baana ne yòrònin
 kelen. Fò ne y'a fò i ye! I terikè nyininka baqi,
 a yèrè ye min ye, a b'ò dòn o.

- Ayiwa, ne ka sarati ye kelen ye: n terikè ka

wari yèlèman k'a ye fùlù.

- Ayiwa n fana ka sarati bè yen: a b'a mabù n na, ni n bè baara in na, maa tè èrè n na, jinèw kù sùn, o man di jinèw ye. Wa ni n ye wari in yèlèma, a t'a da yèlèn fo tle danma dù, dugu tla fè.

- Baasi tè, an b'an dèn kèrè fè, wari yèlèma.

Bilisanyaami ye wagande fla labù, u bè kelen. O y'a sùrù den jugu in yo sèbèn fura caman tigè ka nyè k'a kènyè ni kèmé fla biye ye, ka kèmé fla biye da sèbèn fura nyè n'a kù kan k'u siri-siri ka bla wagande fùlù kòndò; flanan in, a tun b'a fè ka Nataba ka wari nalen in k'o kòndò ka tèmè n'o ye, ninka wagande falen sèbèn fura shu la, k'o d'a ma. Siga ni Nataba tora, u bè Bilisanyaami lajè fèrè-tèté.

- Aa! Aw fan sa, a y'a mabù hali bi, nin man di jinèw ye. A kana sùn nin ma.

A b'a ka piripara kow la, a b'a nyini ka wagan- de da yèlèn keguya la, ka wari yèlèm'a kòndò. Ni cè fla y'u kà yèlèma k'a kùlùsi, ntala b'i kan to:

- Aw fana ka ko ka gèlèn ko sèbè. N y'a fù a ye k'a fà a ye, jinèw tè sùn nin ma. A flè jinèw di minen flè, u banna; u k'u tè foy kè blen. Bi ta tè nyè fo don wèrè. O tuma i bè wari in to yan, sinin i bè na.

O la, Nataba nyè yèlènnen ko a ma:

- Karan mógokè! N ma tig'i ka jinè moriya la koy. I kwalen fo ka tèmè, nka ne tè sibiri da n ka wari kù. N ta don n bolo, né ka wari yèlèmani ma bò; a yèlèma ko nyuman jiginna n kùndò.

- I k'a dùn e ye maa kunna go dan ye!

- Pay! Nin ye n ka wari dibali kunna gòya ye, na sùrù n tun y'a di, a tun na kè n fè mū muso da- pa ye... Anw taara.

Kabini u gèrèla Nyangarazan na, a kasa ma ban u nun na. U nun tof'a kasa la, Kab'o kèra, Nyangara- zan man'i yèlèma cogo o cogo ka na maaw ma, u b'a dùn a kasa fè, ka maaw lasumi: min man'a mèn, o don, ni min m'a mèn, i b'i yèrè ye. A ye fèn o fèn ta cyèn, n'a n'o dorokora, o bèe b'a dùn a kasa : gèlèn in fè. Olu tora ka jama laadi, k'u ladamu, wogo min jama nyè bè yèlèn, ko jè ka Nyangarazan kèlè, k'a si latunu.

Don kèra, den misènw ye nyènè jè bè fèrè la.

Bara ni bòn jalan bè gòdò; bamaana kùròlèn b'a tan ni fla la. Nyangarazan y'i mayèlèma funankè ye k'i kan siri kùrrù! A kèn bè ka zèrèbu shi dònballi dù don, ko nwony fwa; o bè popapo a nù fè. Dennin yi-

gisùlen dū b'a nò fè kigisùkigisù; o subahana den-
nin kèn bè ka kongoron biri dū shùori, k'o ye taa-
fa ye; n'a y'i biri, patil! Bū leebu nyè... U fla
bè kèn bè ka kùnòn kisè ni sèbèn tulen kè k'u ma-
siri; ka nyangara kol: saran-saran u ka finiw na.
Nàala kèn bè ka npalan kolonba dū baratū a numan
fè, ka misi byèn nyègèh ni kolon kisè ye hink'o
baratu fini fè, ka bama da dū kalá oaku bòrè la,
k'o coron a kùn na. Musonin kitadū yèrè ye manga-
lan byèn dū tur'a kan na, k'o ni kunsigi ni sèbèn
dèfè nywan fè. N'i y'u ye, an-an! I tlala nama yo-
gosa la... Kab'u kun bōra, fugari dōw y'u kan bō:

- Cool! A ye kènè bla; Nkoncoroko ni Kumbanyara-
ki bè na. Ko ser'a tigiw ma'sa.

O ye Nyangarazan ka kun mayèlèmanen dōw kan ye.
Nkoncoroko y'i kan to:

- Hèn! Nin ye barabare dòn de ye; a ye Nyigisùni
fa cyèn bl'a la dè! A ye jèrki bl'a la an k'an yaa-
ra.

- A kana sègè filii nin jugu sago dem wololen in
na dè. A ye tèmè n'an ka sèbè ko ye.

- Aw tè bō a ka barebareya la fyew yèrè de; nin
ye fòlò maaw ka fòli de ye, anw t'lo comptéla.

Jama tlala fla ye: Nkoncoroko ka sèrè nana bin
fòli la fan kelen fè, dū ninun b'u ta la!

Carakunba, Heynba ni Coroki ye fòli minè, Nkon-

coroko ni Kumbanyaraki bōra danma jira dòn na; fū-
li kèlaw y'a shu a la. Dòn kèlaw b'u panyaki, u b'u
b'u puruti, u b'u nkilinkòlò, u b'u niginaga, u
b'u wolpki. Hyenba b'a la ka dòn sen tèrèmè.

Nkoncoroko, wanjalaka, kumbanyaraki!

Nigitinagatan sirikisaraka, kumbanyaraki!

Fa so la saraka kunma masuuli, pancarakii!

Jugu sago ka nirikinaraka, kumbanyaraki!

Fa so jùn leebu, konna sago, tu, murrò!

Maa la foroko, saraka muru kurun, nyè mako su-
naki!

Fisikifòsòkò, fugusifogosa, to nyòròkò!

Hey-hey! Ligisi lagasa tle tè wa?

Pay-pay! Fa so saraka fòli dòn ba!

Jany-pany! Banba dè ka danbe nòròkò!

Jyèn jya bō ni fa so saraka, tu, murrò!

Bū fu sa fu, folofolo fufafu, ta cyèn ni yòrò,

Folokofalaka, falaka foroko sunannen paraki!

Hololohalala, nògù rù nògùtò to tū nyòròki!

Hey-hey! Ligisilagasa tle tè wa?

Pay-pay! Fa so saraka fòli dòn ba!

Jany-pany! Banba dè ka danbe nòròkò!

Jyèn jya bō ni fa so saraka, tu, murrò!

U ye dòn kè, nk'a fū u y'u puruti fo k'u kun ma
mayèlèma. Minun tun bè bamaana kòròlen kan, olu
labanna ka n'u lamini, k'u kè flèli fèn ye . U ma

dan sùr'u la. U yèrè bè kèrè fè. Kabin'u b'u kun ke-
leku, fo dów tora k'u yuguba. Nangarazan bè to ka
dlù dabalilen ta ka di bée ma, i k'i kiribi. O y'a
sùrò a ye manfèn sugu bée k'o dlù la walasa ka
minbaaw kun mayèlèma; k'u wapuja. Ee! A kèra ko
jugu ye, cyènniba dan. An bè fama tuma min, e-ee!
Dàn yèlèmana nyama kòrù; minun tun nyugunna Nyanga-
razañ ka kun mayèlèmanenw na, o caman y'i pan k'i
coroki kun mayèlèma fùli la. U dów yèrè juguyara a
la dugulenw ye.

Den misèn tla bée labanna ka Nkoncoroko ni Kun-
banyaraki ka don fini lagasa nywan tigè ka nyanga-
ra jolo kè k'o kala; a dów yèrè de bè yèlèn fali-
nin kuruhnin kan ka taa jugu sagoya ni danma jira
dùn kènè kan. Dów kèn bè ka ntanan sir'u cè la, dū
dów yèrè kèn bè ka npogoba shòori, ka dafu dèrèmè
k'o sir'u cè la, k'o bunsan jigi (kasaki!) I b'u wo-
ro kala n'u ka npogo bè y'a fè; ka sùrò ka npalan-
ba fla baratu. Te bè tle ka min, ka shi ka min. U
bè dlù min; hali n'u ye shu ko ji sùrò, u b'a min;
bari, a y'u hakili n'u taasi bée min ka ban.

Nin bée ye Nyangarazan ka bashiba ye. Nka den

misèn dów kèra u ma sama nin si fè. Sabu, u ye Nyangarazan kasa dòn, a y'i yèlèma fèn o fèn ye, a n'a kasa gèlèn in bè nywan na. O den misènw jòr'a kan ka Nyangarazan n'a ka danna jugu wale in si latunu. Nk'u ka jama ka dógòn, w'u ma jè kelen ye, U ka faa-muya ma sira sùrò ban. Nyangarazan ko tè fara abada fo a ka bée de kun mayèlèma, ka bée fago fo a sago.

Bée bè jamana jogo tolilenya ko fò, maaw dabali banna. Furu ma sabati hali dònin. Furu bè don bi furu nywan fla ni nywan cè, u ka di nyògòn ye, o bée la, kalo kelen dèròn, o furu bè sa ten naganaga la. Den misènw ko banebaaw tè foy dòn, ko gale maaw don, ko maa kun cilenw don. Ni cè misènw ni muso misènw ye nywan sùrò baro la, i bè mun mèn:

- Alors! Cousin, i ka bac résultat kèra di? /Ay-
wa! N ka cè, i ka bak jaabi kèra di?/

- Cousine, n ma réussi hani /N ka muso, n ma ni-
misi wasa hani/

- Eh bien cousin kana découragé. /Aya, n ka cè, i
fari kana faa./

- Hof! de toute façon, n ka avenir assurrélen
den. /E-ee! A kèra da o da ye, n ka jyèn latigè nyè-
nen don. / N tè n yèrè esquinté bac si nò fè à pré-
sent. /N tè n yèrè faa bak si nò fè blien./ Père ko a
b'i arrangé ka bourse d'étude dū obtient n ye. /Baba
ko a bè fèrè kè ka kalan musaka dū sùrò n ye./

- Ah oui?! /Anhan dè?!/

- Ah oui! O tètè problème difficile ye. /E yali! O tètè ko gèlèn ye./ Mais, cousine ne fana m'e ka attitude pigé vraiment. /Awa, n ka muso, ne fana m'e ka ko famu cyèn na./ I tètè étude poursui, i tètè fonction exercé, alors que pouvoir bèe b'i père ye. /I tètè kañan kè, i tètè nyè ci la, ka sùrù se bèe b'i fa ye/

- A quoi bôn n ka n yèrè esquinté pour rien? Du moment que père bè soldeba touché, to bù ni na bù chargé tè n kan, fo dun ka da. /O bè mun nyè n ka n yèrè faa gwansan? Ka d'a kan minkè n fa bè sara-ba ta, to bù ni na bù doni tètè n kan./

Konna sago dennin dà wèrè y'i kan bù, ko Silvi.

- Ne yèrè mère kùni b'a pensé ko monde bè réou- léla de; ko toujours ne ka to k'ale aidé tobili ni canari lavéli ni pripara la. /Ne yèrè ba kùni b'a miiri jyèn bè segin kò de: ko tuma bèe, ne ka to k'ale demè tobili ni daa ko ni pripara la./ O ye esclavè baara de ye. Oo! Ne ka canari fin kirikiri lavé ka onglew kòròla bèe noirci, ka n joli main bèe noirci, o tè play-girl ka travail ye. /O ye jonya baara de ye. Oo! Ne ka daa fin kirikiri ko, ka n soninw kòròla bèe fin, ka n tégè nyumannin bèe fin, o tètè jan jigi ka baara ye./ Ne tètè se k'o travail de negre assuré; hali maa tè liborté obtient

ka vie profité bien. /Ne tètè se k'o fara fin baara kuru tigè; hali maa t'i sago sùrù ka fèrè jyèn jya bù ma ko nyuman/.

- Mais dit donc, i père tè se ka bonnes abbau- ché ka bla auprès d'elle wa? /E ne ko; i fa tètè se ka gwa da muso ta bl'a kùrò de wa?/

- Ne père avaricen c'est pas la peine. /Ne fa tégèma ka gèlèn, o ye fù ban/ Fèn min, ne ka mini ni n ka pantalon kura achétéli chaque mois; ko a tè se k'o continué. /Fèn min, ne ka kongorò biri ni n ka zèrèbu kura sanni kale o kalo, ko a tètè se k'o laban./ O tètè avarice dan ye, alors que trois femmes dwa marièlen b'a ma, ey puis a bè taa film voir soir o soir. /O tètè tégèma gèlèya dan ye, ka sùrù muso saba dun furulèn b'a ma; o kù a bè taa ja lajè shu o shu./ Tu vois, a tun bè ne grondéla avant, ko ne bè duréla trop n kun fè la nuit. /I m'a ye, a tun bè ne kùrò fù, ko ne bè mèn n kun fù shu fè./ Aa! ne ye carrement montré a la, a ye ne laisseé tranquille; ale yèrè bè tra bofte de nuitw la chaque fois, maa tè fèn f'o la. /Aa! Ne ye npiyalen jir'a la, a ye ne to n dan ma, ale yèrè bè taa jyatò sow la, tuma bèe, maa tètè fèn f'o la./

- Ne fana père ye play-boy de ye koy!... /Ne fana fa ye kakala de ye koy!.../ Mais cousine, i k'a dun wiski bè n'an manqué bientôt. /Awa n ka

muso, i k'a dòn wiski bè na dés'an na sòni./

- Ca, o difficile n tèt: n bè n arrangéla ka père ka wiski bouteille dù volé sòn. / O wa, o man gèlèn: n bè fèerè ka ka, baba ka wiski buteli dù sonyè sòn./

- Aa! N'i y'o améné vraiment, o bè nyè. / Aa! N'i y'o naati cyèn na, o bè nyè./

- E, o compliqué n tèt o, il suffit que n k'a fà bouteillew arrangéto, fla casser'a la; a tèt se ka n reproché pour ça. / E o man gèlèn o, a dan ye n k'a fà buteliw da kènyètò, fla cir'a la; a tèt se ka n kòrè f'o la./

- Bravo cousine! I k'a dòn, i yèrè ka astuce fortlèn bè parfois. / Aa! taarè n ka muso! I k'a dòn, i yèrè ka fèerè ka konè tuma dòn. / Bon, quant à moi, ne bè na ni tonton ka boite de mùsi- que ye. / Ayiwa, min ye ne ta fan fèla ye, né bè na ni bènkè ka fùlilan ye/ O facillèn don, d'an- tant plus que tonton taara déleg tion na en Alle- magne. / O ka nògòn, ka masùrà bènkè taara ci den kulu fè alman jamana na./

- Mais tanti dun? Est-ce que an t'a dérangéla? / Awa, tènèn dun? A fò an tèt na k'a ma degun ye?/

- Mais nòn! / E ayi sa! / Tanti n'a ka comité de femmes bè soirée d'apollòba la justement. / Elè, tènèn n'a ka muso jò kulu bè apollo nyènè jèba la./

U bè soirée bèè kè apollò in na. / U bè shu hée kè apollò in na/ Je crois, an bè se k'an ka soirée or- ganisé ka bè n o samedi soir prochain ma, n'est-ce pas Johny, e min ye organisateur principal ye? / N hakili la, an bè se k'an ka gintan labèn ka bè n o sibiri nata shu ma, tèrè di Joni, e min ye labèn- baa kun tigi ye?/

- Effectivement, an bè se k'a organisé samedi soir prochain Silvie tonton ka yilla la. / O kòni, an bè se k'a labèn sibiri shu nata Silwi bènkè ka fara dò la./

- Mais il faut que poulet roti ka k'a la, k'a arrosé fana ni wiski ou champagne ye. / Nka fo shè jirannen ka k'a la, ka wiski, wali shanpanyi min ka d'a kan fana/

- E, o compliqué n tèt du tout. / E, o man gèlèn hali dèonin. / Poulet bàgù den bè ne père ka ferme na. / Shè bàgù den bè ne fà ka togo la. / O ye lagasa sa dò wèrè kan ye, ko Jango. Poulet de Francew yè- rè de don, an bè se ka caman attrappé u la, père tè bò a courant na. / Faransi shèw yèrè de don, an bè se ka caman min'u na, baba tè bò a kala ma./

- Hokey!... / Caf!.../

- Bon! landemain programme bè organisé comment? / Ayiwa! don fianan nyè sigi wale bè labèn cogo di?/

- Mais, o simplelèn don: / E, o ka nògòn/ Cou-

sinw b'u bla patte d'éléphantw na, cousinew bè mini porté. /Kamalenw b'u bla sara senw na, sungu runw bè kongoron biri don./ An bè the dansant kelen réalisé, après an bè match de belotte kelen joué; ensuite, vers 18heures, bée bè monté i ka "BB" kan, an bè tour du monde kè, ka to ka crié sòn, vieux gonw ka crévé regret ni jalousie fè. /An bè te la dūn kelen kè, o kè an bè mari bù nyò-gòn dan kè, o kè, waati 18nan masurun na, bée bè yèlèn i ka "BB" kan, an bè jye lamini kè, ka to ka kule sòn, kun cilen kùròw ka sa nimisa ni kee leya fè./

- Cà, bravo! bravo!. /O kùni, aa! Taarè! Taarè!

Nyangaraw ka cyènni dan tè kun mayèlèma ye. U ka mago sa bonyana fo ka kè nyangata ye. N'u kulu firila nyò foro kan, o ka jugu fèn bée ye; u b'a sùgin o k'a sùgin; u ka jugu ntèn ye. Wa gènni si t'u lataa fo n'i ye penpelen kè k'u falako dè, u kati ka gèlèn cogo min. U kèn bè ka sumanw bée cyèn-cyèn forow la. Kùndù tere jugu ninun bè so fènw kan. U bè baganw sùgin, u b'u cin k'u joli min. Misi o, ba o, saga o, hali shè, u tè nin si

to. Bagan min mana sa, u bè t'u concoli o shu kan k'o sogo shu nyimin tere; hali dugaw yère bè sir'u nyè, u kana na taa dan u fè. U mana ban bagan shu min sogo dunni na, u b'o kolo kurun bè doni k'a k'u nyaa ye.

Nyangara ninun tè maaw to. U mana nyangata bin maa min kan, o mana sa, u bè t'o sèlè sùgòbè, k'o dogo dun tay! Maaw dabali banna, u ma fura nyènéma si sùrò sabula kùndù ninun na. Min y'a la kùndù fili ye, nyangara kelen bè ka jama fyefye, k'a hakili cyèn bùgòbògò, k'a taasi geren, ka maaw dusu sa, k'u galabu kari. A b'i ko bée tigen bè nywan na, ka maa tla bée jaasi. Fugòbaatò ni fugari ka ca o tè fè yère. Hasidiya, yère kunya, maa lankolonya, jaasilenya, fugariya, fago, dusuntanya, kolobokalaba ko, n'ka sira tè ko la, èlè jugu sago-ya, nin danmantan kèn bè ka jamana kun fa-ko-ko ka ci. Nin bée de sababu jugu ye Nyangara ye.

Nyangara k'u ma foy ye ban. A ko a nà maaw ni siri ka da u kun, n'a dann'o ma, a ma fèn kè. Fo a k'u ni naban; k'u halaki kùni. Nyangara bè to ka na maaw sunabaatò ma shu fè. A bi yèlèma terema fèn y; maa tè, kùndù tè, foy kelen tè, èlè a jalama de bè kè. A b'i naalo ta k'i to sùndògò la, i bè sabula sogo bée ye; mashiba ko, da kabanna ko cè jugu sugu danma-danma bée bè n'i ma sogo in kùndù.

Don dū, Jekūrū n'a jē nywan kulu bē baro la so-
go tere jugu ninun kan. Jekūrū ye kuma fōlū:

- Cē, kunun shu fē ne tun bē nyini ka sa maaw
X nyinē ma, a tē se ka d'a la. Dugu tlama gengen fē,
⊗ ka n to sunaa na, yeelēna dū nana n ma, ka n naalo
ta ten baw. Sūoni ten, n ye n yērē sūrō gintan jama
dū cē la, bēe sigilen bē, Muso dū bāra kēnā kan i
kūrū jama nyē; a bē dūn na. A tora a b'a ka fini bū
kelen-kelen, fo a nana fini bēe bēe wūrū ka bō a la
X k'a lankolon tan ni fla tē, a bē dūn na nin bēe ye.
X A b'i nugumunēgēmē, a b'i panyaki, a b'i kari, a
b'i woloki, a b'i munun-munun, a b'i kōmi, a b'i
yērēkē, a b'i ndāi, a bē yērēyērē, a b'i yigiyigi
k'i kulōkulō ka pūnan, ka pūnan. Tuma dū la i b'a
ye a b'i warakata ka puruti, fo i k'a nyē da cogo-
ya ye, a nyē bē caraki, k'a kun sigi bēe bōn a nyē
X da la. Jala jugu muso in bē to k'a yērē munumēnā, a
X fan bēe fē; o kū a y'i nēmēnēmē shūrōi jama na, ka
sin ka n'i bari ne na ten, fo n kunma si cēra. A
⊗ kēra i ko i ye yāriyiri de bōn n kan. A ma nyē n
fōnāna; n girinna ko n bē bōlī, cē ni jugubā dū
balan n ni dā cē, a ni tēlē minnen dū, ni kabusi a
bolo. A kēlen bē k'i bla karatē binnkanni kēlaw ka
fini na; a nyē cilen bē joli la bwan! Ninjugu in ko
n ka n wūrū pew n ni muso ka tē dūn kē kēnē kan
bēe nyē na. N ko n tē. O la, a sinna ka n siri ni

juru ye, ka bin kan ka n woloma. O m'a nyē, a bin-
na n kan ka n nyē kisē sūgōbē n'a ka tēlē nun du-
man ye. N kulēla i ko n kun ka ci. Jama bē y'i kō
munun ka n flē. Karatē in dīmīna ka dīmī; ka mugu
ni kisē konkon jama nā; ka cāman bōn'a ni na ten
fu falaki, kō mun nā u bē ne hinē minē. Bēe fye-
fyera. An tun bē bon min kūrū, o tun ye min fēn
feere yūrō ye. Karatē wērēw bāra kō fēla la, k'u
jū dlō feerelaw ma, k'u ka wiski sēenē u kun, a
jintan. Dlō feerela cē kārēnīndō yērēyērētō nana
dlē kē dūn den kūrū; kabi dūnin tomīna ka ban, ka-
ratē pērēna cē kārēnin kun na i ko san kēla, ka
cē kārēnin kan cē baw, k'a yigiyigi fo a nyē jē bē
tigē; nink'a nyunpā k'a bō ka bin. O m'a bō; a ye
dlō buteliw bon ni kisē ye, k'u ci-ci fo a sago.
Fo i bē min fēn woyolen ye dugu ma. O kū karatē dū
y'i kan to dlō feere yūrō tigi ma, kō a ka wari
bonton kon nēgē d'a tēgē sisaa, nontē, a na lahara
kōlōn ji min. Bon tigi ma nyē min kō, a ye bonton
yūrō jira, ka kon nēgē di binnkanni kēlaw ma; u
y'a da yēlēn k'a kūrū wari bē konkon, nin wariba
in!

U tlala ka bō ni n sirilen ye dew, ka n don mo-
bili kūrū. U ye n gūngūrān fili boli fēn kō fēla
la. A kēra ko-ko n ka mū funteni ni gunni fē, da-
n'an se yūrō cē. Kabin'an sera binnkanni kēlaw ka
n'ān l, u

yàrè la, ú ye n bù ka n siri sokè dè la ka n fofo, ka wulu juguw bla n na ka d'o kan, u ka n cin ka n fara-fara. O nyani jugu bè sen na, sòoni, n siri juru gènéngèna ka tigè (cari) N bolo la juru yoba len, n ye bere kurun dè sùrè n kòrò ten, k'o ta k'o fara doso dè kun, n'a da tun falen bè n dè sè la, O yàrè bée, n sinna ka kurun; n tora ka n bolo da nuan nyè kisè la, na sùrè a sùgùbèlen tètè, ani n dè sè. Min yèrè ye n kunun, o ye n ye n bolo fili min kè, n'a kèra ka dugu ma kolo saba. Sogo la, o kèra bere kurun in de citè ye doso kun. A m'a don nin ye mashà sogo ye?

- Wa ne ye sogo min kè don nin na shu, o ye dusu yèrèyèrè ko ye ka tèmè nin kan: ka n to sunaa na, yeelenba dè nana n ma, i ko i ta in cogo. O kù n nyè kèra baanaba dè n'a ka den baya la. Fèn bée b'u fè, baana in ci bée ye gùrùkù ko ye, ka kun mafalen kè wari bonba la. Dabali yàrèw b'a fè fan bée piripara ka d'a kan; w'a tun bè kun mayèlèmanan fana jago ka far'o kan. O cè in nana jarabi a ka baara den muso dè la. O muso in y'i sen don k'i bolo don, cogo min a bè baana in furu muso tan ka bù yen ka sig'a nù na, cè in kun. Cè fana y'a nyini k'a muso bla. A m'a bla cogo si sùrè, a n'a sun-gurun bènn'a na k'a muso faa. Cè ye maa faala dè sara wari caman, a k'i gèlèya k'a muso faa kasara

dè la. Muso sòmin'a cèin'a sun-gurun cèla fè, ani paniya min b'u ma. Muso tun bè, cè ka dlò min faaba dè kun na. Cè nana kòrètè maa faala kòrò, ka nimisa, ko a muso faali maa bù, ka sùrè a ye nkalon, tigi'a ye; jaa, o y'a sùrè a ye nin dabali jugu siri. Baanakè in y'i dèn ka don kòpè kè min fèny caman na; walasa ni dlò minna y'o min, u ka sa-sa, muso nù ka minè k'a si'latunu, a lè p'a mandi ka fèrè u ka ko ma. Don kùnò kèlen min fènw na, maa danma min sara kòlòkòlò tètè. A kèra nyangataba ye. Muso nò minèna, sègèsègèliw tora sen na. Bù taara kè cè ka gundo yàrè dogolen kan; a taara sùrè jaa, maa tlo camanba tonnen bè byèn na, a bè kè mè bù. Baana in tun bè to ka maa bla, o k'i dèn k'a ka daman sennaw niginaga ni sisi jugu ye, nink'u tlo tigè ka sùrè ka daman digè fir'u'da la, u tètè bù min kù iyew. Baanakè in tun tètè hèerè nafolo kòrèndo maa tlo jago la. Dèw de bè girin maa tlo nù fè i ko lulu; maa tlo maralaw fana n'u nyè ci don. I k'a dèn hè de taara n yèrè sùrè nin daman senna, ninun cè la, sogo la. Ko tigi kèlen k'a ka na fa bla ka sisi jugu k'an kan, an nyòn minèna (dew) fò joli bè bù an da n'an nun fè. Nyè ji bè warawara cogo min hèerè tètè; k'an niginaga. Sòoni, ninjugu, in donn'an nù fè daman kùnò, k'an bée tlo fla caron. Ne ye skule kan bù, n y'a don maa bè se k'a nywan bù. Da-

man digè nana fir'an da la. A nyèna bôgò caman ma fir'an kan o sen. I k'a dún ne de tora ka bôgò wuguba, k'a wuguba, fo ka bù kènè ma, n ka sùrò ka baana danna jugu in ko fù. O de y'a to a nana wol loma ka tlo ntusun in y'a bara. Nka kab'a y'a dòn a kù bura kènè kan, a y'a sungurun faa ka segin k'a k'a yèrè faa. A m'a dún ne ka sogò in ye danna jugu ko dan ye!...

Nin bée ye Nyangarazan ka nyangata walew ye, n'a b'u tintin maaw hakili la, k'u taasi cyèn, k'u sagasi nyè bée lajèlen n'a cogo min u kana mò-nè bè sira ye sango k'a taama, ka hùròya, ka kunnawolo. Nka Nyangarazan ye pi kè ka pa kè, k'i turu a kun kan, a ma se ka Siga n'a nywannaw sùrò a ka kun mayèlèma jò la fyew! Siga ka kuma bée ye: "Nyangarazan ka dunun n'a ka bala ka di, nka ne tē bē a la." Siga ni jē nywan caman hakilimaw y'u ni da Nyangarazan ka wale jugu kèlèli kan. Bada u bē sòsòli la, u hē nywan lagosi, cogo min, u kē miiri jugu ni yèrè kunya ni musalaha lagosi ten:

- E hakilila yè jumèn ye hin miiriya kèlè in

na sa? O ye Setigi kan ye Siga ma.

- A m'a yewa? Cyèn yèrè la, jugu ka fèrè k'a sago sùrò an ma, a bē sùrò an yèrè de la, jugu dogolen don an yèrè de la; ni maa ser'i yèrè la, k'i taasi saniya, k'i nyè majèlen to, jugu tē se abada k'i hakili sonyè, sango ka s'i kun mayèlèma ma. Nka maa caman bē yen, u ma taasi sùrò. Ladamubaliya ko sùn, u tē jugu na sira dòn, u t'a ka cyènni sira lasaa, sabu, u ma se k'u yèrè kèlè, k'u hakili walanwala pink'a saniya k'a kèrènkèrèn.

- O tana, o tē nyè min kù, o ye ka maaw ladamu, ka nyè fù kè jama ye sapa ni waati bée, ni timinan nanjya bée lajèlen ye.

- Ayiwa, n'a fòra ka maaw ladamu, nywan ladamu de ko don; jama de bē se k'a yèrè ladamu; o kùrò ye; a kèra cogo o cogo, maaw tē kùli jama na, minun bē nyè kun na, minun hakili banbalen don, n'a bē tòw kelen-kelen ta ni dan cè sira caman na; nka o n'a taa o taa, n'u ni jama dorokota, u bē hakili sùrò ka t'a fè. O ye jama kètù de ye k'u ladamu. O minun ko fùlen ye nin ye, u ye taasi min sùrò, u m'a sùrò gwansan k'u kelen t'u dan ma; u bura jama de nun ma. U fana mana faamuya jèlen daluma sùrò, u ka kan k'a to jama ka b'u nun ma.

- Cyèni Maaw ka kuma don: "Maa kelen, hakili kelen, maa fla, hakili fla.

- Nk'ò ladamu tẹ sira sàrò ka nò bẹ sèsòli kò dẹ; fo musalaha ni hakili jùlèn kelenw ni jate shu minè ka kèlè; wa sèsòli nyènèma daluma ani nyè nyini de b'a t'ò bẹ kèlè.

- A tẹ nyè fana fo an ka to ka kow sapa, ka ko bẹ sababu n'a kun nyini fèrètètè; ka miiriya jugu ni naniya jugu ni sago kè ko fù, k'u lagosi a nyè ma.

- I y'a ye cò! Ko caman bẹ kè, sèpè ni gèlèya caman b'an kan, a ka ca an tẹ kun nyin'a na yèrè fo k'an ta kun finya ni jate shu minè fè. O t'an hakili lafoni; an tẹ se k'ò nywanna balan kuru tigè o kan na foy. Wajibi tẹ c tuma, an ni mènè ka to?

- Ayiwa, cè siri b'an ma dè, cè siriba ani timinanjyaba, ka faamuya jènsèn k'a sèbè jènsèn, maaw hakili koronnen ka bọ, k'u taasi jiidi k'a sèmentiya, ka dusu sàrò ninka mènè bọ. O dun tẹ nyè fyew ni sèpè ni kaari tẹ.

- Elè, o don. An ka baara kun fùlò de y'ò ye, an ka to labèn ni cè siri la, o sira tège la...

Miiri de bẹ nyù kè dlò ye!...

BANABAATO NI DONMA

Nin tun ye cè kelen ye ko Culi, a tun bẹ bọ Di-bifinna? Culi tun ye sènè kèla kamalen ye, wa nunu nana don, o tèmènen kù, a bẹ dabali suguya caman don a nyè ma. N'a ye wale min da minè, i b'a fù don ko wèrè si t'a la o kò. Culi ka kènè, a falen b'a ni na, a bẹ gejegeje! A t'a ye kènè ni saniya dan ye; w'a ka den baya bẹ ten, a ladonnen fana. Muso kelen, denkè saba ni den muso fla, Culi ka den baya bẹ flè. A muso twa ko Nyinè. A-denkè fùlò kera kamalen kwalen ye, nk'a ma furu kè bān. U b'a wele Facyèn. O dwanin, ko Jiriba, o ye kulusi ta fo nènè tèmènen in. O nwanna ye Kùtnè ye. Culi ka sàrò ye wasa kè, a b'a nafa fana. Tòorù wèrè si t'a n'a ka den baya kan. U ka maaya bẹ cew!

Waati ni waati, Culi n'a baara nywanw bẹ taa wula kòhò. Gwan b'u bolo kungo la, u bẹ to ka taa gwan tugu ka nègè bọgù yeelen ka kè nègè ye. I t'i miiri nègèma fèn si la, i t'i miiri jirima fèn si la, u tẹ se ka min dabali kalòki! U'u musow bẹ bọgòlan ni gala don min dọ, fo i nyè! N'i ko safunè dla, a duman, n'i ko daa dla, n'i ko shi tulu bọ, u tẹ nin shi kè k'u tọ to.

O waati, kolon kisè de tun ye wari ye ka sàrò fènw falen maaw ni nywan cè. Nyù ni kùori ni kwa

tun bè kè ka falen kè, nk'a tun tè kolon bà. Fèn bèe tun bè kè ni kolon ye; w'a bè jamana fan bèe. Sènè min tun bè kè, o tè hèerè ye. San wolon fla nyù tun bè sùrù sènè kèla d'w ka jiginè kùnò, a tè cyèn. Dugu kolo tun ye nafalo ye; wa ni sami-nya tun binna, o tun ye sinu bannen ye dugu ma. Bagan mara ma bla kù.

Culi ye sùrù wara ye cogo min, a twa b'ora fo yùrù jan; nka nafalo tigiba tun tè, sangoka taa se baana ma. A kèra lakalibaaw nyè na ko wari ni sanu jiginè fa bè Culi fè, ko sanu bannen bè hal'a ka du kènè na, i dan ye k'i biri k'a cè.

Ko mayèlèmanaba dù tlo donna kibarù la, ko Kalliya. O wulilo ka Culi sègèrè. A ye jamana mòmù k'a mòmù fo ka na bà a kan, k'a ja tigila kè Culi ka so ye. Cè in tun ye donma kwalenba ye, w'a ni ka jugu fo k'a danma tèmè. A ka hasidiya ye danma tèmè ye. Bèe ladege n'conaya la; a ye o ye, a ni zoronblen fini bè nywan na; shu t'a n'o fara, tle t'a n'o fara; wa nkoronkoro k'asa min b'a fè, o yèrè bèe ma saran fùlù; ko-ko ma min fura danma i na ko, wali ma min bè shi ba bugu la. Wa nin

bèe la, a bè nyugu cogo min. A ko bèe dapatù. Kalliya ye n'nsi de ye: n'a fèrèlen don, a b'i sèn-sèn, nka n'a gwann'a kù, fo i k'a taatù ye wagasa-wagasa. A bè s'a yèlèma ko la ka yùrùw nyè ta. Ntala na kan n'a cooko kan tè kelen ye.

- A ni tle!

- Unba ni tle! Yùrù jumènkaw b'an fo

- Ne bè bè Zoroblenna.

- Ohù!... I ni sènè; i ka kènè?

- Tùorò tè.

- Zoroblennakaw ka kènè?

- Tùoro t'u la.

- Yenkaw bèe ka kènè?

- Baasi si t'u la.

- Balimaw ni sigi nywanw bèe ka kènè?

- Hèerè d'oròn. U bèe b'a fo ko sèbè. I yèrè ka kènè?

- Baasi tè n na.

- I balimaw n'i lamaanaw bèe di?

- Baasi si t'u la.

- Sigi nywanw, kùni tana t'u la?

- U bè hèerè la. I ni cè!

- Marahaba!

Nyinè ye ji soli ka d'a ma. A ye basi dù b' ten k'o kè ji la, o minèna ka kapa bugabuga. Ji nyèma jùlèn, a sùrùla k'o min.

- I ni sènè! O ye Nyinò Kan y'a ma.

- Unbal

- I bû y'òrò maaw ka kènè?

- Tòorò t'u la.

- Balima ni sigi nywanw bée ka kènè?

- Baasi si t'u la.

Kaliya ye kuma sara Culi la:

- Ayiwa, ja tigikè, baasi tē. Nè ye fura kèla de ye. N y'a mèn bana misèn kèr bē k'a ka jamana tòorò ko sèbè. Na kun y'o fura kèli ye. N mā wuli fèn wèrè kan ma jigiya kù; maaya ye jigiya de ye.

- Ko sèbè! Ko sèbè!

- N y'a mèn ko hakili bana: cawcaw ani kaliya ni kònò dimi misèn tē ban a ka jamana maaw na. N nan b'o banni yèrè de kan ma.

- Haan! Jaa kan b'i da!... I flè ka bana minun ko fò nin ye, n m'a fò u t'an ka jamana kònò koy, nk'u t'an fè yan ten; u tē nè to maaw si kùni na.

- Aw lafiyara. Ayiwa ja tigikè, i bē nyē n ma n ka sigi kèrè fè, n ma na nèn kan ma, n bē to ka yaala jamana nyē fè bana nū fē, yurò min ta mana nùguya, n bē yèlèma fan wèrè.

- Ayiwa, i ka bana ninun kùni t'an fè yan, n m'a fò a tē to ka maaw minè kelen-kelen. I ko min ma cawcaw, an m'o bana shi dūn jamana in bēc. Nka n'i k'i tē nèn ka ban, ayiwa i bisimila sàni da

fla cè.

- I ni cè! Ja tigikè. Ka jigi to. I twa ko di?

- Culi.

- Aa! I k'a dòn, o twa bèn b'i ma còy!

- E yèrè t'wa ye di?

- Kaliya.

- Aa! O ye tūgò kaba koma ye. Kaliya yèrè!

- E, mù muso tūgò don, n'a jara n kun. Kaliya de tun bē ne ba la, a tun y'a sèbè tòorò. N mù muso de y'a fura kè k'a ban ten pew. O, n ba jiginen n na, n mù musow ko n ma Kaliya, bari n wolo tuma bènna n ba ka kaliya ban tuma ma. Mù musow tun tē dū wèrè fò, ko nē yèrè de tun ye kaliya ye n ba la. Wa n twa sùrò ko bēc flè.

- A flè dè, i k'a dòn mù musow bē fèrè maa ma dè.

- O bē kè, nka mù muso tigiya ka di fana, n mù musow de ye basi caman di yan; foy man di a basiw ye. Da la kilisi kùni tē o, u y'o danma min fò n ye, ni n ko n b'o fò ka tugu nywan kò, hali san kelen t'o ban fò la.

- Haan! Jaa e yèrè yelen ye gafe bon nyènèma ye. I k'a dòn, maa ka kan ka siran e nyē.

- E, ja tigikè kana nin fò sa, n tē jinè ye, n tē wara ye, n ko n ye maanin sen fla de ye.

- O mankò, n karan mūgò, kaliyatò t'aw ka jama-

na na kè.

- Hal'a kelen, a tè yen. Kaliya si latununa an ka jamana na pew-pew; w'a fura de sòrùla ne mù muso sababu la.

- Aayiwa!!... I ko cawcaw min, o dun ye mun bana ye?

- A bè sòrù kaliya kwa ko jugu fè; ani n'i hakili koronnen don, n'i ka faamuya ma da yèlèn, i hakili bè ndoni; i bè kè i ko kùndò shu kolen. E-lè bana in ye hakili fyen bana de ye.

- Anw m'o bana in shi dòn yan.

Culi ye so kelen ko fù dunankè ye, a n'a ka minanw ka to yen. Kaliya tè swa kala Culi ye, fo dun ka da kù. Don dów, a bè soli poy ka taa jiri dów fura bù, dów dli, dów nùmé bè lù a fè k'u ja. Wa maa si t'o anpu; a yèrè bè don shi so kùndò k'o mugu bù gundo la. A bè dów ndoni ji la k'o mara dun denw kùndò, wagande dū b'a bolò, o fan tè foy la basi kù: baganw b'a la, tafow b'a la, sèbènw b'a la. N'a wulila da ji tu banbali la, an-an! I n'a fù maa min jùr'a kan k'a da ji bèe tu ka ban. Don-go don a na basi kura dabali. I tor'o donmaya la,

fo dugubàe y'a kè dòn. A bè tle ban nin ko mayèlè-ma danma-danma dòrò na.

Dugu maa dów nan'a ma a ka bana ko la; kaliya-tù b'a la; tógòtógòntà b'a la; fari gwantù b'a la. Kaliya ye basi dów lalaga ka d'u ma. A ma piya nyè. Dów ka fari gwan wali kun kolo dimi kènèyalen, tle danma dū kùndò, a kòr'u nyè na o ye Kaliya ka basi sababu ye. Banbaatòw tora k'a sègèrè. Kaliya ko a ma sàga sòrù hali bi. È! Gèrè nywan na bè na ni muru la tigè ye mènè!... Donma in tor'o la, hal'a ma kalo kelen-kè, a nana kalan denw sòrù dugu kùndò. A bè to k'u kalan fura kèli ni donmaya la. A b'a la cogo min k'u nyèné mini, a b'a sùp nyèné mini na. A bè to k'u ci. Kalan denw b'a la-jya cogo min, kùlùkùlù tè: shè bè di, shè fanw bè nin a na. Suman ni wari, hali saga ni misiw, nin bèe tora ka nin ntalà in na. Nin bèe bè k'a ye, hali bi a dlonnen b'a ja tigikè la i ko tère; hali ka kolon kisè kelen di na sògò ye, wali ka mure kelen di to nyù ye. Culi nan'a ye, Kaliya b'ale de flè nalonma ye. Fèn min mana d'ale ma, a bè sin k'o bla ka t'a fa so la. A ma nyè Culi nana cyèn jir'a la.

- Karan mógòkè, i tè tū n ka bamanan kan jèlèn fè i ye wa? Ja tigiya, jigi tugu don; i yèrè nalen ye mun fò? Ko manya ye jigiya de ye. Nin y'e kalo

flanan ye ne fè yan, i ma kòpò i ma minùgò. N'a tun kèra de sùrò se t'i ye, o dù bè; nka i sen ka kènè, i bolo ka kènè, i ma miiri don si da kelen k'i bolo don an fè ca si la, o tèmènen kù, fèn sugù bée bè nin i na; i ko baganw, i ko suman, i ko sanu, nin bée sùrò b'i ye, nk'o sí m'a to i ka t' t'asi k'i bolo mafara, ka porokoto ka na sùrò di. An! Dunankè, i ka kan ka kwanin k'i ka na na dùonin koy!...

- Ja tigikè, ne m'a dùn e ye wasobaanti ye, k'i b'i jù ka ne kunna da. San'e b'o fù, minun bè nin nafoloba in di ne ma, olu m'a dùn ne bè ka nin nafaba in korondo, ka segin k'u bolo fènw nin ne na o bée kù wa? Ni ja tigiya bée tun bè k'e ta in cogo la, a tun tè fù tan.

- Chà pay! Ko kòndù faralen mago tè maa ka nyù nyènen na, o tè nin ye sa wa? I k'a dùn e hakili ka dūgùn ko sèbè!... Nka nin t'e nù ye, nin ye ne yè: rè nù ye. I fara sa, i tè n'i yankan. I kafara sa.

- Ne ni n ka fa ni kafa sera yan. Ni dù ma fa r'o kan, fèn tè b'o la. Ne bè nin nyumanyaba in k'a ka jamana maaw ye, k'u fura kè, k'u ladamu, k'u bù nùgò la, k'u nyè suma, o tè dùn dè, ko ne fara. Aw yèrè n'a ka sùrònin bè makari bè ne na. Ni ne yèrè t', kòndù ni nyangata b'a halaki. Bari a ka sùrò sira tègè bée de bè boli ne ka fèrè lahùrùma

na. E nin nywannaw de fara fo ka hèle, ko i bè na i da kasa ọ ne na. Cè, i ka kò-kun bù n kafi; ne t'i nyè don nywan ye.

- Ayi! Nin y'a dan ye! Nin tè múnè ye? Ifo bè ka fanya, i ku tè fifa ne da la. I ka minany, sogolon sisan, i k'i taa yòrò nyini.

- N ka cè, ne tè bara kolon ye ko fyèn bè ne talon-talon ka tèmè koy.

- I ko di? Kèni san kala de t'i wuli ci?

Culi dimina ka dimi fo a bè fyè-fyè. A girinna ka don dunankè shi so kòndù ka t'i nyun a ka minan kolon dùw kùrò ka n'u bugubuguma so kù fè. Kaliya bè mun sùrò ka fù, ko:

- Ja tigiya tana banna, a bè n'n'i cò sà... .

Dugu maaw y'w sen don u cè. U wulila musalaha ni delili la. Ko Culi ka sabali!

- N ka sabali cogo di dè! Aw na hakilintant'in ka da bo kuma mèn minkè tè wa! A ku tè fyeku ne fè jan blen. Aw k'a ladon k'a dègèdègè, a bè na min d'a kan kù fè a b'a ye.

Kaliya taar'i ka shu daa turu a ka kalañ dèn dè da la, cogo min a y'o nyèné mini, k'o hakili bèè nèoni.

O ma mèn, Culi n'a so maaw ka kènèya n'u ka maaya donna bə̀gò la. Ni kaliya tè min na, tū̀gùtè gònin kènèyabali b'o la; fan kelen dimi nana far'o kan; u kù̀nà bè to ka ja tuma bēe, ka kun kolo dimi tug'o la; k'u minè k'u lafu waati surun kù̀nà. Guli n'a so maa si ma sòmi Kaliya ka dabali juguya fè. A kèr'u kù̀nà dər̀r̀n bana n'a na tumà don. U ye fura fèn o fèn dən kaliya ni tū̀gùtə̀r̀nin fura ye, u y'o bēe dū̀ ta ka dēsè kolokotof Kaliya mana wuli u fè, a bē da, a bē segin ka wuli o don kelen, ka da ko kura.

Sani Kaliya ka na Culi ka dugu la, o y'a sù̀r̀ ru ntala in ye, yər̀r̀ caman kuruba, ka maa caman ta cyèn, ka caman hakili cyèn. O y'a sù̀r̀ danma dū̀ mən'a ka karatukaratu la. U bēe donma; dōw ye batu ta moriw ye; dōw jinè mori, dōw fura kēla.

Culi n'a ka den baya ka bana digir'u la fo ka danma tēm̀; ka Culi minè k'a pasa, fo a gege bura, kuma t'a galaka kolow ma; maaw y'a twa kè Nyù̀gùsù̀. Dugu maa si ka bana ma juguya i ko Culi ta in. Culi bè deli, ka min sù̀r̀ fòlù̀, a tè hal'o jaka sù̀r̀ sisan; k'u ka ko bēe nagasi ten. A ma nyè Culi wu- lila ka don jamana kù̀nà, ka fura nyini. A kera fura ko dan ye, fura bè ta cogo min, a bè ta ta ko bēe la, nin si kèrèbètè. Nyù̀gùsù̀ bènna fura kēla fèn o fèn ma, nin bēe tun ye Kaliya ka man kelen-

nenw ye. Nyù̀gùsù̀ ka dugu maaw bè taa fan wèrè fè cogo min, yər̀r̀ wèrè maaw fana bè na u ka dugu la, k'u ye fura kēlaba nyènèma ko mèn Nyù̀gùsù̀un ka dugu la. Banabaatōw tun bè yaala nin cogo in de la. Jamana denw bè munun-munun na dər̀r̀n nywan kò kan, duguw ni nywan cè, fura kēlaw kò. A laban, jamana fè taa nana gèlèya Nyù̀gùsù̀ ma; a n'a dən a b'a kè di.

O waati kelen na, bana nana jiidi Nyù̀gùsù̀la, a kèr'i ko bana yèlèmata de suurula dugu maaw kan; o y'a sù̀r̀ Kaliya taara pew ka bō dugu kù̀nà. A kibaru taara mèn fo jamana kù̀r̀n ju la. O ma mèn donma fura kēla dū̀ nana sigi dugu kù̀nà; a ma maa si bara k'a ja tigila ye. A donna dū̀ ka so so furu la. A ni maa tun tè doroko; a sumalen don; a ka ko bēe dōgolen don. Nyù̀gùsù̀kaw ke min cè in ka ko ni Kaliya ta cè ka jan i ko jègè jalan ni ba ji. Kabi- n'a nana, a ni maa si ma jigiri nywan na, sango balaw ka don a ni maa cè. A ka ko ye Nyù̀gùsù̀ kù̀ni kun minè. A n'a ka den baya tora ka gèrè fur kēla in na, u ka fura kè; dugu maa caman fana bè ten. Cè in twa ko Jatigifaa; kaba ko maa dan don. Tuma dōw dunankè bè to ka tugu ten pew ka tle fla wali saba kè; si kelen tè taa yər̀r̀ dən a na; wa maa si t'a bütù wali a dontù ye dugu da fè. A tè maa ka bagan minè fo n'a kèr'u wolo ye. A tè sùn

sènè fèn bée fana yèrè la, nka kùori flè, tiga flè, kakawo, kafe, nin bée ka d'a ye ko sèbè. A mago si tè kolon na, sanu ni ta ji ni lulu, o ka d'a ye fèn bée ye. Ninna wèrè tè koy, fura kè sara ni kalan sara don.

Jatigifaa bè maaw minè ko dòn, kuma dumannin ni yèlè nisèn, maa t'a bù o la. Dan baatù kelen-kelen bée n'a fè yèlè don. A ni kaliyatòw mana nywan sù-rù:

- Karam m̀g̀k̀è, anw k̀ǹi ma faamuya si s̀r̀ù an ka bana ninun na. W'u kèn bè ka jamana bée-bée de kun fa. Fura kèla dè nana dugu in na ka tèmè, o ya basi dè bée k'an na ka dè sè kolokoto. O yèrè labanna ka dugu bla saamè fè. A ka basi ma foy kelen nyè, o yèrè ye an ka dimi juguya.

- Kaliya ni t̀g̀t̀g̀ǹin min fl'a la, u fura kè man di, nk'fu bè se kènèya. Bée de tè s'u fura kè ko la. A ye cè min ko fù, o tè bana in si dòn; o ta ye n bè fura kèli kè n kun fè. Baha dun tè sòn o ma. N y'a jigi n k̀ǹi tè na dè sè a ka bana ninun na fyew. A ye da o la.

Nyògòsù y'i kan t'ò la:

- Aa! Karam m̀g̀k̀è, e ko anw ka kaliya na se kè kènèya? A ka ca san tan ye bi, an b'a fura kè, foy ma bù a la, dè yèrè bè far'a kan. N'i dun sera k'anw kènèya, o na sèbè jy'an ye dè. An ka nafolo

bée taara tere a fura kèli musaka la.

- N ka cè, kana jùrù, a bè kènèya ko kè kùrò i ko kùpùrò!!... Nk'a tè nyè fo a ka munyu. T̀g̀t̀g̀ǹin kaliya in min b'a la, basi ko caman t'a la ten. A ye tugu n ka laadili kan na bani: a fòlò, a bè baara sèbè kùrò kè k'a kolo gèlèya, o bè dan kari kaliya kisèw ni t̀g̀t̀g̀ǹin kisèw la. A flanna, a bè to ka sogo ni jègè tlù dun. Dumuni nyuman tlollenba danma-danma, a bè to k'o dun ka fa. O dumuni tlàlen tulu bè kaliya in su, k'a fasan; ko bèrè si tè kun a na. Tuma bée, a dalen bè to yòrù kelen. I, b'i yèrè sùrù.

- Aa! O kuma in, cyèn na k'o la.

- Eè! Tanbaki si t'o la; basi min ko fùr'a ye kùròlen; o tè foy ny'a na, fo k'i kùnò fa basi lankolon danma na.

- Nka kelen de y'a la gèlènma ye sa, o ye dumuni nyuman tlàlen sùrù ko de ye. Ni maa min ka sùrù man ban, i bè duman tlàlen sùrù cogo di ka bal'o la?

- E! I bè baara kè ko sèbè-ko sèbè k'i ka sùrù bonya, duman bè sùr'o sira fè.

- Ni maa min kènè tè, i bè se ka ca sèbè kè cogo di, ka sùrù jidi?

- O dun de y'a nyè ye o. Nk'o ka nùgùn, n bè basi min d'a ma, an n bè kilisi min tu a kun cè

la, o bée b'a bārika jiji ka t'a fè. Nka ayiwa! A kana saliya fura kèli ni baara la dè, montè basi jù yùrò tè ye. A y'a mèn wa?

- An y'a mèn. An n'a minè i ka dabā da ma.

- Elè, a y'a bû n ka fōlen sira fè. Ne ma bana si lajè ka dè's'a la. O kòrò masurun ye min ye, a bée nyè bè Hasidila jamana maaw na, a ka bana ninun si tōrò t'u kan. O ye ne bara maaw de ye, u balo- len nyuman falenba tlōlen yabi! I kó nkaranga ka ci a dūw tūn ju kan. Foy n'an fana ka bana si la- tunu, n ye min fū a ye kù.

- Aa! O bûn bè cyèn fè. Ayiwa, n'i y'an dèmè, a na fusay'an ma haali! I na k'an ma jigi ye. Jigi belebele!...

- I n'a fū n tè kè yan tuma bée, n ka kalan den denw b'a yèrè fè yan dugu kùrò, u y'a yèrè dugu- len nywānw ye, ko di?

- Ohò! O ye cyèn ye.

- N y'a jigi a n'u tè na cyèn dè?

- Ee! ayi, an yèrè wolo danma, an tè cyèn fyew.

- Baasi tè, n na to ka fura sèbèn nyègèn ka d'u ma. U dan ye u ka n ka yamaruya sèbèn lajè k'a bû a sira fè, u ka sùrò k'a fura kè. Bana fura kèli man gèlèn fo a si dānni ni fura min bè bûn dimi bārika ma. Awa, a ye ko t'u ta la dè. A y'u minè i a bè n yèrè minè cogo min. Bonya ni karama ni ma-

jigin dè ka kan banabaatò fè ka taa fura kèla ma. kun cèbaya ni muruti tè sùn. Ohò, min ye fura kè sara ye sa, a y'a kalifa n ka kalan den kun tigiw ma. U b'u lase n ma.

- Baasi tè, an y'a mèn.

Jatigifaa y'i sara a ka kalan den kùròbā la, ko Ntalaba.

- Ayiwa, Ntalaba, n bè na taa taama nā. N y'a fū a ka banabaatòw ye, n k'u ka ko nyè bée/biaw de bolo ni n tè yan waati min. Elè, a kan'u furakè cogo wèrè si la ni n ka fōlen tè. A y'a fū ye u ka baara sèbè kè u to fana bée la; èlè, baara fin dè!... Ka to ka tlōlen dun. O tēmènenokù, basi dūw fiè, a y'o bl'a yèrè kùrò, nka ninna tè dè! Min man'i bolo bl'i kun, a na dū d'ò ma. Ni kùpùrò ma ye maa min kun, è, o man gèlèn, a b'a blā sira ni kuma dūmān ye.

- Ne ko karan mògò, a fò an tè sé k'i ka fura ninun dū ladege an yèrè fè yan dè?

- Cogo di tan?

- Ka basi ninun bû an kan jiriw ka kè. K'u kè furaw ye.

- I ko di? Nan'o nywan wèrè bo i da. A b'a kùnè ne ka fura ninun ye manamana furaw de ye wa? A fura dów faamuya nyini, n'u dabali, n'u sègèsègèli bè taa fo san mугan, san bi saba la.

- I ko di! Yeeree!

- Fasay! Dów yèrè ka ca n'o ye; e kù, u dlali fèerè t'a la, w'u dla minan t'a bolo. O bè k'i cè ka bù ye, a ka jiriw nagasilen don cogo min, basi jiriw tè; fura nafama si kelen tè se ka b'u la. U tè foy kelen nyè. dógù kù, k'u mana dóròn.

- Karan mògù, i ta ye cyèn ye.

- Ci caya tè nin na, demisènw, n bè to k'o basi caman ci ka n'a ma. Nka, a ka maaw ka ca kè dè! U ka baara kè dè!

- Eè! Kana jòrò karan mògù, an ka jamana hèerè de ko sùn tè wa? Baara in bè kè. N'a ma kè jya la, a bè kè bònè na.

- Ayiwa, i ma wuli tun? Aw ka ko galabalen don. Ko bée bè kè ni fèerè de ye. Hali maa bè sé ka maa faa ni fini jè ye ka sùrù a joli ma bòn a kan. Maa yèrè tè se ka kun ci ka sùrù a nè ma ye; anw b'o de dòn. Se n ladege ko la.

- N n'i ladege karan mògù.

Ntalaba n'a nywannaw bè daamu min sùrù Jatigifaa lahùrùma na, kòlòkòlò tè. Jatigifaa tlala ka don jamana kùnè, ka jyen ye la. A ye furancè jan k'o

sen fè. Yah'a ka na kalan den dugulenw tora bana-baatòw lalagali la. Bèe ka tógòtógònòn kaliya, b'a la ka juguya ka t'a fè. U y'u makasi Ntalaba ye.

- Aa! Ntalaba, n'a m'a cogo flè, an sènéna sa ko koy! An bè fura kè ka fura kè, o tè foy kelen nyè. O yèrè b'i k'o b'a juguya. A ko fèn o fèn, an y'a bée dà kè. I ko sogo tlà, i ko jègè tlà, i ko nùnù kènè ni di, i ko shè fan ni jègè fan, tiga tulu o, nten tulu o, kòori kolo tulu, ne ni n so maa bée tora ka nin bée de dun. An bolo fèn bée bann'u sann'i na. B'i m'a to an y'an ka sagaw ni baw ni shèw bée-bée dun ka ban. An tò tora mun wèrè ye tun? N'an tè na an yèrè sogo de nyimi sa.

- Ayiwa, a ko a ye fèn bée kè; a ye ni tigè baara kè wa? A ye fura caman san wa? N ko tan o bée sen bè kènèya in na.

- E ni fura caman san sùrù dun t'an bolo, an b'a kè di? W'an tè na se ka ni tigè baara fana kè dè! O barika b'an na min? Ka ni tigè baara kè! Ka ni tigè baara kè! An tè na se k'an ni kùni tigè. K'an ni tigè kènèya ko sùn, ni dun mana tigè, fura kèli bè na mun wèrè ny'an ye blen?

- Aw ye kun finw yèrè de ye; a tè tama faamu. Aw nyè tè ne na wa? A ka bana nywan tè ne na; w'a tè kun kaliya la ka n minè. Mun ko sùn? An bè duman tlòlenba de kan dongo don, sana ni waati bée.

Ne min ji tē dō wērē ye tulu ji kō. 'A yērē kōni y'a dōn a tē tēm'o kan. N'o y'i dēn; n ka baara, kōlōkōlō nafa t'a la; k'i shi kē ka sēbēn nkaani, o ye hēerē sēpē de ye, o mana k'aw fēn o fēn ye, nan sūrō bī m'a to fa wulil'a la; kelen, o, y'a sūrō a nī tigēra shyēn kōmē. Hal'a ka dan i bolo nū danma blali sēbēn na, o bē fan kelen sa k'aw dūw la fūlō. Aw dun ko di? O tuma, a ye kuma caman kun bō an kan. A kana baga mas ma. A ye taa baara kē. A ka bana in yērē juba ju tē sūrō foy nū ye fugariya kō. Foy tē salibaatō bana kō. Ni ca ma k'a nyē mā jamana sūrō bē bō bōgō la cogo di sango ka taa nyē? N'a ko nyangata ka taa ka bō an da la, hēerē nī nyē suma ka na, fō ka jaasilenya da da bla, ka sēbē kē.

- Nin fō ka di e fē. .. da ka d'i la. N'i ye dōmpili dalr ye ka dōngili tērēmē fō k'i kan sēn'a fē, a kōnō lankolon tē. Niz ko nyē in sēbē feren bē, nk'a mēn o mēn, a nyē na dūn. Ko nī sogo tolila, a kasa bē bō.

Jatigifaa nalen, Ntalaba y'i dan tigē. Banabaa-tōw ye makasi min k'a ye, a donn'a nyē na Jatigi-

faa ye:

- Kanan mōgō, a ko gēlējara sa han! Sōni, a bē se shē kili saba siri ma. Maaw ko fēn t'u bolo blen, bolo bē konkonna; k'u tō tora k'u yērē sogo dan; u barika bēe banna, baara ka gēlēn u ma.

- I kana foy fō i ka maa ninun ye fugariya kō; nin bēe y'u ka jaasilenya banenen ye kēnē kan. U sēpē tuma ma se hali bi. U ko fēn t'u bolo de wa?

- U ko ten.

- Hali fura san sōpō?

- Hali fura san sōpō!

- Baasi tē, an bē na fēerē wērē siri. An bē fē-r'u ma kōlōkōlō tē, u tē na sūmi min na fyew-fyew.

- O ye mun fēerēba ye tan karan mōgō?

- A tot... O tē se ka wōyō. Ayiwa, s'i da la; a bēe ka s'a da la dō!

- Ee! Ne wa? Hali un! N t'a fō danfēn si ye.

- An ka don so kōnō. Gundo min don, kēnē kan kuma tē.

Jatigifaa donn'a ka dabali juguba nyē na Ntalaba ye. U jēra ka jo dō sū nywan fē, ka basi dūw ta. Ntalaba ko a ma:

- I k'a dūn, n karan mōgō, a ka fēerē ka bon hali gala yērē ta ye. Han!

- Ayiwa, n ka kan kari kelen da i ye: n'i ye n ka gundo bōrūtō dongo don, n bē bō a kala ma; o

don, n flè ka donnaya tana min da i kan, n b'o fura ka b'o i kan, k'i nagasi k'i halaki. I ka hèerè ye ka'n wale nyuman don; n'i y'a nyini dongo don ka n janfa, wali ka n ka daba da tèmè, o don i toa' r'a la. I y'a mèn wa?

- N'karàn m̀gò, n y'a mèn ko jugu. Ne t̀è wale nyuman d̀n bali ye, n t̀è janfanti ye. N mana bla minan min k̀nè, n b'o de fa tew; n ma d̀s'o ma fyew fyew.

- A nyèna. N'a yèrè k̀era bana fèn ye, a n'a jigiw n'a lamaanaw d̀ròn d̀, n'a k̀era bana fèn ye, a kana fura kirikara si ta; hali n b̀e basi minun d'a ma, a kan'a ta fyew. A ye se an'ka jamana na, a ka fura k̀e a nyè ma; o k̀era bana fèn o fèn ye. N ye min b̀e k'a ye jigiya ko s̀n. O tuma a kan'o jigiya cyèn.

- Fyew-fyew-fyew!!... I ni ce, i ni barajil... Hali n'anw y'an ka jamana kuturu n'a k̀nè fèn b̀e lajèlen nin e la, anw t̀è se k'e sara...

Nỳgòs̀lakaw ka nyangata nana juguya ka woyo, ka b̀e kun fa. U bolo n b̀e banna, u ma foy s̀r̀è ka t̀èlèn san, hali fura d̀gò, a jigiya t̀è blen. A

k̀era d̀sè yèrè de ye. Maaw tor'a la, o ye hakèntan ye. Nỳgòs̀ò denkè laban n'a den muso flanan n'a muso b̀e sara t̀gòtògònin kaliya in f̀è. A muso Nyinè sa sababu b̀r'a ka tin gèlèya ko jugu f̀è ka da t̀gòtògònin kaliya in kan. A tun lajora den min na, a n'o b̀e sara kelen ye; a ma se ka jigìn. A k̀era b̀nè dan ye Nỳgòs̀ò ma, fo tuma d̀w la, miiri a jugu b̀e n'a ma: a b̀e miiri k'a yèrè faa, k'o la, a ma lafiya, o na fusaya nin nyani kisè blen in ye. A ka bana kun f̀u, a k̀r'a nyè na a ni Kaliya min k̀lèla, o ka dalali juguya nù de b'a a so maaw na tan. A labanna ka dankaniya k'o t̀è, sabu dugu maa tla b̀e de dalen b̀e dimi kelen in f̀è. Nỳgòs̀ò lakaw ye ko b̀e k̀e nyangata in nyè nyinini na ka d̀sè co! U ye sarakatiw b̀e ka d̀sè panpara. Nỳgòs̀ò wulila k'i dèmèdèmè k'a terikè d̀ sègèrè Nyamafaala; o twa ko Sègèsègè. U ye nywan fo minkè, a y'i kun ko f̀u a terikè Sègèsègè ye.

- Aa! N teri Culi, a k̀era ko ye d̀rè! A dan ye nin ye! E k'i lafalèn ye? Fo k'i fyè, è mun de binn'i kan?

- E! Cè, ne ma nin faamu! Nin bana tere jugu in, ko t̀gòtògònin kaliya, o de kèn b̀e k'an ni naban tan. Wa n muso ni n denkè ni n den muso, nin maa saba b̀e sara bana kelen in sababu la. W'a b̀e dugu maaw b̀e kan tan. Min b'an kar, an m'a nywan.

nyangata ye ban an fura Janma.

- Ee! Maanu! Nin ye dusu kasi dan ye koy! Aw ma fura nyenema si soro a la?

- N'an te na an yere ke fura ye de, an te se ka teme nin kan.

- I m'a ye n teri, aw men'a yere kan ko jugu.

- E cogo di?

- N'ko bana kelen in tun b'an yere fe yan, nk'a bann an fe pelepele!

- E, ce, kana negen, saja nege si te n na, n be yere min bi.

- K'i negen wa? O te negen si ye. A men'a yere kan, bari, a m'a bana sabibu yere dan. N'i ma bana min sababu don k'a shi dan, i te se k'o keneya cogo si la, o ya ta in de ye.

- O tuma, aw ye nyangata in ke muh si fen ye? A ye daluya jumèn soro a la?

- Nyangata in ye fen mayelèma bana de ye. Donma dabali jugu tigi do de kelen te k'i yelèma ka ke kaliya kisè ni togotogonin kisè ye ka sigi maaw kùnò. O be ka maaw ni siri ka da u kun.

- I sebe de ye nin ye?

- Ka tige n na cori! N'ko tan a tun b'an yere fe yan! I na donma zoro blen tigi do ko men, ko Kaliya?

- Kaliya wa?... Kana nin fo n ye! E!... K'a fo

ne yere de ker'o ja tigi folo ye,... an ka dugu kùnò!...

- Anhan? W'ale donma kelen in de be to k'i yelèma ka ke maa ye, ka segin k'i yelèma kaliya kisè ye ka maaw ka dumuni nafa beè sònsòn tay; k'i nagasi, k'i halaki yere. A ka danna juguya dan te maa kelen ye, jamana den beè de don, N'a bura, a b'i sinsin jamana jugu sago ninun kan, ko a ka kalan denw, a ka jugu sagoya kalan denw kuni. A n'olu yelèmanen be ka ke kaliya ye, ka sigi jama ni kan. I kana dan duman tlulen ma, hali n'i ye jyen beè ke duman tlulen ye, k'i fa o la, a ni gwansan beè ka kan, sabu a nafa kisè kelen t'i ye, bari, o-lu de b'a nafa beè sònsòn.

- Maa be ke fen ye o la cogo jumèn sa?

- O kuma t'a la. Donma sere ninun, a zoro blen tigi n'a zoro fin tigi beè danna ka kan, nyangata min be jama kan, u jema ko don. U ken be ka danna juguya benbenben de siri ka ji ja fa so jama kan ma.

- N'ya faamu sa. Kaliya nalen n ma, a ko haki-li fyen bana b'an ka jamana maaw na; an ma faamuya ke k'u ka cyenni sira nyè dan, jaa foy te nin ku. U b'a fo an ka tlulen min dun, jaa kun wèrè t'o la yere ka daamu ku. Hal'u b'a fo an ka baara fin min ke, o nafa foy t'an ye olu yere ku.

- I y'a ye tigi-tigi. A mènna ka sùr'a m'o faamu, o de ko sùn n ko a mènna yèrè kan.

- An mènna an yèrè kan ko jugu, ko jugu!...

- Nin bè cogo min sa, bla ka suma t'a la blen. N'i taar'a ka dugu la, i ta bée ye nyè fàli ye sa, nyè fàli o nyè fàli. Ni jama m'a faamu de ka jè kelen ye ka nin fèn mayèlèma ninun kòlè, nyangata tè bə a da la.

- Ayiwa, nyangata in dun bè fura kè cogo jumèn sa?

- Tlòlen dun kòni, o kuma t'a la; a tè dumuni dun sapa ni waati bée fana. Sògoma, a bè fòlò min na, o ye nyamaku ye, kelen, sinjan mugu, o kè, a ka sùrè k'a daraka. A bè tuluma ninun bée ye k'u to yen ka tugu jina fènw na, ani kumuma fènw. A bè furancè jan bla dumuni waatiw ni nywan cè. A bè to a ka bara fè, i ko a delila min na; a bè to a kolo la de; n'i tora ka da, i fari tè kolo gèlèya sùrè ka kaliya kisè ni tógòtògonin kisè ninun kèlè.

- A fò min kelen man'o sire taama, i bè kènèya pew?

- Maa kelen ji da t'a kènèyali la pew-pew! I mana tugu fura ninun na ka waati kè, u bè far'i la ka yèlèma maa wèrè kòndò. N'u y'a dòn i fura kè cogo in bla òròn, u bè segin ka n'i ma, k'i la jaba.

A bè wulfi fè ko kura. O dun t'a bannen ye pew. Min b'a to a bè ban, ka si latunu bógòbògò, f'u ka sa pew ka bə bée de kòndò. O dun tè nyè fo bée ka jè k'u kèlè a nyè ma. Fo maaw ka kaari ka tugu fura kèli in na, n ye min fò a ye kòni. N'u sara, a bè ntomi ji dòman min k'a kòndò boli, u bè saalo ka bə a kòndò pew.

- Baasi tè. Na sùrè i tè ka n nègèn kòni.

- Aa! N teri, n y'a dòn nyangata in sen b'e ni ma cogo min, kuma duman si tè don e tlo fè, fo i yèrè nyè.

- Jaa i ye n kòndò ko dòn.

- O man gèlèn, an b'an ka dugu yaala nywan fè, i yèrè ka ko bée y'i nyè na, ka mógòw lahala fùn. O tè?

- Ayiwa.

Nyògùsò seginnen ka n'a bara, a n'a cogo maaw ye fura kèli in da bə. A tora ka nyè fò kè jama ye; maaw ma sin ka d'a la; sango Ntalaba n'a ka den jugu sèrè fana wulil'u sùn ka maaw hakili ti ka bə cyèn kan k'a nyini k'u nyènè mini, k'u fili nanya fè. Nyògùsò danna maaw tugur'a ka fòlen na ka waati kè, o fusayar'u ma ko sèbè; u wulil'u kolo la. U fari tora ka n'u ma dòn-dòonin, k'u kolo gèlèya. Olu b'a la ka kènèya ka t'a fè, tòw ka dimi b'a la ka jiidi. A ma nyè min kè, maaw nyè yèlèna. U na-

na dankaniya faasi ko Nyòròsò ka dalu ye tan ye. U ka jè kulu nana kafo, k'u ka cè siri kè kelen ye, fo ka n'a laban kè fèlè ye. A gwanna ka gwan, kaliya kisèw ni tógòtògònin kisèw da la. U ma balo yòrò si sòrò maa si la. An b'o titati la; Jätigifaa ni Ntalaba n'u ka sèrè bée nana sa don kelen. Bée nan'i kòndè boli. Min bàra maaw kùndù, o ye bululu-lu ye; fo i nyè ka da kaliya kisè juru janw tonnen na; a kun danma bè kulu bò. Kaliya kisè jèman n'a finman, u bilisalen nywan na. Nyigin dan don wè! N'u kun tugura, a kaliya juru bè jyèn lamini faasi. Wa fo i nyè ni tógòtògònin kisè tonnen dia bilen dèbèdèbè!... I tè se k'u miiri cogo si la, ko nin bée bò se ka sògòsògò maa kòndè. Nyògòsòla kaw ma fla kè, u ye mugu ton u kan ka ta bl'a la. U bée halakira ton. Nyògòsòla ka sòrò k'u ni ta. A kòra i k'u fura danma, nin nyarigata in ma bin u kan fyew. Yàronin kelen, u nana kè gèjègèje, i ko maa minun tun b'u tugu. U nana nyè suma ye, u ma deli ka min ye abada.

E, kaba ko! Demè nywan nywan bè maa se ko la...

Miiri de bè nyè kè dlò ye!...

FAKORO

Gè kelen kèra, ko Fakòrò, wulu jagola tun don. A tun bè bà Sènèna. Baara den cè naani tun b'a bòlo; a y'olu ci kè dibi feere ye: misi sogo o, sanga sogo o, ba sogo o, wulu sogo o, nin bée tun bè feer'u fè, hali so sogo ni fali sogo, sango fèn na sòrò ka kè manankun ye. Elè, a kèra n ma sogo bà sogo la ye... Minun t'a fè ka sogo shi donbali dun, olu tè dibi dan a fè. Nka jago tun ka suma o waati, sango wulu jago. E, fèn tè bolo la, wajibi t'o ye. A bè kè dí?

Sènèna tun ye dugu belebele ye, w'a jama tun ka ca kò sèbè. Kurun belebele tun bè Sènèna dwa jà kan na. Fèn bée tun bè kun o kùndù: maa o, minanò; ~~X~~ bagan o, hali misiw, nin bée fògò tun bè kun. Sow jà-jülen bè kurun fan bée fè. Sènèna kurun in tun ye bonya ban, èlè, jamana tun don.

Sènènakaw ye sènè kèlaw ye. U bè sènè fèn sugu bée sènè; a la girinman ye nyè ni malo ye; o tè dè's'u la fyew. Baganw dasilen b'u fè; Sènèna bè dankan da la. Sènènakaw bè deli ka taa Natala dwa jà. Natala ni Sènèna cè ka jan ko sèbè; ni ba jigin don, u bè tle naani kè furancè la; ni ba yèlèn don, tle duuru. O kù sòn, Sènènakaw tè Natala dwa bée jà. U bè to ka dwa kun kelen-kelen bla. Natala...

la dwa ye tle fla ye: nténèn ni tarata.

Nin don in, Fakòrò taara Natala dwa jù, ani do-
 X sow camanba. Sugu donna ka fa tè! Fakòrò y'a ka
 baara den fla bla dibi kun ná. A yèrè ni tó fla
 tèmèna wulu jago fè sugu kènè kan. I k'a dòn sanni
 sèbè kèr'a fè nin sen in. A ka doso kulu tla bée
 sanna. A sòrùla ka taa juru kani, ka wari sòrùlen
 bée k'a ka jufa kùndò. Ntala ni sòn jyara:

- Aa! O manké, sugu jyan ye. Wulu jago, a tuma
 X | dollama ka fusa koy! Wari nin sòròn ye, shiya! N
 na kònyè muso kelen don nin sen in na; fò dlò ka
 wpyo i ko ba fa!... Fa denw na d'a la, ne tè mana-
 mana maa ye.

Sugu wulilèn tarata wuli, Fakòrò y'a ka dibi
 X magèn k'a nugu kò suma. A y'i biri ka doso kongo-
 ron tìlèn dè ta, k'i da fa o la, fò á tulu ji bè
 toni. A y'i wara fa dibi sogo la k'i labèn ko a bè
 bè ka taa dlò sò la k'i min. A hakili nana jigin
 a kun wari la. Jaa-jaa Fakòrò tun ye nin wariba in
 shòr'a ka san fè jufa kùndò. I kèlen k'i biri dibi
 kun na, wari bè binna dibi ta la a nyinè ma ka je-
 nin. A sòmìnèn, a y'a dòn ko kèra, koba. Pati!...

Fakòrò kunma si cèra baw! A jùlèn tora fefew. A
 kun sigi bée wul'la ka jù. A ye maa bée labò dibi
 kùndò.

- Hey! A ye bù. A bée ka bù. Ko taa tuma tèmè-
 na. San bè labèn na, funteñi bè kaba kùrò cogo min
 kòlòkòlò tè. A ma kàba kulu kan mèn? Dibi foy tè
 feere blèn; bla ka suma t'a la, shu kera; kaba co-
 go b'a la.

A ka baara den min tun bè dibi ko la: Sègèkunba
 ni Parapyan, a k'u-má:

- E, Sègèkunba, taa joona Bablen fè yen, dugu
 tle bin yan fan fè, n ka wòshi waa kelen ni kèmé
 wòrò b'a la. T'a kani joona-joona sani b'ù tuma
 cè. Parapyan, e ka taa joona boso muso Sitan bara,
 n ye jègè bese kelen tètèm'a fè, n ko na segin ka
 n'a nò fè. T'a nò fè joona. A wari sarala.

- Ne ma sòrò k'o boso muso Sitan dòn koy.

- Aa! E fana ta y'a dan ye sa!... I bè boso Ka-
 ja kùni dòn: kùnbaba, finman, kolo kunba, jahman-
 janba in.

- Buntinkloki muso fùlò wa?

- Ohò! A na k'o ye. A n'o bè nywan fè tuma bée;
 o nyininka. Boli ka taa joona.

Fakòrò kelen tora dibi kùndò. A b'a la k'a kùndò
 bée-bée woloma. Wolomani tè tèmè min kan. A ma fla
 kè. A binna dibi kan k'a ta kisè bè yèrèkè à ka

wari ko la!... A ye dibi bon bili bée lajè (fèrètè-tè), na sùrò wari shòorin t'è bili jiriw ni nywan c. cè. A labanna k'a ka fini bée mòmò, ka segin k'u bée bō kelen-kelen, k'u bée yuguyugu; k'a sen na sabara jalan fla bē ning'o korkon dugu ma, ni wari shòorin t'o kònò. O si m'an ka wulu jagola fari faa; a timina ka di cogo min!... A bōra k'i jū di-bi gwa kòrò yeelen na, ka ta kala caron ka jufa kònèna lajè ni wari in-dogolen t'è yen; kolokoto!..

K'a fū wari ko ye Fakòrò bē a hakili kan pew, o fū taara ka dan kè. A nanvananya de b'a la. A bē kòrò fū misèn na.

- Aa! Nin wuluba den in bē feerela, ka juruw kani-kani, sogo dibi sùrò ka far'o kan. O bēe-bēe dun taara min? Nin wariba in? Nin wari in ye kun kolo kolo gèlèn ye dèrèsi! Nka, anab'a bō nywan nyè na. N'i kun Kolo ka gèlèn fara ye, ne ta ka gèlèn nègè ye. I mana kè dogo la wo o wo kònò, ne n'i sama ka bō. Hali n'i donna pala dè kònò, ne n'i sùgòbè ka bō. Baasi tē... Nin tē galaka nyimiya dan ye! Nka i han! Na sòrò jinèw de kèn bē ka ne ka wari i ta, n na fa tigè ka b'u nyè na. U b'u tégè n'a kala nyimi, ka tigè n na còri!... Murrò! E, tu!

Fakòrò bē nin bēe la, a bē munun-munun; a bē don dibi bon kònò; a bē bō gwa kòrò; a bē suuruli la; a bē sanpàròn ci la; k'a nyè còronnen nkasaki-

len to a kun, a wòshilen (dèbèdèbè); k'a kun sigi kè nyagasi. A sènéna ka n'i sigi gwa kòrò, a kun kolo b'a tégè fla kònò. A sumalen tora dōnin. Sòoni, a girinna ka bin yòrò kurubali la. Parapyan nalen ko ma:

- Aa! Ko tigi, boso Sitan ko i ma jégè shi san a fè nin dōgò in na. Ko i kòni ye jégè bere tère- m'a fè, nk'i na ma bèn feere la, i y'i kò di.

- I k'a dòn nin baso muso in ye kalahaanti dan ye. Nka baasi tē; a bē bèn shyèn wèrè.

- Ko tigi, ko Bablen taara dugu la. O ye Sègè-kunba selen kan y'a ma.

- Ayiwa, baashi tē! N'a ko, èe... èe... A bē se dogoli la, shyèn wèrè hali n'a donna (mènèmènè) wo kònò, n bē don a nù fè, a nconà in ka to yen bani!.. A ye minanw bēe ta ka sè dankan na, bō tuma kana tèmè. Sègèkunba, e ni Saraki ka wuluw ni minanw lase-kurun kònò. Parapyan, e ni Janamu ka na n nù fè sugu la.

U taara jū masin ta ji feerela dè ma, ka ta ji litiri mugan ta juru la, ko dwa kun wèrè, a n'a sara julakè ye. U tlala ka taa kèlèkèlè bōrè kelen juru ta a dònbaa kèlèkèlè feerela dū fè. Parapyan ni Janamu y'u nyun ka dankan magèn. U kaba koyara, nk'u ma sòmi. Janamu y'i kan to Fakòrò ma:

- Eè! Ko tigi, nin ta jiba bēe bē kè di? An fu-

ra danma an ma deli ka nin nywan, taaji san.

- E! N y'a mèn ko n'i b'a fè ka wulu funfun ko nyuman, si kelen kana to a la, si b'a funfun ni ta ji de ye.

- Yee! Ko tigi, aa! O ye fèerè nyuman ye. Ayiwa kèlèkèlè in dun? O jà yòrò ye jumèn ye?

- Hèn, o tè kènè kan wa? E m'a mèn ko wulu sogo goninman de ka di? Ko nuntè a maná bla ka sùma, a bè namaya.

- O kumá ye cyèn ye dèrè!

- Wa kèlèkèlè ni nkaani ni fyèfyè dōonin mana kè wulu sogo la, o b'a to a t'è namaya.

- Pay! Dibi fèere nyèna sisan de. Aa! Ko tigi, si ye fèerè nyumanba de sàrò nin ye koy. An da fèla dibi tigi bée saña na bin min sen in.

- Tanbaki t'ò la!... Sango a ka s'a da la. Aw dun ko a mana konin dòn, a tè foy nyè k'ò woloki jyèn bée ye; ka waso n'ò ye.

- Kana jòrò ko tigi, hali rkeku, an t'a fò maa shi ye.

- Baashi t'è, a y'an taa joona.

Bèe donná kurun kùndò k'a fà tew. Kurun wulila

ka ba falen cémancè minè. A bè taa, a bè taa woyo yèlèn fè. Tle bin y'a sàrò u-ni Natála cè janyana. Fakòrò sumanen, maa shi ma sùmi kò fèy ha' a'ka baara denw. Fakòrò y'u welé ka don bon kùndò, lu ka jè ka feere jate minè nywan fè. U cè duuru ye nyò-gòn sàrò gùndo la. O y'a sàrò Fakòrò ye foronto bürè ni ta ji mèru da kèrè fè, ka mùyònbà labèn nink'ò dèn dòn da la. U bè feere wolomani jya la, Fakòrò wulila k'i jò baara denw ni da cè a'ka ma:

- Sisan jate bè na nyènè bò; aw de kèrè bè ka ne ka wari sonyè. A bè sòn den nywan kan. Nkà n b'a kunay'a da bi. A nyè tè kèlèkèlè ni ta ji sin na, n y'a san aw de kan ma. Nè ka wari, kelen, in k'a bée funfun sisan. N'a tè n dòn, a na n dòn bi. Fakòrò sinna ka muru bugù foronto bere la k'a fara, nin k'a bée yèrèkè so kùndò; ka ta ji dè funfun a'na. A ye t'a kala bò a kun, a t'ò tora k'a caron ka ta ka r'a la.

- A ye n ka nafolo bò, kelen a bée lu cyenna.

Baara den y'a ye, ala kali ni jo kali si tè nin nyè. Cè in t'a yèrè bolo. A k'u basa funfun, o t'a nyè na foy ye. Parapyan min bè tòw ni kegya cè, o ye fèerè dū sàrò ten. O ko Fakòrò maa:

- Ko tigi, ne b'i ka wari tabaaw dòn, anw si m'a ta. Kurun kùndò maa dòw de ye bènbènbèn siri

ni

k'i ka nafolo sonyè; k'a tla u nywan cè. Ta ji fee-rela yèrè dè de y'u ka sèrè kun tigi ye. N ma sùrò k'u tòw dòn, nka n'ò'ale kòni dòn. Kelen kòni ka gèlèn ko sèbè; wari in tè sùrò ni fèerè tè...

- Fòtan! N ye mun fò? Ne ka nafolo tè se ka tunun naganaga la. N y'a dòn pay n'ka wari in bè dèw de bolo mènè. U kèra maa ye se o, u kèra jinè ye sà o; u sè k'u ta nyèna juguya la... Ayiwa, i kò wari in bè sùrò kan min na, a nyè fò sisan; nòntè a tì jya!... E bàra n ka wari sonyè seere ma cogo di?

- Da fègèman dè de b'ò'ala kala ma, n'ò y'a fò n ye. Ne yèrè m'a minè sèbè ko ye, sabu bi bèe, i m'i ka wari tunun kò fò an ye; an m'a dusu kasi nyè y'i kun. A sègèsègè o sègèsègè, i n'a sùrò da fègèman in sè b'ò'ka jè la, bari, a ni sòn tun ka di haa... li!

- O ye jènin kelen ye de? Jula in fana twa ko di?

- E fèru kè. Jè kun tigi twa ye Laji Yuruku.

- Anhaan!... Laji yuru den wololen in de ye nin kè né na? Baashi tè. A ka yuru denya daa bè ci nin sen in.

- Hali bi dè, n k'a gèlèy'i ma, nafolo in sùrò- li, fo fèerè dè!

- Ayiwa, e nyè bè fèerè jumèn na?

- O man gèlèn, shu in na bèe, an b'an yòlò ka taa Yuruku ka butiki da kari, k'a ka ta ji gongon bèe bè; ka bè ka taa Manyaki ka foronto bere bèe lajèlen deni. An bè caman yèrèkè b'òlòn fè k'u fun- fun ta ji la, ka ta ji bara dèw sigi-sigi, a tì, an bè n'ò lasago i fè. O mana kèan ni wuluw bè cè ka taa b'òlòn kun bèc minè. I yèrè bè to yan kè n- ntanan gosi, ka gintanba wuli; maaw mana fo ka wu- li; an b'u bagabaga, k'u musaka n'u bolo fèn bèe cè. O y'i kèlen ye faamaba ye. Anw bè k'i ka se tigiw ye. Kurun kònd wuluw na fara an yèrè ka do- sow kan, olu bè k'an lakanabaaw ye. Tèri di?

- Baara den tòw k'ò'la: ...

- Yii!... Nin ye fèerè nyuman ye. Fèerè tè tèmè nin kan.

- Ha-ha-ha! I k'a dòn cènin o, i bè fèerè dòn! O bè kè faasi!

- A tóra k'i miiri k'a fè a yèrè kònd: "Ni ne ma n cogo dòn hin cènin in na, a laban, a bè na ne yèrè fèere ka don d'ò sòné na. Tò n ka t'a fè, u kana porokoto ka n dan."

- Ne yèrè bè t'a fè anka jè k'a kè kelen ye. A ye sèmèn kurunw ni beraw ni besew ta. Ne ka tèle ni n ka da fla bè n bolo.

- Fakòrò n'a bèn nywanw y'u ka bèn bèn bèn siri nin cogo in na. Maa ma b'u kala ma; k'a k'i ko i ye

maaw siri. Tla kèlen labèn na, Fakòrò ye mashiba gintan wuli. Maaw fora ka wuli. Hakiliw carinna, dòw yèrè maalo tara:

- A ye wuli dèrè! Fa panyanya wulila Fakòrò la!...

- Fatè ni kurun kòndò don, kara dèèè!

- Paraw blala ko la... Gèrègèrè baama ko.

Ni min ko a bè boli, u jè wulu shu o la, u b'o t'a sen pasa ma, k'o cin. Fakòrò ka ca kè den b'o dèrèn, k'o kulukuluma ka bl'u nyè; k'o bolo fèn bèè cè ka n'o ton Fakòrò bara. Fakòrò bè to ka pè-rèn jama kun na!

- Hey! Kurun kòndò maaw! Min y'a fò a ka ne ka nafolo in sonyè, a n'a fò n ye bi. A son den ninun! A ye n ka nafolo bè! Kelen, n k'a bèè lajèlen basa funfun sisañ. Ne ka nin wulu camanba in feere, ani juru kaninen, o nafoloba in ka c'a fè tay! A shi-bantò den ninun! A fò a bèè ta cyèna bi!

Wulu ni ntalaw donna maaw kan k'u ka yòrò wolo-ma; k'u bolo fèn korondo. Min sera ka dè dogo i ta la, e kunna jyara. Fèn sugu bèè bè bòshi: balo, bagan, bolo la fèn, wari, sanu... Ka na Fakòrò n'a jè nyawanw ka yòrò fa te-tow.

*

* *

Fakòrò ye wulu juguw da-da fan bée: bòlònw na, so daw la, mago nyè daw la, nin bée. O/sòrò Yuruku ni Manyaki so cira k'u yèrè cè a mènna. Ninun bée nana kolokolo ka tintin sansaran kòndò, kuma tè Fleru nyètanti n'a nywannaw ma! Fakòrò y'i kan to a ka baara den kòròw ma. A ka kisè cogo min, o tè fò bò... Maa wèrè wa Fakòrò de?...

- A ye wale nyuman kè nin ye. Nin jyara n ye. A ni cè! N y'a kè n ka se tigiw ye. E Parapyan, e min ka fèèrè ye nin las'an ma, n y'e kè se tigi fòlù ye, ka mara ni sòrò ni musaka se tigiya kali-f'i ma; o tèmènen kù, i ye n kan kòrò sigi ye. Ne yèrè ye faama ye, wa bònè ni hèèrè ni daamu se tigiya bè n bolo. Saraki, e ka kè tana se tigi ye. Dosow b'i ka bla la. Janamu, e ye sigi nywanya ni kumna foni se tigi ye. Sègèkunba, maaya mumè se tigiya b'i bolo. Sisan sa, an t'an nyènè jè; k'an min k'an kelekete?!...

- O ka kè! O ka kan. Ko duman man di dapa den na...

- Cyèn don. Ne yèrè tun ko n bè kònyò muso furu. A nyèna, n nibè muso yèrè min kan, o bè kurun in kòndò yan.

- E, shi binn'a tòmò minan kòndò. O ye parapyan kan ye.

- Min don sa, a bè wele da, jama ka wuli shu in

na bée ka kònyò gò ni ce so ni faama bon ni daamu
bon jù. O kò, kònyò muso ka don, ka nyènè jè bò.
Parapyan, e b'i jà n'a nyè maaya ye.

- O ka nògùn, faama! nin bée bè latigè sisan,
nyè tugu ni nyè yèlèn. Nyènè jè gintan na kè jyèn
wuli ye, fo ba la fènw k'a dòn kò bè sen na.

- Ayiwa, Janamu, e de ya gintan tigi ye dè, bée
y'a dòn e nèn bè nègè tigè; i ni jeliw ni fòli kè-
law t'a labèn?

- Eè, gintan kòni, a y'o to n ma. Ni pala yèrè
nyè ma bə an fè fo k'i keleku, ne tèt!...

- E, burru! Ayiwa, sango nyinè kana kè n'ka doso
sèrè kà dè! O ye Saraki kan ye.

- E ko mun ka k'u ye?

- Eè, sogo kènè jolima kè! sagaw ni baw ni misiw
ka kan kari ka ton u kòrò. U pasalenba don; n'u ma
tlò a tèt nyè; u tun tèt foy kan kolo jalan danma kò.

- E! O man gèlèn. Wuluw yèrè n'a dòn: don bée n'a
n'a dugu jè kan don. Ni doso kàrdw nyin ma bèn so-
go nyimi fè, o tèt ne ye...

- Ayiwa, min ka gèlèn ne ma, sango dlò panipani
kana dèsé; wa ni n ko dlò, n m'a fò sègè ji, n kan
bè wiski de ma. O ye Janamu kan ye.

- Cè, kana jùrò o la. Wiski na woyo fo ba ji yè-
rè ka saamè!... Parapyan y'a jaabi n'o ye.

Jama kolokolola kà bə: "fa so baara" da bəra.

Sapanin kòrò, a kèra iko da kabanna sow de falena
na. Ko kelen ka teli bles ye...

Nyaga gintan bəra. Aa! O kèra gintan babababaw
ye, i ko kaba kolo ka firi! Fana kèra kurru! Ko-ko
jyèn wuli fana. Fòli nama bl'a la, an-an, dòn kòni
tè o, fa ko jugu ni jaman, fo dūw bə puruti i ko
falinin kurunnin. Mia mana sègè, o sigilen bə to
k'i kòmi-kòmi; k'i keleku; yèlè misèn ni yèlè misèè
tè kà tigè. Fòli kèlaw ye fòli sen dò shu a kan, o
jya ko jugu ye. Fakarò ka fana daw hawuja. E, daamu
fana ye dlò ye koy...

Shè, e de ye shè ye, pacanga.

Shè musoba de ye shè ye, pacanga.

Cèmancè bə danse,

Ncona cèmancè bə danse,

Sèjènakaw ka Nconanin ye,

Cèmancè bə danse.

Wulu jagola ka sin ka tñò,

Wulu danin kelen faama,

E! Maanu, shè ka di koy!

Fana lahòròma b'a sago dən,

Ka t'i nugumè.

Yugubata, nperekete,

Kelekete, walankanta,

Jyann kun na,

Fana tèt fago sa.

A y'a jya n kun na,

Faana tē fago sa.

Yèrò bē minēna ka kē nyiginyaga dumuni fē. I t'i miiri jyēn suman si la, min dō dasilen tē yē. A kēra dun ka walankanta ye, ni dumuni tē n'u dun sa de... Nk'o bēe la suman dasilen tora hali bolo ma bli'a la. Na faraw dēsēra dumuni na; ko a tū bē kē di? Fakòrò ka beerebeere kun tigi ko k'u bòn ji la jègèw ye. Gwa da nyētanti dō k'o la:

- Ee! K'u bòn, faantanw kòpòtū bē yēn...

- A ye tēmē k'u bòn dē! Faantanw, faantanw, o ye mun faantan nōgōlenw ye de? Kòpò k'u shi ban kē! N'i nyēna faantan ma, o h'a jaman. N'a y'u jya u tē sèbè kē. U bēe don da labali nywan kan.

O gwa da y'i kan to a yèrè kòndò: "Nin y'a dan yē! Ka sèpèbaatòw ka sòrò fēnw bōshi nyēngoya la, ka laban k'o wuruba ji la jègèw ye, ko n'i nyēna faantan ma, a bē jaman; n'a y'u jya u ka sèbè kē. I bōra nin nywan wuluya kuma mē?! Nka sa, jiginnna t'ale la, a y'a wuluya tòmō fasmaw fē."

Dugu jēlèn, Fakòrò ye kurun kòndò walijuw n'a donmaw bēe kafo nywan kan, k'u kelen-kelen don a ka

cē so kòndò, k'i sar'u la:

- Ayiwa! N b'a fē a ka flēliw kē. N ka faana mankutu, a kun taa, a sababū, a n'a sarakatiw, a k'o fò n ye.

- Baasi tē! An y'an mēn. Sarati jan da kun tē, bari, an yèrè bē batu ta la i' ye kabini tuma jan. Ala y'i ni faana kanu, an y'i n'a kanu, walahi!... Nka hali bi, an bē t'an sara masa in na yani juma shu cē. Shiyalahu, i ka masaya bē nyē.

Ko mayèlèmana ninun taara nywan ye gundo la, ka bèn kan kelen na, ninka karan mōgèba dō ci Fakòrò ma juma shu.

- Asalaaamalekumm!

- Alekumusala! Aa!... Morikē i nana? Kùn'a ka di?

- A ka di! Fēn min ye ala ni kanu ye, o tē goya. An ye masa in deli, a y'an jaabi fò jaabi ko cē nyi. Maa tē masa in deli n'a bē ban.

- A ye mun fò a ye?

- Ala ko: i ka don faana na, o jyar'a ye ka danma tēmē. O ko sòn, a bē dugawu k'i ye. I ka faana, a bē nyē, a tē cyèn abada. Cyèn yèrò fan si tē y'a la. A bē kē dusu suma dan ye. Nka, ko don fla bē dōgò kun kòndò, i k'o to i hakili la i ko kilisi: juma, ani tarata. I kan'a ka faana tōgò la seli ni nyènè jē si kē juma don fē. Tarata kòni sa, o y'i

ka janjon don ye. N'i wulil'i ka koba fèn o fèn fè, o bè jya i la panyaki, jya tè min kò, sabu ko ale masa in n'i saratira o don de, i bögò ta yòrò. A ko kelen wèrè bè yen, i k'i cogo dòn kafiriw la. Cyènni kèlaw don, n k'a fè jyen wulilaw don. Olu de bè na ni nyangata ye jamaana kòrò; nka saraka b'o la: o saraka ye tura fin ye. I bè tura fin in kan tigè tarata fajiri, k'a sogo di dugu maa nyumanw ma. A wolo, o ka kè ka dununw tu, i yèrè nyè na. O dununw mana tu, ka gintan da bù, i fòlò n'i ka bara muso k'a yuguba nink'a jankamu. I ka se tigiw ka sòrò y'u kèrèmu nink'u wèrèkètè.

O, jaa, o y'a sòrò tura fin belebele bè kurun kòrò dè fè. Tura fin mòmòmòni. Fakòrò ye maa bla ka t'o tura fin nati. Ko tura tigi da kana maga tura ko la, nòntè a leebu b'a la. Saraka b'òra fò-len cogò la. Fakòrò nana flèli kèlaw ko sumà: sagaw wa? Baw wa? Misiw wa? Da kabanna fara sów wa? Sanu ni wari wa? Nafolo jan o jan, u b'òra nin bée nun ma. A kèr'u ma nyè suma dan bée lajèlen ye.

- Ayiwa, hali bi, a ye dugawu kè n ye. A ye to ka n ko fò ala ye. A ka nèmè ka jigìn an kan.

- E, foy tè masa in kènyè. Faama de jigi ye ala ye mènè!... Sabu, fana o fana bè sen na, an dabaa in de jènna n'a ye.

Fakòrò y'i cooko fana na sa. A nana kè foolo ye kurun kòrò maaw kan na. Fakòrò ko kolon kisè sana binna, ko sanni feere tè se ka boli n'a ye ko sè-bè. Min bè jago teliya ka sòrò jiidi, fo ale dupo na wari ka bù. O wari kura b'òra k'o twa da nagasi. Wari jaashilen t'a ye jyen na, bari, còso kòrò kelen sòrò bè taa jò fo nagasi waa tan ni yirika la. Sèné ni degun min bè maaw kan, o tè fò. Mògòw bè k'u hakili falen-falen:

- Aa! Nin y'a dan ye! K'an jè an bolo fènw na nink'u fusuku nin cogo in na tan! An tè bò an ka foy nun ma hèerè la; an/sènè fènw bè minè da shu la ka fèn bée feer'an ma da gèlèn na tan! Nin kèn bè bònè kisè blen ye koy!

- Ko bònè wa? N'i y'a mèn i ko bònè, i ye dan de y'a la. A ma se ban hali bi.

- Bònè kisè blen ma se hali bi wa?

- Fò ne y'a fò i ye! An ma foy y'a la ban. Nin tè ko da minè ye wa?

- O tuma, e k'u ka mun daga wèrè sigi ka tèmè nin kan?

- U bè na shuw ni sòrò minè nin bée kò. Hali bagan tè maa min fè, o bée na laban ka bagan ni

sòndò b̀̀.

- È̀, e fana sa! U t̀̀ s̀̀n o kelen ma.

- E, n ko an b̀̀ yan.

- Ne ko, nin sumanba den min b̀̀ s̀̀n, nin b̀̀e b̀̀e taa min d̀̀? Ni s̀̀ndò fana b̀̀e caya sañ o san; saalen b̀̀e jilidi ka t' a f̀̀. An dun nỳ̀e t̀̀ f̀̀n na, fo s̀̀r̀ò b' a la ka don b̀̀e d̀̀ la.

- E k̀̀len t̀̀ ka kow taa fan lasaa hali bi. E ỳ̀r̀e nỳ̀e t̀̀ gintan ni cỳ̀enniba min b̀̀e sen na wa? A t̀̀ k̀̀ tige, ko nỳ̀nè j̀̀. Da kabanna kow b̀̀e k̀̀; nafolobaw b̀̀e don kunntan kow ni manamana kow da f̀̀ ka s̀̀b̀e ko g̀̀l̀enw fililen to ye. Nafolo cỳ̀n sira d̀̀ t̀̀ nin ye? Wolonkontonba fl̀̀e sisan, hali n' i ye j̀̀ỳn nafolo b̀̀e wurub' a la, t̀̀ t̀̀ f̀̀n ny' a na, i n' a f̀̀ o ỳ̀r̀e b' a juguya. W' o y' anw t̀̀ in de ye. O ko s̀̀n, n ko an ma foy ye ban.

- Cỳ̀n don. I nyinèna kelen ỳ̀r̀e k̀̀ o: Fakòr̀ò ka buran nin ỳ̀r̀e n' a ka buran fana; a f' o fana doni t' an kan d̀̀?

- E, ko s̀̀b̀e k̀̀l̀ O t' a b̀̀e la girinman de ye!... N ỳ̀r̀e ye kelen m̀̀n maaw da: ko Fakòr̀ò b̀̀e na taa buran fo la. Ko a y' a kanu k' a buranw bon- ya ni nafolo sugu b̀̀e ye, o na k̀̀ nafolo ko dan ye!...

- A ka k̀̀nỳò muso falakaw wa?

- E! Olu ka d̀̀g̀n a kun kòr̀ò.

- O mank̀̀, k' an to kurun in kòr̀ò j̀̀ kan, o dun ye buran jum̀̀nw ye tan?

- N y' a m̀̀n ko sinin, kurun b̀̀e b̀̀l̀en Nafala dankan na. O y' a buranna d̀̀ ye. Ko buranya ye jigi ye; a ka g̀̀l̀en ko s̀̀b̀e...

Kurun b̀̀l̀enna kari don Nafala. Fakòr̀ò n' a ka buran fo jama d̀̀r̀n b̀̀ra ka Nafala jamana tigi s̀̀- g̀̀r̀e, ko: Nỳngoba. K' o jamana tigi ỳ̀r̀e bolo de- gunnen don; a kan kòr̀ò sigi d̀̀ nana Fakòr̀ò n' a ka s̀̀r̀e kun b̀̀n. A selen:

- N nan! i fo. I bonya don... Buranya, jigi don; è... i fana k' an jigi tugu. S̀̀nè ni g̀̀l̀eya b' an kan ko, s̀̀b̀e; an ka s̀̀r̀ò b̀̀e b̀̀g̀ò la t̀̀!... An ka maaya ỳ̀r̀e d̀̀ b̀̀e nòg̀ò la, fo nòg̀ò juguba. N' i ma nỳ̀e n ma ka nafa don n ka jamana kòr̀ò, a k̀̀n b̀̀e ko ye.

- Ayiwa, ne kòr̀ò b̀̀e se ka nafa suur' i ka jamana kan, a t̀̀ se ka min ban dun na, a shi t̀̀ la. Nka, e ỳ̀r̀e nỳ̀e b̀̀, an t̀̀ ninna tle la blen koy. Nywan ko suma tle don; ba kòr̀ònnin falen ba kòr̀ònnin na tle don koy. Nafa dun t̀̀ don fo baara minan, f̀̀er̀e ni c̀̀e siriba. Fo jamana s̀̀b̀e k̀̀la ka caya; fo d̀̀

- E...è... i tè nyè n ma ka muso di yan furu la wa? N musow bèe finnen bè i ko gala, tle funteni y'a sababu ye; u nùgolen, o yèrè tè faamaya tũgũ duman ye.

- Ayiwa!... Kurbètèninw tè ban an fè yan; i t'i nyè mada ka kelen ta. I bè yan o, i tè yan o, nin bè yan; nka min ka gèlèn n ma, sango tle blen ka-n'a dlokoto dè! Daamu, nèmè ni sumalen yòkòkò kana dè! a la.

- Ee! fyew; kana tanbaki o la. Aa! n burankè, ne tè kun e na abada! I kèra n ma jigi nyènèma ye. I ni ce! I ni baraji; k'an to nywan ye!...

- W'a ni finnan kirikiriw tè kè furu nywan ye dè! A kana taa nùgũ fin.

- I kè pay! N mana se dòn, n bè sin ka nun kuraminw kolokolo ka bè. Fyèn ka n fili dònin. Ayiwa, Bèrèma Nyèngoba, n tun nana ni fèn danna dèw ye; i bonya b'a la: faliw, wulaw, sow, misiw, nyò, malo, fini, kùori, wari, sanu, ta ji, lulu,...

- Aa! Nin cayara dè. Sanu ni ta ji ni lulu kùni, o jyara n ye ko sèbè. Nka nyò ni fini ni malo, anw t'è dòn dun fèn ye. Ayiwa, an n'u k'an ka shèw kàrò sa. I ni ce! Bagan minun fana nan'i fè, an m'a dòn an b'u kè di? U tè se ka dun, cogo min u sogo ni nyama fu bèe kelen. W'u tè se ka yan baara nyè; u dun bè kè di?

- O tuma, a t'u bl'a ka sogo jasa la. U tē na flē fēn bō?

- Pay! O cogo bēna. Ayiwa, i fana bonya flē: nin tulu bō ni joli bō masin ninun minē; wiski bu- li teliw flē; a na to k'a kiribi; fifalan ni nēmēnan dōw flē, u na dōnin bō funteni ko barika la. La- tikōrō ni dibidūrō ni mahēn bara dōw ye, musoya tē t'u kō. I na nin takalagemu ninun sama i ka den misēnw ma. O tēmēnen kō, n'i seginna, i ka maaw bla ka na dōmāya kalan; u ka dege dabali kilisiw la.

- Ayi! A tē tēmē nin kan! Ne yērē de tē se ka fēn fō blen o!...

Fakōrō n'a ka buran fo jama seginner so, o don shu bēe, u ye nyēnē jē da kabanna goloba, u fura danma, nyēnē min nywan ma kē. Yōrō bēe fara Nafala dun fēnw n'a min fēnw na; a jiri denw kōni tē, o yērēkēkēn bē nyēnē jē kēnē fan bēc. U ni Nafala fōli sen kuraw nana, ani fōli fēn kuraw. Kēgēsē blen, Nafala jēmānin bōlen kēnē kan, e-ee! O y'a sōrō nun kurunnin ko da blala a mēna. Don bēe n'a dugu jē kan don... O don shu, gintan nyē maaya tun bē Janamu bolo; ko donn'a iōnbaa bolo. A bē se a ta nanamu ko la. A ye maaw fana ni kuma ye, sango Kēgēsē nyē kūrō kuma, a kēr'i ko a y'a kan bla nē- gē la. Jaman ko jugu fē, Fakōrō ko kurun bolilaw

ka kurun lataa a kō n'a kērē fan fla bēe fē. Ko ka kurun dōn kē. Kurun b'i tuuru, ka segin k'i tuuru, ka tango, ka lengelanga, ka dinbidanba. Maaw ko: "ayi jaa! Kurun yērē b'a kērēmu, kuma t'o kō. Shu kelen ni tle kelen kēr'o walankanta la. Tle saba blala maaw ye o nyēnē jē ko sōn; ko baara tē kē, nka sara da falen b'u ye.

O don dugu jē flanan, sariya kuraw bōra: a fō- lō, dō farala ni sōpō kan; ni sōpō kēra kōrōlen nywan fla ye; saalen ni wusuru b'o cogo la. A fla- nan, sannī fēn jan o jan da yēlēna ni tla ye. A sabanan, mara tē jō ni maa shi fara kēli n'a kalan kō ye blen, bēe ka jō n'i yērē ka kēnyā ni kalan ko musaka ye. A naaninan, balo sannī feere yamaru- ya tē maa shi bolo fo mara ka balo jago da kun, a- n'a ka jula ladiriw. A duurunan, nō o ni, bēe ka sigi ni maa tulu ni maa joli bolo mafara bōli ye. Kuma tē baganw ma.

Fakōrō ka kō sa la kow kuma duurulen don jama fē durututu: a ka Nafala taa, ani kōnyō muso kura, sariya kura min talen ye nin ye, a n'a munkutu. Sanfyēn, Nci, Sanba n'u baro nywan wērēw b'u sōn

u ka bar^o da la, Sanfyèn f^a yen.

- Nci: Aa! Fakòrò ka ko nyè barika bonyana sa koy. An na se ka to tan?

- Sanfyèn: N'i ko a bonyana, i ye dan yòrò de y'a la. Nè m'a fù i ye don nin na.

- Nci: I ma foy fù ni cyèn tè.

- Sanba: A ko lajaba ka hon a fòlen ye, sabu, u flè ka cè ò n'a muso bisi nin ye k'u tulu ji bè shélò ka se jòli ma, k'o fana dù bà nink'u bla. U twa ko Cèsamà ni Jala. Nin kamalen kòrò san fa dugu fa tlèlen in, a kera i ko a ye-kalo kelen kè, a da nùròlen wo kùnù. A muso kòni tè o, o kirinkarannè de tora. Muso kunba cè nyi.

- Còkura: Hani O bè kun pasalennin jumèn na? U dun bè tulu ni jòli bè cogo di?

- Sanba: N y'a mèn cogo min, u b'i don masin lahawula dò de kùnù. Funteni min b'a kùnù, hali janèmè. O b'i lamaa k'i òigi k'i magaya, k'i kè furè. A bè sùrù k'i bisi o k'i wisi; ni tulu ji banna, a bè laban ka se jòli ma. Cè in kùnì min bisita nin ye, n'a bùr'a la, a na bala n na. A n'a ka jyèn latigè bée kè, a dimi tè ban a fari kolo la.

- Nci: O cè n'a muso dun ye mun kè tan?

- Sanba: E! U ma foy kè; èlè, senna ka di dù-rùn. N bè/sago kè danma. Ho cè mⁿ se k'a ka gwa

bè bɛlɛn, ɛn bè jò; se tuma b'ɛ la? Hali n'an se-
ra, o tɛ daga kisɛ blen wulilen ye ka bɛ an kan.

- Sanba: A bè kɛ di? Faantan tɛ se ka fapa kɛlɛ
dɛ; fo n'ala yɛrɛ nana n'a ka nasaya ye ka daga in
nyɔni ka bɛ an da la.

- Sanfyɛn: I m'a ye, ala tɔgɔ fɔ ka di, nk'a tɛ
foy kelen nyɛ; an kan'an yɛrɛ nɛgɛn. Yɛlɛma tɛ don
foy la ni maaw sababu tɛ. Minan b'an kan k'an laja-
ba, k'an so ci, k'an sɔnsɔn, u sigiler tɛ k'u bolo
da u sen kan, k'a fɔ ala k'a kɛ an sɔrɔ ka bɔsh'an
na ka d'u ma o. U wulilen don k'u cɛ siri nani an
bolo fɛnw bɔshili kan ma. O tuma, an man kan k'an
sigi k'an da waa, dimogɔ ka don an da fɛ ka bɛ an
nun fɛ. Nɔntɛ a/fyɛ anw dɛ la; an ta bɛ cyɛn.

- Nci: Cyɛn! I ma foy fɔ ni lɛgɛsɛ tɛ. Nka min
kɛlɛn bè ka ne kamana gwan, an tɛ daga wulili nyɛ
sɔrɔ mun na? K'a fɔ a ko in digilen t'ah na, o tɛ;
nk'i b'a sɔrɔ maaw ma sɛbɛ toorɔ ban. Ko digi dan
ye dɛnɛn ye; n'a gwanna maaw da la, u bè wuli cɛ
siri fɛ.

- Sanba: Maaw nyuman na; ko sebalɛ tɛ karaba.
Nci y'o min fɔ, o ye cyɛn ye. Fapa mana toli, a bè
firi. A ma toli ban.

- Bɛnba: A ye nin kuma in ye dɛ! Wa nin n'a nyɛ-
gɔnna kuma shu dɛ bè maa caman da ka yaala. Nin ye
k'i yɛrɛ fili nyagasa la, ka maa t'w fana fili nya-

gasa la. Cɛ siri tɛ maa min ma, o bè nin dɛ fɔ. A
b'i ko sɛnɛ kɛla mana siran a ka foro binma nyɛ,
k'i jò a kun na ko bin laban ye jali ye, ko ni bin
bɛɛ jara ka sa, a na fɛrɛ a ka suman tigɛ ma. Wa-
l'a b'i ko ba mɔnna kɔpɔtɔ k'i jò dankan na ka ba
fa jali kɔnɔ yaasa a na fɛrɛ jɛgɛ cɛli ma. Nin maa
sugu fla in bɛɛ, kɔpɔ n'u ta cyɛn, u bè min kɔnɔ,
o tɛ kɛ abada. Wa Sanba ka hakilila ni nin bɛɛ dɛ
ye kelen ye.

- Sanfyɛn: O jɛlɛn!

- Sanba: Ko nyɛ in ka gɛlɛn han! Dannaya tɛ bi
ko la. Bɛɛ kelennin b'i dan na; an tɛ nywan ka
hɛɛrɛ fɛ, hasidiya y'a sababu ye. Bɛɛ bè siran fa-
na.

- Sanfyɛn: Nin tɛ kuma ye. Fɛn bɛɛ ka gɛlɛn. Ni
maa siranna hali ji suma minni nyɛ, a ka gɛlɛn i
ma, i tɛ se k'a min yɛrɛ. O tuma, ka to k'a fɔ nin
ka gɛlɛn, foy tɛ ko nyɛ sirannye ni kaaribaliya
kɔ; nɔntɛ nyɛ bè fɛn bɛɛ la. Wa maa min ma d'a yɛ-
rɛ la, o tɛ se ka da maa shi la. A ko tun an tɛ
nywan ka hɛɛrɛ fɛ. Kun wɛrɛ t'o la faamubaliya kɔ.
N'a ma nyɛ ko an ka hɛɛrɛ lakika da bè nywan na,
ko si kelen ka hɛɛrɛ tɛ latigɛ tɔw ta kɔ, o tuma,
k'i nɔrɔ i yɛrɛ kun kelen pe ta la, o ye k'i nɔrɔ
i ka bɔnɛ na, sabu, i ka hɛɛrɛ tɛ kɛ hɛɛrɛ tɔw
kɔ. Sanba ko tun, bɛɛ bè siran. Ayi! Kana maaw ha-

kili nòoni. Sin k'a fò: a bè siran. Nòntè ni dusu b'i kòndò k'i ka farin, i bè se ka tòw sòn dusu ni farinya na o; cèya bè kalan de, w'a bè ye nywan na j jaatil

- Sanba: I ye cyèn fò!...

- Nci: Sanfyèn, i ka fò la, an mènnon don an yè-rè kan; musalaha, yèrè kunya, nin ye mago sa bele-bele ye. Tansibaliya de bè nin bée ju la. Ni faantan bèe tun y'a faamu e cogo la, ka dusu sòrò, an tun tè to nin kan in na.

*
*
*

Sòsòlibaw tora sen na baro da caman na. Maaw b'u miiri, k'u hakili munun-munun, ka nywan sòsò. Maka-si ni punununu kan cayara. Hakili nyamanw ni lafi-li siraw bè doroko. Maaw tora ka nywan dòn dòn-doo-min; ka nywan panyiya ni nywan kun tlenna lasaa dùn-dòonin. Dannaya ni jigiya fana nèmènèmè donna. N'i tè nyè nyè dunnì kò, fo i/^{k'a}folofolo n'a bèlè kisè bèe bugubugu ka bù a la.

Bènba ni Sanfyèn ni Nci nana d'a la, Sanba t'u nywan ye. A jigi man kènè, a galabu bè ten. U y'u mabò a la. U tèmèn'u ka ko fè. U kelony tè. Gaari kisè kelen tè kè jò ye. U nywanma caman sòròla ka

far'u kan. U tora baro la don dò:

- Nci: An tè sin ka don ko nyè na wa? An shi panyiya ma dogo si la. An ka sira nyini. Fakurò ka daga kisè blen in, a kasa tilen bè jama nun kòrò.

- Bènba: Sabali, Nci; hali bi, a kasa ma jama lawuli. E bè se ka mun kè?

- Nci: Anw danma tè se ka ko kè wa?

- Cètòn: Ne hakili la, a tè nyè n'a ma karaba.

- Sanfyèn: Cogo di? I dan tigè.

- Cètòn: An mana kè bèlèn fàn ye dankan da la don min, an bè gintan shu a la; a k'a sòrò Fakurò n'a ka sèrè bè buran fò la.

- Bènba: Hali bi, aw ma jyen yèlèma daluya mòn ban. Jòn ko n'olu daa gira e cogo la, ntala wèrè tè na i yèrè kè fatò ye ka coo wul'an kun na, kurun kelen in kòndò. A na k'i ko sonsoron taara, sonsofon nana. O ye daga kisè blen wèrè de turulen ye an faantan jama da la. An ka nafa foy t'o la. An ka hèerè ni baaden, sèpè ni nyani tè min kò fè, an k'o sira daluya nyini hali bi, a ka min n na.

- Sanfyèn: O ye tan ye. An man kan ka jènè o sira ma ni bolo gòni kelen ye. Timinanjya male ni kaari wale dan don.

Cètòn ni Nci bèe k'o la: "A ye cyèn fò tigi-tigi!"

Bènba ni sanfyèn bèe ye baaralaw ye. Nin bè nè-

gè baara la, o: bè yeelen mago nyè da la Fakòrò ye.
Bènbà bè yeelen baara dòn i ko fu, a: dòn ko don,
nka foy t'ia bara yeelen ye, fitinè daa kù. Sanfyan
b'a ka ca bèn k'a sen na, o bèn la, a mago ye bo-
li fèn dia ye. Nci bèn sènè kè i ko a: ka sa, nk'a
tè b'a ka sènè nun ma; kòrò b'a la; Cètàn bè baa-
rantanya na...

U tora ten, u ka faamuya bèn jiidi. U ni jama
dorokolen bèn. Dòn d'ò Fakòrò tun ka kan ka taa bu-
ran wèrè fo: Waribugu jamana tigi, ko Nconaba. O
kù, nyènè jè gintan d'ò labàna, kùròlèn ninun shi
tè fl'ò kùrò. O bèn ye Sènènakaw ka sèpè n'u ka
nyani jiidi ka t'ia fè. Min, banana o, min bisira
k'ò halaki o, n'ni bèn fura kè ko b'a kòròna fili.
Fara tè yen; fura sòpò tè yen; cogo tè yen, fo k'ò
da ka sa d'òròn... Tàasinaw ka faamuya wale barika
na, maaw nana d'ia la ko hal'i ka sa cè siri sira
tègè la, o ka fusa i k'i da ka saya kòrò nin cogo
in na. Maaw nyuman na: maa bèn munyu k'i nyè don kù-
nò, i tè munyu k'i sa d'òrò kòrò...
Fakòrò ka taama don makòrò, Nciun ye baro bèn.

Nei danna maa d'òw y'a nyininka:

- E, ne ko, a bèn fò Fakòrò buran ye dankan na
maaw ye, o ye mun buranya ye de? O kòrò ye di?

- A buranw don cyèn na. Sabu, i bèn maa min la-
hòròna nyini, sapa ni waati bèn i b'i tègè jan a

ye, i ka hòròna n'i ka leebu bèn bèn da kalan na
maa min tègè kòrò, i buran tè tèm'ò kan. I bèn si-
ran o nyè, i ka kan ka malo a ma ka saam'a ma.

- O tè wuli!

- A buranw don, sabu a tè se k'u neni, a tè se
k'u d'òg'ya; a tè se ka jèlèn f'u ye; a tè kun a na
ka leebu wal'u t'òg'ò ka cyèn a bara; a tè jèn n'a
ye a ka d'òg'ya wali a ka leebu u nyè na. O tè bu-
ranya dan ye? Ale buranw don, nk'anw faantan bènè-
nenw buranw t'è. An shu donbaaw de dòn.

- Hattè! Nin ye lègèsè ye.

Cè siri ni faamuya nana goloba. Ko kamina sa.
Maaw bèn to ka muruti. Jama murutira dòn d'ò. A ko
blenna ko sèbè, nyangata dara m'òg'òw kan, k'u fye-
fye d'ònin tè. Dosow kèlèn ka jama da koron i ko
bagan kulu, Fakòrò fyèra ka jaman u kun na, fo a
da bèn k'ò. A b'a mantonw cè la, a kafalèna, a bèn
to k'i yaara, a bèn jaman.

- Oò! Ka ne ka faña s'òs'ò?! Ne ka faña s'òr'òla
jama lahòròna na de? Jama yèrè ye mun ye, saga m'ò-
nè kulu kò? A jyar'a ye o, a ma jyar'a ye o, ne bèn
tle kè, a mana jya an ka taama a shu kan. Ni cèya

tun b'a ma, a tun t'a ni fili; anw y'an ni de fili. Anw ka sebaaya tè dan kari, a tè se ká dan kari abadal... Dò ka yògùyògù nin kò, dò ka yògù-yògù hal'a jù yàrà in na, n bè kisè b'o nun fè sisan, foy tè bà a la; maa shi tè se k'i bolo pà-ni den kelen kùrù ta k'o lapasa. Hali dù ka sò-gòsògò, wa ni n ye dù gèlè ye kènè ma, n b'o gèlè kari. Ne ka mara kùnù, a b'a ku de tlen, n'a m'a ku tle, n bè n sen d'a kan kan!

N'a ma nyaami, a tè nyènè bòi... M'nun tun tè foy fò ko: "N da tè kiiri la, a m'a bà n ye; ne ye faantan ye wala", bage bè k'olu saman ma k'u lajaba, k'u ni degun faasi. Maaw ka kuma don: "N da tè wulu kèlè la, a tigè ko nyuman ko don..."

Jala min n'a cè Fòkè minèna ka bisi, o kelez tora, a cè bannen kù. A nana bana, fo bana ko jugu, ban kèra k'a fura kè. Jala y'i sen don k'i bolo don, ka cogoya bèe kè a ka kisi, a cè ma nyè saya kù. Jala ko n'ale tora tan, mènè n'ale faa. A kèra Sanfyèn ka jè kulu nin dò ye, a b'i sùn musow da fè. A tè sèjè, a tè nyinè, a tè timinangoya.

Koniba twa dù tun kèn bè k'i mòsùn kèrè fè; a ttoròlen don, cyèn don, nk'a tè foy fò Bènba ye, ko:

... Eel cè, faantan ka kan ka siran; fana y'o fà

jenin ye?!... Ni maa min m'i faantan sigi i da ma, e de bè bònè; a tū na k'i kù...

- Bènba: Koniba, bamananw bè ntalen kelen da, ko wali dusu tè maa ka ba tigè. O to i hakili la. Bèe man'i sigi i kelennin na, i ma maa si kun ko hami, sango ka don a jigi kùrù, ni bònè kisè blen dar'i kan don min, o don, i n'a fù hali ni n-tun y'a dòn, n ni jama ka jè k'an jigi sèmè nywan na. O nimisa tè foy nyè, a don mana se.

Nka Bènba ka fùlen jàra dè. Baga tara Koniba n'a ka den baya kan ma. A ma nyè Koniba taar'i kun shòori yàrà dò la. U nan'a musonin kelen kùnàma n'a denkè cè ka bònè da u kan. A denkè sara lajaba fè. Muso kònò cyènna. A ni makaratù tor'u: bolo. A kèra ko ye. A kèra i ko fa donna Koniba la. Fo a bè to k'a yèrè daga, n'a y'i miiri Bènba ka fùlen kùrù la. O don, a nyè yèlèna; a dusu kènèyara, ka jo kokikoki! A ma foy sàrà ka fò:

- Koniba: Ko nyè jyara sisan de!...

Bènba y'a dusu saalo.

- Bènba: Koniba, i laminè. A ni cèya minè. Nin nywan caman kèra ka tèmè; w'a nywan bè kè blen. Ni mènè donna cè la, i mana goloba k'i b'a bà, mènè wèrè bè don i na, o bè girinya fùlò ma. Dusu kasi ni laaminè min b'an na, an k'u mòn kelen ye, k'u ba yèlèma dusu kolo gèlèn ni cè siri daluma ye.

Bi m'a to Koniba farala Bènbaun ka kulu kan.
Labèn b'a tan ni fla la. Ko nyè da jirala, bèe k'i
hakili jaka bù.

- Sanfyan: Sisan, ko in da sera fèlè ma. Fakòrò
n'a ka jama shi tè nàni dòn; a/doso kuluw bè ten.
A dun tè nyè ni kurun ma da biri.

- Jala: O tuma jama tla bèe na to ji la, o la
dè. Sabu, banabaatò ka ca; maa kùròw ni den mi-
sènw ka ca; muso dòw tè n'a laban. Nin bèe ye dè-
sèbaatù ye.

- Cèkura: Baganw ta man gèlèn, nka balonin min
bè bolo la, an na bònè o la dè.

- Sanfyan: Ne nyè bè labèn fèerè min na, o ye
nin ye: an bè cè siri jama tla fla ye. Kulu fòlò
bè fèerè kè ka bù ni dè-sèbaatùw ye gundo la, ka
bolo ni baganw dòn-dòonià bù o cogo la ka se gelen
kan. Olu ci bè kè yùrò labèn ni sùrò latigèli ye.
Kulu flanan b'i jò ni Fakòrò kafana dòdòli n'a ba-
rika kun bènni ye. K'o to sen na, dòw bè ta ji doni
k'a madon Fakòrò ka mara faaba la. Ni ko bèe la-
bèna, yamaruya bè sùrò ka di ka ta ji waruba ku-
run kùndù, ka ta bl'a la.

- Bènba: Ne hakili la, o ye fèerè nyuman ye. O
tuma an bè baara in kè kurun da fè gundo la cogo
di ka sùrò jugu ma bù kala ma? A kùni tè se ka kè
kèndè k n, hali shu fè. O wale gèlèn in bè sira sù-

rò cogo di?

- Koniba: Ne nyè bè fèerè dè la: a tè nyè n'an
ma ko hée kè shu fè, ji ju kùrò, k'an bèlènnè to
kurun da fè.

- Bènba: Maa bè se ka to ji ju kùrò n'i m'a nyòn
cogo di?

- Koniba: N bè n'a ye. An bè nkòku wali bō kala
don an da k'o kun to ji san fè. An bè se ka nyòn
k'an to ji kùrò o cogo la, wa sòmì tè k'an fè.

Bènba ye fle f'ò la; bèe kan bèna kèlèn na:
"Taarè! Taarè!" U bèe ye tègèrè godo, Koniba ka
fèerè in mènèn don cogo min. A tū tora sugandili
ye, ani nyè ciw tlali. U bènn'a kan Bènba ka kè
gelen kan taabaaw kun tigi ye, ka Jala d'a kan.
Sanfyan kera kulu dà in kun tigi ye ka Koniba k'a
nū kan da ye. Bèe n'i kun tlenma.

- Koniba: Ayiwa, jama kèlè in bè da bù don ju-
mèn?

- Cèkura: An t'a da bù kari shè kasi? O don nyè-
nè jè gintan ka bon, an bè se ka bala ka mènè bù.

- Sanfyan: Cèkura, i hakili jaka bù: o/jama jugu
sèrè ka kè cogo de ye. Anw n'u tè kelen ye. Ne ha-
kili la tarata de ka nyi don bèe ye.

- Jala: E, cogo di tan?

- Sanfyan: Ohù! Ka d'a kan, ko mayèlèmanaw y'a
tintin Fakòrò sèrè kun finw kun na, ko tarata nywan

don duman tè u ma. O miiri shu in ye kuranè de y'u
 kun ma. An b'ò miiri shu in ògì b'ògò la. An ka
 fèlèba balanna u la, o na k'u ka kun finya t'ò dà
 ye....

Bèe y'i kan t'ò la:

- Jaati!... Jaati!...

Kataw don mak'ò, jugu nyè j'òna kurun k'òna ja-
 ma n'a nafolo la. Maaw ko:

- E, bagan bèe sara k'òna ni bana fè, wa maaw bè
 ten. Tasuma ye maaw ka balo jeni; dòw ta sonyèna;
 caman ta banna pelepele.

O don shu, Sanfyèn n'a ka sè kulu bèe labèna.
 Waati selen c'òy, u ye ta ji bù kurun ju k'òrò k'a
 wuruba kurun k'òna: K'umabù, ka ta kar'a la; ka
 dankan magèn. Bò j'jèn uli nyè!... Fak'òrò n'a man-
 tonw t'ò la kan bèe la. U ni kurun bèe manana, fo
 ka ba ji man'a fè...

Mùhè bù hòròn bèe ye nywan s'òrò gelen kan; ka
 j'emu fana sintin h'èrè ni baaden na. U ye jamana
 t'wa dà J'emudankan ka Sanfyèn k'a nyè maa ye.

Miiri de bè nyè kè dlò ye!...

KUN DA

nyè

Dan tigè.....	1
Banyèrèye.....	6
Fabali.....	22
Nyangara.....	42
Banabaatò ni donma.....	75
Fakòrò.....	101